

Grimstad

Budsjett 2025

Handlingsprogram 2025 - 2028

Kommunedirektørens forslag
30. oktober 2024

Innhold

Kommunedirektørens forord	4	Kapitalposter	35
Politisk organisering	6	Rentekostnader	38
Administrativ organisering	8	Avdrag	38
Visjon og verdier	11	Renteinntekter	39
Føring for god styring	12	Netto rentekostnader	39
FNs bærekraftsmål	12	Utbytter	40
Regionplan Agder	12	Pensjon	40
Satsningsområdene	13	Organisasjon	42
Risikomatrise	14	Virksomhetsstyring, internkontroll, HMS ..	42
Demografi	15	Medarbeidere	42
Klimabudsjett	18	Antall ansatte i Grimstad kommune	43
Økonomi	26	Heltid	43
Budsjettforutsetninger og rammevilkår ..	26	Sykefravær	44
Driftskostnader	27	Likestilling og inkludering	45
Investeringer	27	IKT og digitalisering	46
Kostnadsindeks	27	Eierskap	48
Budsjettforslag 2025	27	Oversikt over Grimstad kommunes eierin-	50
Økonomiske måltall	28	teresser	50
Eiendomsskatt og priser i Grimstad	28	Interkommunalt samarbeid	52
Priser på kommunale tjenester i 2025	29	Helse og omsorg	55
Oversikt økonomiske rammer	30	Forslag til innsparinger og kutt	57
Rammetilskudd og skatt	32	Økonomi	63
Eiendomsskatt	33	Utviklingstrekk i sektoren	67
		Sektorens overordnede mål	75
		Satsingsområder	77
		KOSTRA	78
		Beskrivelse av elementene, tiltak for	
		å redusere risiko	86
		Risikomatrise	88

Kommunikasjon, kultur og næring ..	89	Samfunn og miljø	138
Organisasjonskart	89	Organisasjonskart	138
Organisasjonskart 2025 Samfunnsutvikling	90	Målsettingen med organisasjonsgjennom-	
Økonomi	91	gangen	140
Forslag til innsparinger og kutt	93	Økonomi	142
Utviklingstrekk for sektoren	94	Budsjetttrammene for tjenestene	144
Forslag til innsparinger og kutt	98	Utviklingstrekk for sektoren	145
Sektorens overordnede mål	100	Rammeoppbygging pr enhet	147
KOSTRA sammenligninger	102	Sektorens overordnede mål	149
Risikomatrise	106	KOSTRA-tabeller	151
Oppvekst	107	Risikomatrise	153
Økonomi	109	Stab og støtte	154
Investeringer	112	Økonomistaben	156
Budsjetttrammene for tjenestene		Organisasjonssenheten	158
og enhetene	112	Fellesområdet	162
Fellesområdet	112	Vedlegg	164
Barnehager	114		
Grunnskoler	115		
Kvalifiseringstjenesten	116		
Barn, unge og familie (BUF)	117		
Avdeling Barneverntjenesten i BUF	118		
Avdeling Helsepleier- og jordmort.	118		
Avdeling PPT i BUF	119		
Oppgaveendringer som følge av			
statsbudsjettet	119		
Forslag til innsparinger og kutt	120		
Skolestruktur - Eide skole	124		
Utviklingstrekk for sektoren	127		
Sektorens overordnede mål	132		
KOSTRA – sammenligninger	133		
Risikomatrise	136		

Ansvarlig redaktør: Grimstad kommune
Design: Grimstad kommune
Foto: Grimstad kommune,
Shutterstock, Adobe Stock

Kommunedirektørens forord

Grimstad kommune er i en alvorlig økonomisk situasjon med stort merforbruk og sviktende skatteinntekter, og kommunen kan måtte bruke 100 mill. kroner av sitt disposisjonsfond når regnskapet for 2024 gjøres opp.

Selv om kommunens investeringsbudsjett i september ble kuttet med ca 1 milliard kroner, er det fortsatt ekspansivt, og de økte rente- og avdragsutgiftene belaster driftsbudsjettet kraftig de nærmeste årene. Dette skyldes også at rentenivået vedvarer på et høyt nivå.

I statsbudsjettet for 2025 kompenseres kommunen for lønns- og prisvekst og endringer i demografi og oppgaver, men det er samtidig beregnet at kommunen skal være 18 millioner kroner mer «lettdrevet» enn i inneværende år, slik at bevilgningene fra statsbudsjettet er redusert tilsvarende og forutsetter at kommunens tjenester kuttet. Kommunedirektøren mener også at det er en systemfeil at Stortinget vedtar stadig nye lovfestede individuelle rettigheter og krav uten å fullfinansiere kommunenes tjenester og oppgaver som følger av dette.

Samlet sett må kommunen gjennomføre dramatiske kutt i sine tjenester i 2025. Til tross for svært omfattende kutt i kommunedirektørens budsjettforslag, så ser kommunedirektøren seg nødt til å bruke av fond både i 2025, 2026 og 2027, til sammen 83,5 mill. kroner. Dersom kommunen ikke greier å redusere driften slik som budsjettet, så er det en betydelig risiko for at de gjenværende fond blir oppbrukt og at kommunen havner på Robek-lista.

All bruk av fond til driftsformål er i realiteten en utsettelse av ytterligere kutt. Budsjettforslaget er derfor langt unna balanse i økonomiplanperioden og svært langt unna teknisk beregningsutvalgs anbefaling for et bærekraftig budsjett med 1,75 % i årlig netto driftsresultat. Dette innebærer at kommunen står foran ytterligere betydelige kutt de nærmeste årene.

Innenfor oppvekst foreslår kommunedirektøren kraftige kutt i bemanningen særlig i skole, men også i barnehage, voksenopplæring og barn, unge og familie. Kommunedirektøren foreslår ytterligere utredning av skolestruktur, og å fjerne tilskudd til Hommedal skolegård og åpne barnehager. Det ligger også inne forslag om stans i videreutdanning for lærere og at barnehagebarn må vente lenger på plass fordi antall telletidspunkt reduseres fra 4 til 1 per år.

For helse og omsorg foreslår kommunedirektøren en kraftig reduksjon i bemanning gjennom at alle bemanningsplaner reduseres. Dette innebærer færre på vakt der det gis helse- og omsorgstjenester. Det foreslås ytterligere reduksjon i kjernetjenestene gjennom å fjerne 6 langtids sykehjemsplasser og 8 heldøgns omsorgsboliger på Berge gård. Kommunedirektøren foreslår også å fjerne de ikke-lovpålagte tilskuddene, kutt i plasser til varig tilrettelagt arbeid hos Avigo og til kvalifiseringsprogrammet i NAV. I tillegg kommer kutt i nattbemanning og en rekke tiltak for å redusere kostnader og optimalisere drift.

Samfunn og miljø foreslås også å kutte kraftig i tjenester. Dette gjelder bl.a. renhold, byggtjenester, asfaltering, redusert åpningstid i svømmehallen, omgjøring av kommunale veier til private veier, fjerne gratis parkering i Arresten, økt brukerbetaling Levermyr og økte gebyrer på byggesak, oppmåling og plan. Oppkaserering av brannvesenet foreslås utsatt til desember.

Kommunedirektøren foreslår også å redusere tilskudd til bl.a. Kirken, Kulturhuset, Kortfilmfestivalen, Jerv (toppidrett), Solrik, Næringsforeningen, Grimstad min by og de fleste interkommunale samarbeid. I tillegg foreslås bemanningen redusert innenfor næring, kultur, kommunikasjon, økonomi og organisasjon. Kommunedirektøren vil også redusere IKT lisenser og IKT utstyr, herunder vurdere om iPad på 1. og 2. trinn skal fjernes.

Selv om kommunedirektøren ikke har foreslått innsparinger i politisk virksomhet, så er det

identifisert mulighet til å spare 1,3 mill. kroner på dette området årlig fra 2025.

De omfattende kuttene innebærer at kommunen vil levere tjenester med redusert kvalitet og redusert omfang og i flere tilfeller avvikle tjenestene. Dette rammer både innbyggere, brukere, pasienter og pårørende. For kommunens ansatte vil det bli svært krevende både at bemanningen reduseres, oppgaver endres og at det skal leveres tjenester på et lavere nivå enn i dag. Det hviler et betydelig ansvar på kommunens ledelse og på kommunestyret i å støtte de ansatte i de vanskelige prosessene og tjenestereduksjonene som blir vedtatt.

I overgangen til 2025 vil mange organisasjonsendringer være implementert, og kommunen vil være bedre stilt til å håndtere kommunens satsingsområder slik de er beskrevet i kommuneplanen. Det vil også ligge til rette for å samarbeide mer på tvers og å gjennomføre endringer og benytte nye verktøy.

Det er svært positivt at Grimstad opprettholder sin høye attraktivitet gjennom at befolkningen fortsetter å øke kraftig. Det legges også opp til en satsing for å redusere sykefraværet fra høsten 2024 og gjennom 2025. Til tross for at kommunen står foran en krevende periode med omfattende tjenestekutt, så er det svært mange kommuner i både Agder og landet som er verre stilt.

Grimstad, 30. oktober 2024

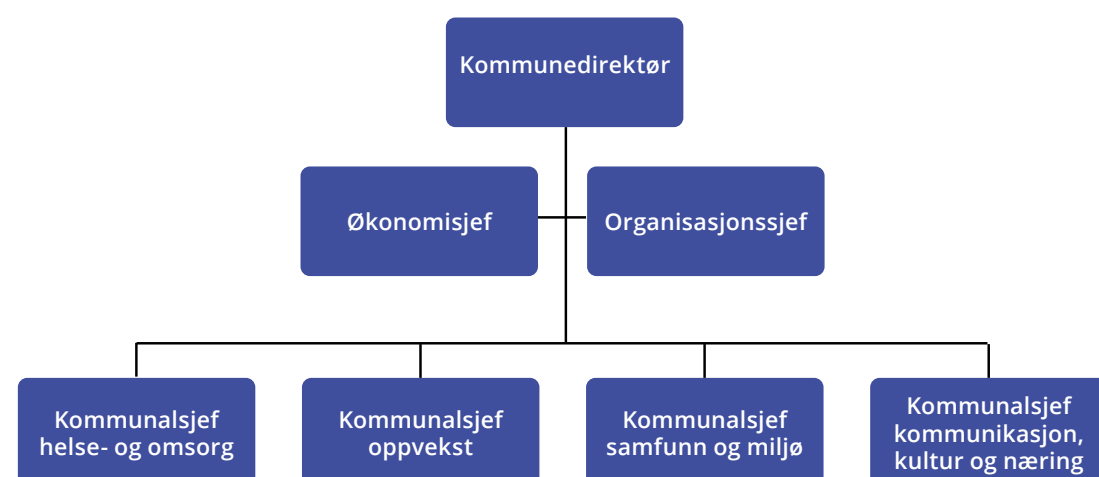
Magnus Mathisen
kommunedirektør

Administrativ organisering

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder, og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet

i delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret. Kommunalsjefene er ansvarlige for sine sektorer innenfor rammen av de fullmakter som er delegert fra kommunedirektøren.

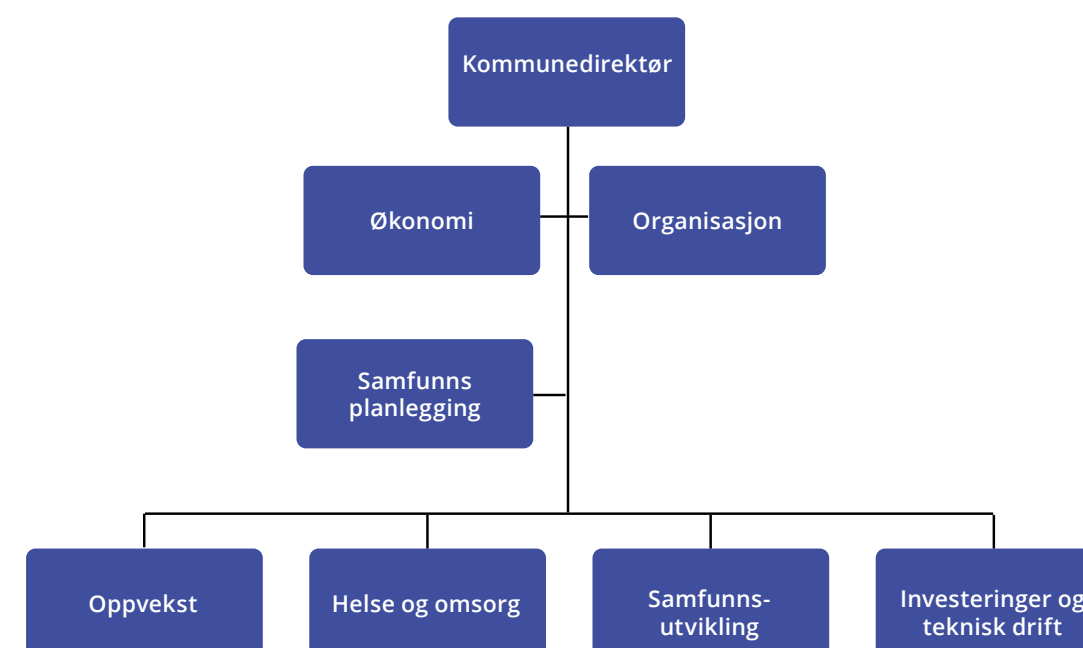
Figur 1: Organisasjonskart 2024

Figuren over viser organiseringen frem til og med 2024. Kommunedirektøren har i løpet av 2023 og 2024 foretatt en omfattende analyse av eksisterende og fremtidige utfordringene som kommunen står overfor, og har i lys av dette gjort enkelte tilpasninger i organisasjonen for å imøtekomme de utfordringene som organisasjonen må løse.

Noen grunnleggende prinsipper som har ligget til grunn for nytt organisasjonskart har vært å få ned lederspennet i enkelte deler av organisasjonen. Spesielt har dette vært gjort med tanke på å redusere sykefraværet og tilhørende kostnader. I tillegg vil ny organisering tydeliggjøre lederrollen ved at alle ledere får et definert ansvar for personell, økonomi, fag og informasjon (PØFI).

Mer detaljerte beskrivelser av endringer i organisasjonen gis i de ulike sektorkapitlene i budsjettokumentet.

Ny overordnet organisasjonsstruktur som gjelder fra 1.1.2025 er som følger:

Visjon og verdier

Åpenhet, redelighet, respekt og mot

Kulturen i Grimstad kommune skal gjenspeile visjon og etiske kjerneverdier. Folkevalgte og ledere skal gå foran og motivere til etisk refleksjon og gode valg.

Grimstad - med viten og vilje

Grimstad skal utvikles gjennom målbevisst satsing på kunnskap og skaperkraft for å møte framtidens behov.

Føringer for god styring

FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. FNs bærekraftsmål består av til sammen 17 mål og 169 delmål, som skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Kommuneplanens samfunnsdel definerer 4 satsingsområder som er kommunens aller viktigste satsinger. Satsingsområdene bygger på FNs bærekraftsmål. Når kommunen skal arbeide med handlings- og økonomiplan og videre oppfølging i organisasjonen er det viktig å følge opp FNs bærekraftsmål via samfunnsdelens satsingsområder med konkret prioriteringer og handlinger.

Regionplan Agder

Fem hovedsatsninger

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskaping og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon
- Kultur

Tre gjennomgående perspektiver

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Klima og miljø

Satsningsområdene

Kommunestyret vedtok i juni 2023 kommunens nye samfunnsdel. Dette er kommunens viktigste strategiske dokument. Kommuneplanens samfunnsdel definerer 4 satsingsområder:

- Grønnere hverdag
- Livsmestring i alle faser
- Kompetansebyen
- Næringsutvikling

De fire satsingsområdene er det som anses som de aller viktigste satsingene for at kommunen, på best mulig måte, skal imøtekomme de muligheter og utfordringer en står overfor de kommende årene. Utvelgelsene av satsingsområdene er blant annet gjort med bakgrunn i kartlagt utfordringsbilde, potensielle muligheter og også en omfattende medvirkning. Satsingsområdene med deres mål og strategier er i stor grad sektorovergrepene, slik at hele kommunens organisasjon enklere skal knytte eierskap til disse.

Satsingsområdene gir føringer for kommunens prioriteringer, som igjen skal brytes ned i konkrete tiltak og handlinger. Dette gjelder for alle kommunens fagområder og beslutningsorganer.

Arbeidet med å implementere samfunnsdelens mål og strategier er i gang ved at det er vedtatt en planstrategi og et arbeidsprogram for perioden.

Proessen med arbeidsprogram og vurdering av planbehovet har vært et viktig verktøy ved at de folkevalgte har diskutert seg fram til et felles grunnlag for å prioritere sin innsats i kommunestyreperioden. Formålet har vært å få en tidlig dialog og avklaring mellom folkevalgte, og mellom

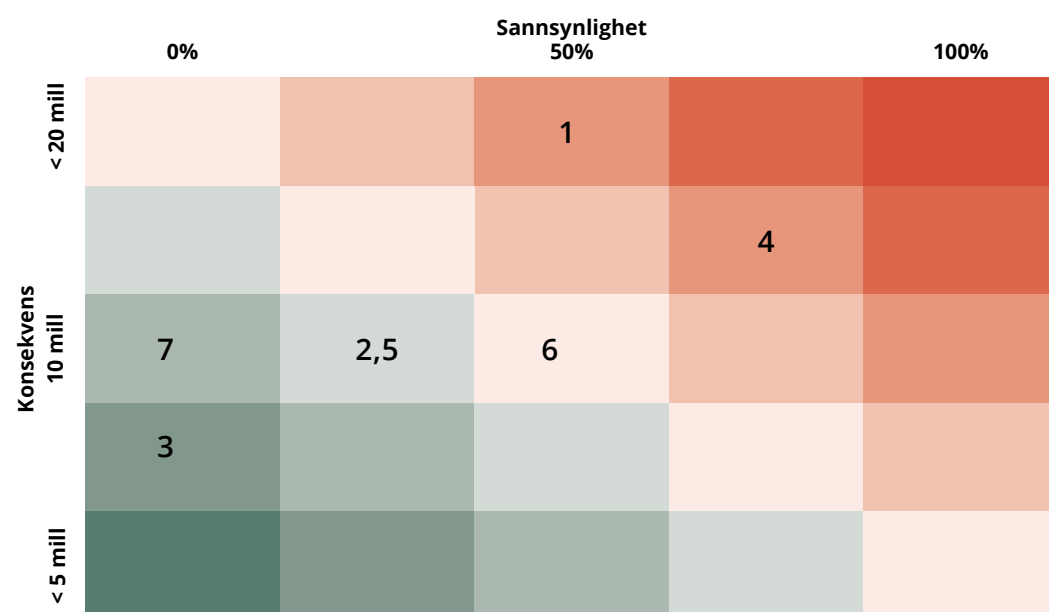
folkevalgte og administrasjonen, om hva de folkevalgte ønsker å prioritere, og hva som er realistisk innenfor gjeldende økonomiske og kapasitetsmessige rammer. Kommunedirektøren vil understreke at planarbeid krever betydelig administrative ressurser, og det er viktig at ressurser brukt til utarbeidelse av planer står i et rimelig forhold til ressursene som er tilgjengelig til å gjennomføre planene. Kommuneplanens satsingsområder er lagt til grunn for utarbeidelsen av budsjett- og økonomiplanen for 2025–2028 selv om trange rammer begrenser mulighetene for nye satsninger. Nytt i budsjettarbeidet er et klimabudsjett som er lagt inn i et eget kapittel i dokumentet.

For kommunens næringsutvikling vil den viktigste oppgaven fortsatt være å sikre økt tilgang på næringsarealer. Videre kommer satsingene spesielt til syne i kommunens investeringsbudsjett hvor det bla er prioritert å bygge nye skolebygg, nye boliger for personer med funksjonsnedsettelse og nytt universitetssykehjem.

Satsningsområdene

Satsningsområde	Mål	Indikator	Resultat 2023	Siste måling 2024	Mål 2025
Samfunnsutvikling	Vekst i innbyggere	Antall innbyggere	24 969	25 345	25 600
Økonomi	Økonomisk bærekraft	Resultat/årsprognose	-6,5 mill.		Mindreforbruk
		Netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter	-0,3%		> 0,5 %
		Disposisjonsfond som andel av brutto driftsinntekter	96,2%		> 7 %
Medarbeidere	Medarbeiderskap og lederskap	Netto lånegjeld som andel av brutto driftsinntekter	12,7%		< 120 %
		Medarbeiderundersøkelsen	4,2	Ny måling kommer i 2025	>=4,2
		Sykefravær	10,4%		8 %

Risikomatrixe

Risiko

- Skatteinngangen svikter. Økonomien stopper opp og arbeidsledigheten øker.
- Sykefraværet øker kraftig.
- Kommunen får ikke rekrutert kvalifisert personell, og det blir økt bruk av vikarer og vikarbyråer.
- Tjenestene greier ikke å holde rammene og gjennomføre effektiviseringer.
- Renter, inflasjon eller strømpriser fortsetter å øke utover anslagene.
- Behovet for spesialundervisning, spes.ped, institusjonsplasser barnevern, ressurskrevende tjenester, utskrivingsklare pasienter eller hjemmetjenester øker enda raskere enn forventet.
- Endringer i rammebetingelser som har stor konsekvens for våre tjenester

Demografi

Ved årsskiftet 2023/2024 var det 24 969 innbyggere i Grimstad. Foreløpig befolkningstall pr 1. november 2024 viser at Grimstads befolkning nå er ca. 25 345. Dette er gir en befolkningsvekst på ca. 1,5 % som er noe mer enn et normalår. Fortsatt domineres befolkningsveksten av innlands innflytting og innvandring. Men kommunen har også fortsatt et fødselsoverskudd som også bidrar positivt i befolkningsveksten.

Befolkningsframskrivningene til SSB fra 2024 viser fortsatt befolkningsvekst i Grimstad i årene som kommer. På kort sikt gir innvandring fra Ukraina en fortsatt sterk befolkningsvekst. Men også positiv netto innflytting og fødselsoverskudd vil gi vekst i Grimstad i årene fremover. I beregningsmodellen til SSB er ikke alle lokale forhold tatt hensyn til. Det kan være lokale/regionale forhold som ikke fanges opp av befolkningsframskrivningen til Statistisk sentralbyrå. Eksempel på

dette er f.eks. Morrowetableringen. Selv om det er grunn til å tro at den reelle befolkningsveksten vil bli høyere enn framskrivningene til SSB legger opp til, vil de nasjonale/globale hovedtrendene fortsatt gjelde for Grimstad. Vi blir flere eldre og færre yngre:

- Antall personer i eldre aldersgrupper øker. For aldersgruppen 80 år og eldre blir veksten på 40 % de neste 8 årene.
- Nedgang på i antall barn i grunnskolealder frem mot 2032 blir på 6-7 %.
- Antall barn i barnehagealder forventes en liten nedgang første del av perioden, før aldersgruppen igjen øker i antall.

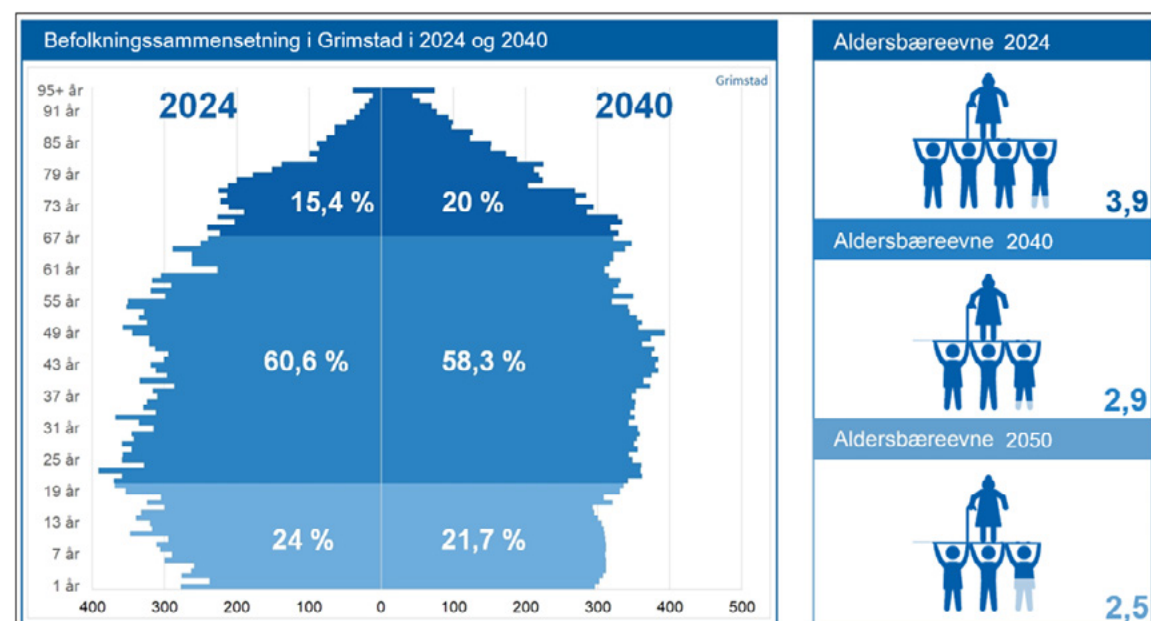
Aldersgruppe	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0 år	244	253	259	265	269	273	275	279
1-5 år	1 319	1 318	1 306	1 335	1 334	1 366	1 395	1 419
6-12 år	2 142	2 087	2 090	2 044	2 037	2 012	1 983	1 993
13-15 år	989	1 005	988	989	958	964	963	928
16-19 år	1 311	1 372	1 386	1 408	1 427	1 391	1 385	1 381
20-44 år	8 584	8 687	8 773	8 848	8 901	8 982	9 026	9 059
45-66 år	6 805	6 862	6 932	6 984	7 068	7 145	7 178	7 207
67-79 år	2 816	2 864	2 882	2 892	2 919	2 909	2 979	3 084
80 år eller eldre	1 137	1 213	1 297	1 382	1 451	1 519	1 572	1 595
Totalt	25 347	25 661	25 913	26 147	26 364	26 561	26 756	26 945

Kilde: SSB tabell 14288

Demografi

Over tid vil dette endre aldersbæreevnen vesentlig. Grafen under viser befolkningssammensetningen i Grimstad kommune i henholdsvis 2024 (venstre side) og 2040 (høyre side) basert på SSB sin framskrivning for deres hovedalternativ. Konsekvensen er at aldersbæreevnen (forholdet mellom antall i arbeidsfør alder og antall eldre) vil bli lavere fremover.

Kilde: SSB, bearbejdet av Agder fylkeskommune

Klimabudsjett

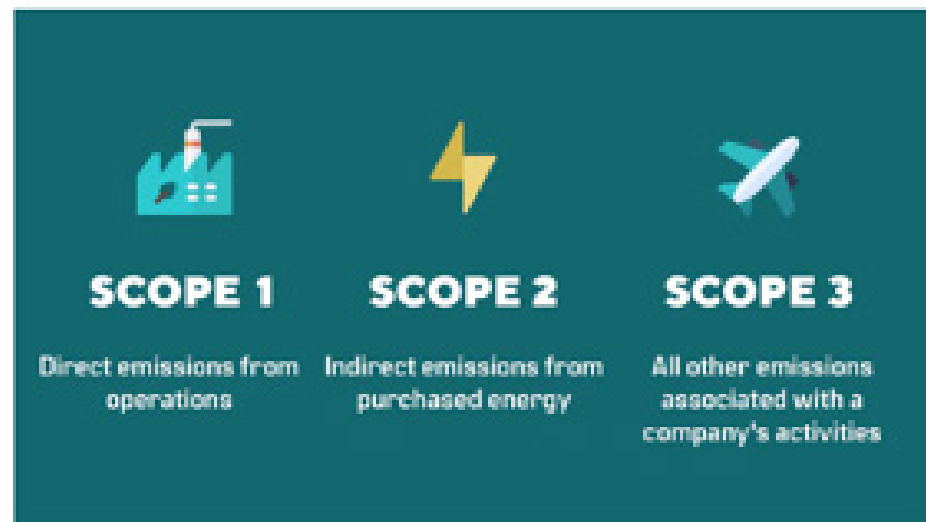
Innledning

Kommunedirektøren legger for 2025 frem Grimstad kommune sitt første klimabudsjett.

På grunn av uforutsett sykdom er ikke hele klimabudsjettet klart til publisering av budsjettet. Kommunedirektøren legger likevel fram kunnskapsgrunnlaget for klimabudsjettet, og vil komme tilbake med oversikt over foreslåtte tiltak og forventet effekt i en samlet tabell så raskt det lar seg gjøre.

Grimstad kommune har frem til 2022 hatt en klima og energiplan som har satt målene for Grimstad kommune sitt arbeid med klima- og energisparing. Videre har kommunen levert klimaregnskap både etter egen mal siden 2010 og gjennom løsningene til Klimapartner fra 2019. Samtidig er beregningsmetodene endret flere ganger og dette gjør det vanskelig å sammenligne de ulike klimabudsjettene mellom år.

Videre har Grimstad kommune vært medlem av Miljøfyrtårn siden 2012. I perioder har aktiviteten på dette arbeidet vært høyt, men siden 2019 har både fokus og oppfølging internt i kommunen blitt redusert. Situasjonen i 2024 er at kun Grimstad Rådhus er sertifisert i Miljøfyrtårn, og dette sertifikatet går ut 30. november 2024. Det er i utgangspunktet lagt opp til å starte opp arbeidet med Miljøfyrtårn på nytt i kommunen. Tanken er at man først sertifiserer Rådhuset og at man i løpet av en 3 års periode får sertifisert skoler og barnehager. I neste 3 årsperiode vil man så sertifisere andre kommunale enheter.

I klimabudsjettet legger vi frem våre klimamål, status på utslipp (klimaregnskap) og tiltak for å redusere utslipp. Da dette er Grimstad kommune sitt første klimabudsjett, vil hovedfokus knyttet til utslipp være på direkte utslipp fra aktiviteter i Grimstad (både kommunalt og andres aktivitet, scope 1). Dette er lettest å beregne, og i en oppstartsfasen med klimabudsjett er det naturlig å starte med de direkte utslippene slik de rapporteres for hver enkelt kommune av Miljødirektoratet.

Samtidig er vi klar over at for kommunens del er utslipp knyttet til de innkjøp kommunen gjør av varer og tjenester (hele leverandørkjeden, Scope 3) trolig utgjør mellom 80 og 90 % av klimagassutslippene. Dette understreker at kommunens innkjøpsrutiner og vektingen av klimavennlige løsninger knyttet til kjøp av varer og tjenester, trolig vil kunne påvirke de totale utslippene til kommunen vesentlig. Som kommune er det derfor viktig å stille strenge krav til våre leverandører i forhold til klima og klimagassutslipp. Scope 3 beregninger av klimagassutslipp er meget kompliserte, og i KS sin veiledning for utarbeiding av klimabudsjett er det ikke anbefalt å ta med Scope 3 når man starter opp arbeidet med klimabudsjett. Grimstad kommune har derfor ikke tatt med Scope 3 i dette klimabudsjettet.

Scope 2 handler om energibruk. Grimstad kommune kjøper strøm med «opprinnelsesgaranti», dvs. at man betaler litt ekstra for å få «miljøvennlig» strøm. Strøm med opprinnelsesgaranti regnes som fornybar i klimaregnskapet.

Vi presenterer ikke noe CO₂-regnskap for vårt strømforbruk, men det er et høyt fokus på å redusere strømforbruket i kommunen. Ved å redusere strømforbruket bruker kommunen mindre strøm. Det betyr at mer «miljøvennlig strøm» kan selges til andre kunder. På den måten bidrar Grimstad kommune med tiltak som reduserer behovet for at andre bruker energiformer som slipper ut mere klimagasser.

Klimabudsjettet til Grimstad kommune er tenkt å være kommunens handlings- og tiltaksplan for klimaområdet i perioden fra 2025 til og med 2030. Målet er at klimabudsjettet skal sette fokus på tiltak som må gjennomføres for at kommunen skal klare å nå de høye ambisjonene kommunen har satt seg for klimagassreduksjoner fram mot 2030.

De direkte utslippene i Grimstad er basert på Miljødirektoratets oversikt. De kommer med en forsinkelse på 2 år. For klimabudsjettet i 2025 benyttes derfor beregnede tall for utslipp i 2022. Utslippene representerer utslippstall innenfor Grimstad kommune sine grenser. Klimabudsjettet for Grimstad kommune er avgrenset til tiltak Grimstad kommune har hovedansvaret for.

Klimamål Grimstad

Gjennom Regionplan Agder 2030 har Agder fylkeskommune vedtatt at Agder skal redusere direkte klimagassutslipp med minst 45 prosent innen 2030 (ikke-kvotepliktig sektor). Videre skal Agder bidra til å oppnå lavutslippssamfunnet.

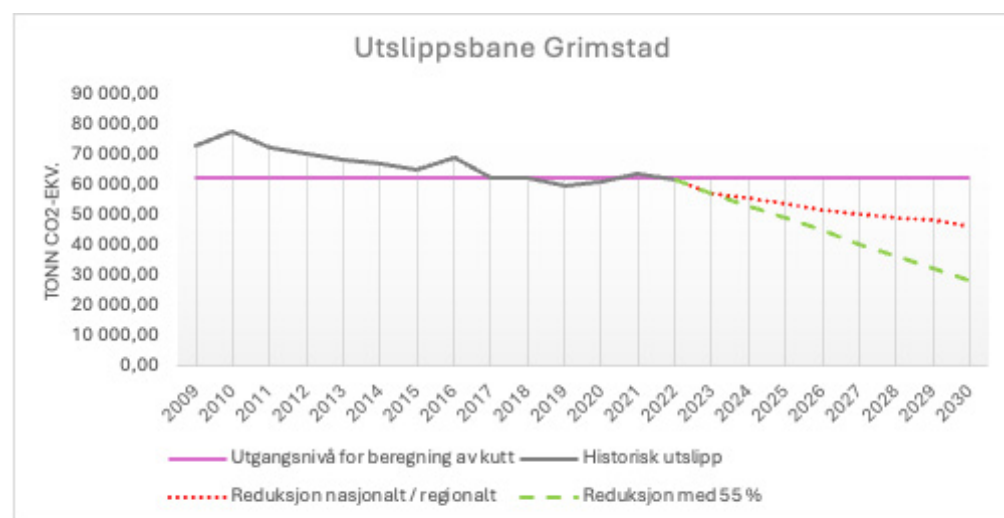

I junimøtet i 2024 vedtok kommunestyret følgende mål for klimagassutslipp i Grimstad:

«Grimstad kommune har som mål å redusere sine klimagassutslipp med 55 % innen 2030 sett i forhold til utslipp i 2018.

Utslippskuttet legges til grunn som et mål ved utarbeiding av årlige klimabudsjett i kommunen.»

I behandlingen i kommunestyret valgte man å legge til grunn utslippskuttene i 2018, da det er det året i nyere tid som ligger nærmest de nasjonale utslippene i 1990. Det finnes ikke gode data for utslipp på kommunalt nivå tilbake til 1990.

Figuren viser historiske utslipp (grå), utslippsreduksjoner på regionalt / nasjonalt nivå (rød.....) og nødvendig utslippsbane for å nå ett kutt på 55 % i 2030 (grønn - - -) Kilde: Agdertall

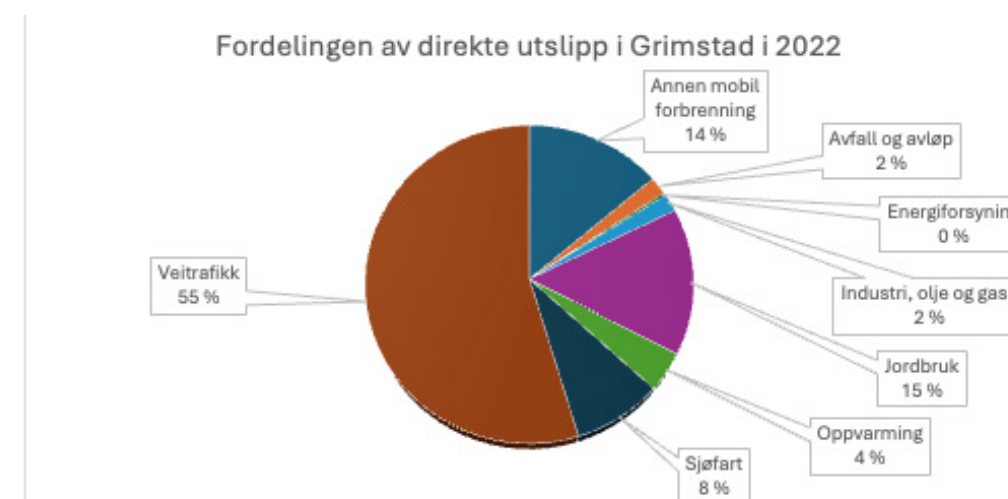
Reduksjonen i klimagassutslipp tilsvarende avstanden mellom den røde og den grønne kurven må tas på lokalt nivå. Dette tilsvarer et utslippskutt på ca 18 500 tonn CO2-ekv..

Fordelingen av utslipp i Grimstad

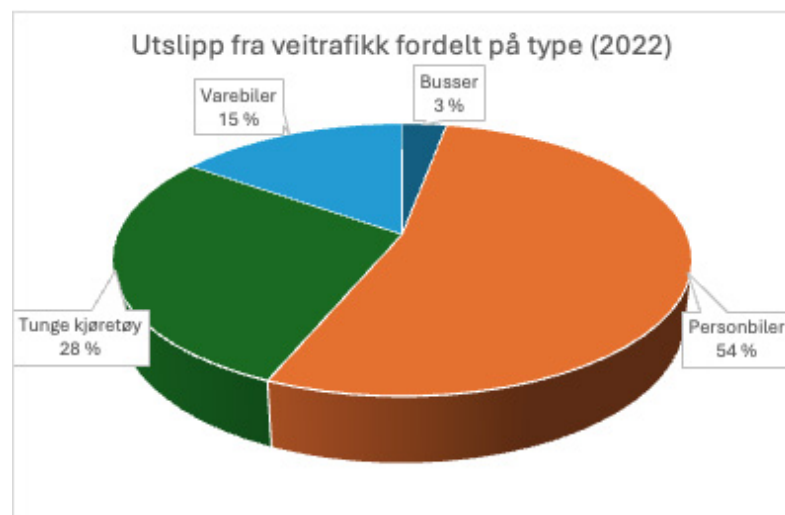
Miljødirektoratet publiserer årlige utslippsregnskap for fylker og kommuner, men med to års forsinkelse. Tilgjengelige utslipp i år er derfor utslippene for 2022. Miljødirektoratets kommunefordelte klimagassutslipp viser at utslipp av klimagasser i Grimstad i ikke-kvotepliktig sektor var på 61.865,6 tonn CO2-ekv. i 2022. I disse tallene er ikke industri som kan kjøpe klimakvoter tatt med. Tilsvarende utslipp i 2018 var på 62.410,4 tonn CO2-ekv. Dette representerer ett kutt i utslipp på 0,87 % fra 2018 til 2022.

Sektordiagrammet under viser fordelingen av direkte, fysiske utslipp fra ulike sektorer i

Grimstad kommune. For eksempel betyr dette at klimagassutslippene fra eksosrøret til en dieselbil vil være inkludert under sektoren veitrafikk, men kun utslippene som skjer mens bilen kjører innenfor kommunens geografiske grense. Tallene er hentet fra Miljødirektoratet sin oversikt. Det presiseres at statistikken kun gir en oversikt over de direkte utslippene innenfor Grimstads geografiske grense, Indirekte utslipp som skjer i andre deler av verden som en konsekvens av Grimstadsamfunnets forbruk (scope 3), er ikke inkludert. Luftfart er utelatt da det ikke er registrerte flyplasser i Grimstad kommune. Opptak og utslipp fra skog og annen arealbruk er ikke tatt med.

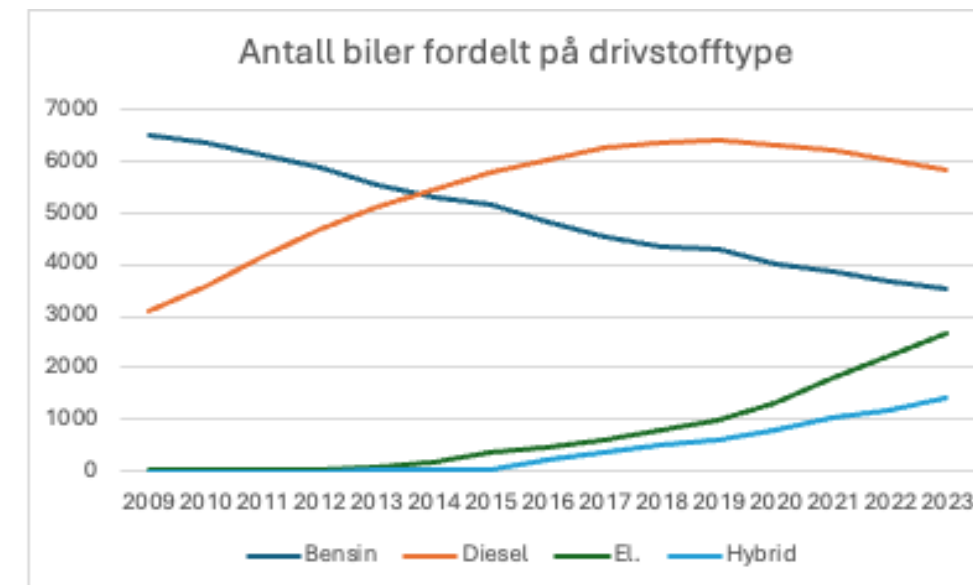
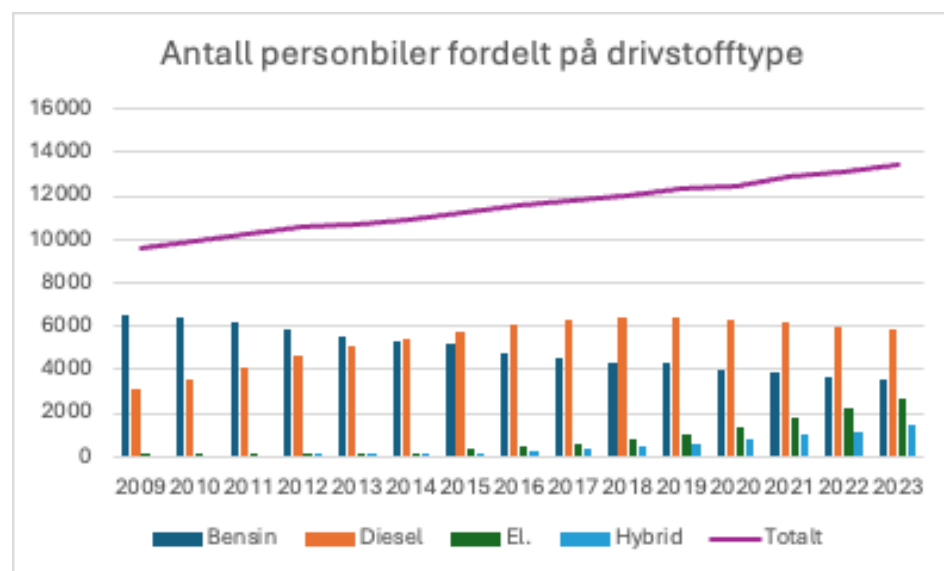

Som figuren viser er veitrafikk den største enkeltfaktoren til klimagassutslipp i Grimstad kommune

Mesteparten av utslippene kommer fra personbiler, mens tungtrafikk er en klar nr. 2.

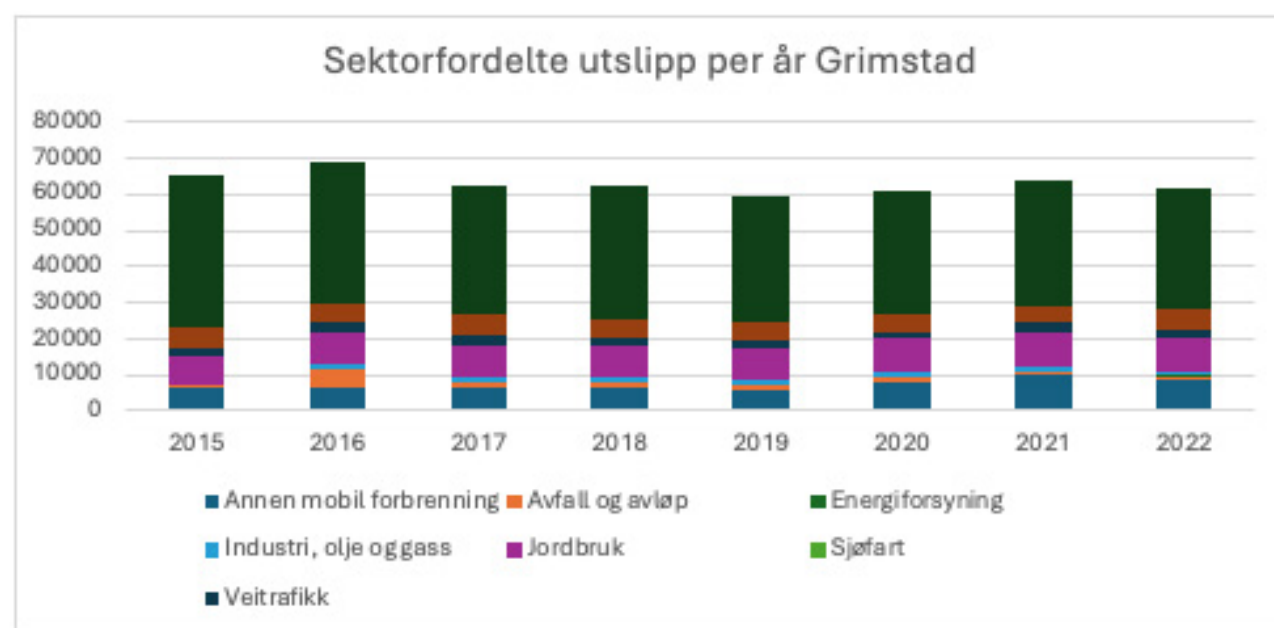
Antall elbiler øker kraftig, samtidig ser vi også at antall biler totalt stiger i kommunen. Dette kan tyde på at flere har to eller flere biler, der en av de kjører på el.

Det er et poeng at kollektivtrafikken i Grimstad er blitt elektrisk. Fordelene med å ta buss i forhold til bil er derfor enda større nå en tidligere år (sett i forhold til klimagassutslipp).

Utviklingen av de direkte utslippene i Grimstad fordelt på sektorer

Figur X Sektorfordelte direkte utslipp i Grimstad kommune per år (eks. kvotepliktig sektor og skog og arealbruksendringer). Kilde: Miljødirektoratet/

Vi ser av figuren at utslippene har gått litt ned i Grimstad. Det er en reduksjon i utslipp fra veitrafikk, men reduksjonen er kanskje mindre enn forventet.

Pandemiåret 2020 var spesielt for Norge. Dataene fra Grimstad for dette året er ikke veldig annerledes enn for 2022. Dette viser to ting. Trafikk på E18 betyr mye for dataene på veitrafikk i Grimstad. Videre kan det tyde på at bilbruken i kommunen ikke ble så kraftig redusert som man før har antatt. Det som var spesielt i pandemiåret var at spesielt flytrafikken gikk kraftig ned. Dette synes ikke i regnskapet til Grimstad, da vi ikke har noen flyplasser i kommunen.

Hovedprinsipper for klimabudsjettet 2025

Grimstad kommune sitt klimabudsjett for 2025 er det første kommunen lager. Klimabudsjettet for 2025 blir mindre omfattende enn det man kan forvente når kommunen har jobbet med klimabudsjettet over flere år.

Hovedfokus i 2025 er å jobbe frem tiltak som kan gi reduksjoner i direkte utslipp*. I tillegg er det naturlig å se på tiltak som kan redusere energibruken i kommunen. Kommunen skal i 2025 også starte opp arbeidet med å revidere kommunens klima-, miljø- og energiplan. Dette er en strategisk plan som blant skal gi føringer for kommunens videre arbeid med klimagassutslipp.

Kommunen er også en vesentlig innkjøper av varer og tjenester. Det er derfor et klart mål at kommunen bruker sin innkjøpsmakt til å velge klimavennlige løsninger. På den måten reduserer man kommunens indirekte utslipp, påvirker leverandører og tilbydere til å vektlegge klimavennlige tiltak og på lang sikt vil dette også gjøre det lettere også for mindre aktører å stille krav som reduserer klimautslippene.

* Grunnet uforutsett sykdom, har samletabellen for klimakuttiltakene som er foreslått for budsjettperioden ikke blitt ferdigstilt.

Økonomi

Budsjettforutsetninger og rammevilkår

Budsjett og økonomiplan bygger på kommunelovens prinsipper om realistisk budsjettering. Det er tatt utgangspunkt i situasjonen per oktober 2024. Endringer etter dette er ikke tatt hensyn til i dette dokumentet. Endringer som kommunestyret vedtok i handlingsprogram 2024-2027 og som gjelder for år 2025, er lagt inn i budsjettforslaget for 2025.

Alle tall i budsjett og økonomiplan oppgis i faste 2025-kroner. Kommunal deflator er en vektet indikator som viser forventet kostnadsøkning for kommune-Norge. Deflatoren i statsbudsjettforslaget for 2025 er satt til 4,1 %. Lønnsveksten er estimert til 4,5 % av dette, og prisstigningen til 3,5 %.

Generelt bygger budsjettet på regjeringens forslag til statsbudsjett. Der legges det opp til at kommunesektoren får en vekst i frie inntekter på 5,15 mrd. kroner i 2025. Veksten i de frie inntektene er 150 mill kroner høyere enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen i mai. Samtidig er anslaget for merutgifter til pensjonskostnader som finansieres med frie inntekter om lag 650 mill kroner lavere. Til sammen gir dette kommunene et handlingsrom som er 0,8 mrd kroner høyere enn det som ble lagt til grunn i kommuneproposisjonen.

Inntekter

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd, inntektsutjevning skatt og skatteinntekter,

og utgjør ca. 65 % av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kan disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. Gjennom inntektssystemet fordeles de frie inntektene til kommunen. Hensikten med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes ulike forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne.

Kommunedirektøren har for budsjett 2025 budsjettert de frie inntektene etter lokalt bearbeidet KS-modell. Det er lagt inn en sannsynlig høyere skatteinngang og inntektsutjevning skatt for Grimstad, basert på at vi venter et høyere befolkningstall per 1.1.2025 i Grimstad sett opp mot tilsvarende tall for landet, noe som gir oss en større sannsynlig skatteinngang i 2025. Differansen utgjør 7 mill kroner i forhold til det statsbudsjettet/grønt hefte legger opp til. Kommunedirektøren viderefører ikke den oppjusterte skatteprognosen som kommunestyret la til grunn i sitt budsjettvedtak i desember 2022 og som hadde en forventning om ytterligere skatteinntekter på 12.5 mill. kroner. I økonomiplanperioden er prognose utarbeidet med bistand fra Telemarksforskning, lagt til grunn. Beregningen er vedlagt budsjettokumentet.

For eiendomsskatt har kommunedirektøren lagt til grunn de samme satsene som i 2024. Kommunestyret foreslo å oppjustere bunnfradraget i 2025 fra 200.000 til 300.000. Dette har kommunedirektøren ikke funnet plass til og det foreslås dermed å beholde dagens bunnfradrag. Det er lagt inn en volumvekst på 1.000.000 i 2025. I tillegg er det foreslått en kontormessig

oppjustering på alle eiendommer på 4,5%. Dette vil utgjøre 5 mill kroner.

Driftskostnader

Lønnsutgiftene utgjør over 60 % av kommunens totale driftsutgifter, og på enkelte sektorer er denne kostnadsandelen over 90 %. Grimstad kommune har samlet hatt høyere lønnskostnader enn hva driftsrammene i budsjettet har gitt rom for. Utfordringen er, og har vært, størst i helse- og omsorgssektoren. Det er den økonomiske rammen som er styrende for hvor mange årsverk enhetene og sektorene kan ha.

Investeringer

Investeringsprogrammet i økonomiplanperioden ble vedtatt i kommunestyret 11.september og det henvises til denne saken.

Kostnadsindeks

Kostnadsindeksen er en objektiv beregning som viser hvordan befolkningssammensetningen i Grimstad er i forhold til sammensetningen i landet samlet. Kostnadsindeksen for 2025 er justert i forhold til 2024, for 2025 er indeksen beregnet til å være 98,29 % i forhold til landsgjennomsnittet.

Kostnadsindeksen for 2024 var på 99,00 %. Endringen fra 2024 til 2025 er en reduksjon på 0,70 %-poeng. Det vil si at slik

befolkningssammensetningen var pr. 1. juli 2024, er Grimstad 1,7 %-poeng rimeligere å drifte enn landsgjennomsnittet, men 0,70 %-poeng billigere å drifte enn på samme tidspunkt 2024. Endringen påvirker "utgiftsutjevning" i kommunenes inntektssystem, for Grimstad sitt vedkommende er det beregnet at kommunen er 18,95 mill kroner billigere å drifte enn landsgjennomsnittet. Denne størrelsen er trukket ut i rammeoverføringen til kommunen.

Økningen fra 2024 til 2025 betyr i praksis at det legges til grunn i statsbudsjettforslaget at en gjennomsnittsinnygger i Grimstad fremdeles skal være mindre økonomisk kostnadskrevenne å gi tjenester til, enn en gjennomsnittsinnygger i landet. Dette påvirker rammetilskuddet.

Innbyggertallet som brukes er 25 127 (per 01.07.2024) for rammetilskuddet i 2025. Det er innbyggertall per 01.01.2025 som benyttes som anslag på inntektsutjevning. Prognosen for innbyggertallet 1.1.2025 er på 25 347 innbyggere i Grimstad.

Budsjettforslag 2025

I budsjettforslaget for 2025 og årene framover, legger kommunedirektøren til grunn at kommuneøkonomien blir strammere spesielt med tanke på demografiutviklingen og finansinntekter og kostnader. Det økonomiske handlingsrommet for sektorenes budsjetttrammer og nye tiltak/prioriteringer er derfor meget begrenset. Regnskap 2024 er anslått til at sektorene samlet sett går med betydelig merforbruk.

Økonomiske måltall

I henhold til kommuneloven skal kommunen vedta økonomiske måltall som skal fungere som økonomiske handlingsregler. I behandling av budsjett og økonomiplan i 2020, ble det langt til grunn følgende måltall: Disposisjonsfond på over 7 % av totale inntekter, tak på gjeldsgrad på 90 % og et driftsresultat på over 0,5 %.

Det legges til grunn følgende måltall for perioden fremover:

Disposisjonsfond av brutto inntekt høyere enn 7%

Justert gjeldsgrad (Andel av brutto gjeld fratrukket formidlingslån og ubrukte lånemidler målt mot brutto driftsinntekter) er 73% i budsjett, men grunnet økte investeringer økes dette til 140% i slutten av økonomiplanperioden

Et driftsresultat (avsetning til disp.fond) over 0,5%

Netto driftsresultat: -28 mill kr i 2025 (-1,2 %), -37,6 mill kr i 2026 (-1,50 %), -19,4 mill kr i 2027 (-0,8 %) og 1,6 mill kr (0,07 %) i 2028.

Disposisjonsfond: per 25. oktober 2024: 267 mill kr, Estimert størrelse fond utgang 2024: 170 mill kr, 2025: 142 mill kr, 2026: 104,4 mill kr og 2027: 85 mill kr.

Eiendomsskatt og priser i Grimstad

Eiendomsskatt

Kommunedirektøren foreslår at dagens skattesats opprettholdes for 2025. Skattesatsen for bolig er 3,6 ‰, og for næringseiendommer 3,9 ‰.

Bunnfradraget på kr 200 000 pr. boenhet, også fritidsboliger opprettholdes. Kommunedirektøren har imidlertid ikke funnet rom for å øke bunnfradraget til kr 300.000 slik kommunestyret vedtok i økonomiplanen 2024-27 for 2025.

Eiendomsskattetakster skal i hovedsak stå fast i 10 år. En alminnelig taksering må omfatte alle skattepliktige eiendommer, slik at de nye takstene får virkning fra det samme skatteåret.

Sist Grimstad kommune foretok alminnelig taksering var i 2013 med virkning fra 2014. Det vil si at man i 2025 står med følgende valgmuligheter:

- Ny alminnelig taksering av alle eiendomsgrupper.
- Årene 12 (2025) til 13 (2026) er det mulig å la takstene stå urørt
- Kommunen foretar kontormessig oppjustering av takstene fra 2014, og den årlige økningen kan være maksimalt 10 prosent av opprinnelig takst .

Det er ingen begrensninger på hvor mange år man kan foreta kontormessig oppjustering den gjelder for alle eiendommer som har kommunal takst.

Endring bunnfradrag: Kommunen benytter et bunnfradrag som kun kan gis til boliger og fritids-eiendommer, og fradraget er satt til kr. 200.000. Beløpet trekkes fra taksten før skatten beregnes. Dette fradraget kan innføres, økes, senkes, fjernes fritt fra det ene året til det andre. Altså kan kommunestyret senke fradraget eller ta det bort helt for året 2025. (Det kan fritt innføres igjen i et senere år.)

Skatt for en KOSTRA-bolig (120m2)

Skatt for en KOSTRA bolig (120m2) kr							
Verdi	Konto justering	Red. Fakt	Takst	Bunnfradrag	Skattegrunnlag	Promille	Skatt
2 160 000	4 %	30%	1 572 480	200 000	1 3472 480	3,6	4 940,93

Priser på kommunale tjenester i 2025

I teksten nedenfor beskrives kort de varer og tjenester hvor kommunedirektøren foreslår at prisene ikke økes fra 2024 til 2025, og de varer og tjenester hvor prisene øker med mer eller mindre enn 4,1 %.

Prisøkningen er satt til 4,1%, der annet ikke er oppgitt. Deflator for 2025 er 4,1 %. Dette er den vektete deflatoren og inneholder lønnsvekst

og prisvekst. Siden tjenester også har et stort innslag av personell så velger kommunedirektøren å bruke vektet deflator når prisene skal oppjusteres.

I prisvedlegget er det utarbeidet en felles prisliste for varer og tjenester i Grimstad kommune. De varer og tjenester som ikke er nevnt i dette vedlegget eller i dette dokumentet, er justert med 4,1 %.

Tabellen nedenfor viser utviklingen av eiendomsgebyrene for en KOSTRA-bolig fra 2024 til 2025:

Utgifter knyttet til kommunale eiendomsgebyrer - endring 2024 - 2025 KOSTRA-bolig				
Gebyr i kroner inkl mva	2024	2025	Endring	Endring i %
Vann	4 100,66	3 280,62	-820,04	-20,00 %
Avløp	5 263,11	5 789,90	526,79	10,0 %
Renovasjon	4 818,65	4 818,65	0,00	0,00 %
Feiertjenesten	572,08	612,12	40,04	7,00 %
Sum KOSTRA-bolig med avløp	14 754,50	14 501,28	-253,22	-1,72 %
Vann	4 100,66	3 280,62	-820,04	-20,00 %
Renovasjon	4 818,65	4 818,65	0,00	0,00 %
Slamrenovasjon	1 454,96	1 255,63	-199,33	-13,70 %
Feiertjenesten	572,08	612,12	40,04	7,00 %
Sum KOSTRA-bolig med slam	10 946,35	9 967,02	-979,33	-8,95 %

* Merk at Agder Renovasjon IKS (ARIKS) overtok alt ansvar for renovasjon, også renovasjonsgebyret, fra 1/1-21. Renovasjonsgebyret i tabellen over er ARIKS' budsjettall for renovasjonsgebyr 2025 og er tatt med her for å få sammenlikningsgrunnlag og tall for KOSTRA bolig.

Selvkostfond

Fond i selvfinansområdene ved inngangen til 2024

Område	Beløp
Vann	2,96 mill kr
Avløp	-0,25 mill kr
Renovasjon	0 mill kr
Slamrenovasjon	0,55 mill kr
Feiing	0,61 mill kr

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å yte tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler.

Grimstad kommune har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunenes handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til de betalende abonnenter eller brukere, i form av lavere gebyrer innen de neste fem år. Dette betyr at hvis kommunen har avsatte overskudd (fond) som er eldre enn fire år, må overskuddet brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret.

Husleie i kommunale boliger

For eksisterende leieavtaler i kommunens boliger økes husleien i samsvar med KPI jf. husleieloven. For nye leietakere økes prisen med 3,0% pr. Oktober. Gjeldende KPI for 2025 kommer 10 november.

SFO-prisene i Grimstad kommune

SFO-prisene øker med 4,1 % i 2025. En heltidsplass vil da koste kr 3477 og en korttidsplass vil koste kr 2317. Matpenger økes med 4,1 % til kr 325.

Foreldrebetaling i kommunale og private barnehager

Makspris for en fulltidsplass i barnehage var i 2024 2000 kr per måned. I forslag til statsbudsjett er det lagt opp til at makspris er uendret fra 1.august 2025

For differensierte priser og matpenger, se prisvedlegget.

Oversikt økonomiske rammer

Økonomiske hovedoversikter

Oversikten nedenfor viser kommunens samlede budsjett for 2025 som foreslått av kommunedirektøren, sammenstilt med budsjett 2024 og regnskap 2023. Kommuneloven med tilhørende forskrifter legger føringer og krav til en kommunes budsjett. I kommuneloven er det spesielt kapittel 14 som omhandler kommunenes økonomiforvaltning, mens lovens § 14-4 legger føringer for budsjettarbeidet. I forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner kapittel 5, legges det føringer om hvordan budsjettene skal presenteres. Forskriften krever at budsjettet inneholder tre obligatoriske oppstillinger; bevilgningsoversikter - drift, bevilgningsoversikter - investeringer og økonomiske oversikter etter art - drift.

Tabeller som viser økonomiplanperioden vises i tabellene bakerst i dokumentet

Bevilgningsoversikt - drift

Bevilgningsoversikten viser kommunens driftsuavhengige inntekter og kostnader som skal finansiere driften på de ulike sektorene, samt kommunes samlede driftskostnader. Oppsettet er i tråd med de retningslinjene som er gitt i forskrift til kommuneloven. Post 6 - Bevilgninger til drift / driftskostnader, viser akkumulert bevilgning til driften av de ulike sektorene i Grimstad.

Bevilgningsoversikt drift	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Rammetilskudd	-805 307	-801 452	-931 333
Inntekts- og formuesskatt	-761 169	-867 050	-839 251
Eiendomsskatt	-75 509	-77 000	-82 000
Andre generelle driftsinntekter	-96 639	-108 601	-137 072
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-1 738 624	-1 854 103	-1 989 656
Sum bevilgninger drift, netto	1 695 773	1 792 686	1 895 127
Avskrivinger	96 219	84 223	103 682
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	1 791 992	1 876 909	1 998 809
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	53 368	22 806	9 153
Renteinntekter	-58 156	-69 575	-67 319
Utbytter	-45 635	-35 000	-49 502
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	21	0	0
Renteutgifter	86 589	124 022	151 873
Avdrag på lån	75 234	83 950	86 199
NETTO FINANSUTGIFTER	58 054	103 397	121 251
Motpost avskrivinger	-96 219	-84 178	-103 682
NETTO DRIFTSRESULTAT	15 203	42 025	26 722
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0
Overføring til investering	571	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	14 657	355	5 024
Bruk av bundne driftsfond	-10 832	-701	-676
Avsetninger til disposisjonsfond	11 129	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-30 727	-41 679	-31 070
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-15 202	-42 025	-26 722
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	1	0	0

Rammetilskudd og skatt

Rammetilskudd, skatt og inntektsutjevning skatt utgjør i sum det som omtales som kommunenes "frie inntekter". Rammetilskuddet er en fast størrelse som bevilges av Stortinget. Skatt er et anslag for skatteinntektene kommune får av total skatteinngang, som deles med staten og fylkeskommunene.

I regjeringens forslag til statsbudsjett er det forventet et rammetilskudd på 761,96 mill kr for Grimstad kommune. I tabellen over vil rammetilskuddet og inntektsutjevningen være slått sammen i linjen som heter "rammetilskudd".

Inntektsutjevning er omfordeling av skatteinntekter mellom kommunene i landet, slik at eksempelvis skattesvake kommuner mottar inntektsutjevning skatt fra skattesterke kommuner.

Skatteinngang inkl. inntektsutjevning for en kommune med skatteinngang under 90 % av landsgjennomsnittet (slik Grimstad er nå), vil ligge på ca. 94,5 % av landsgjennomsnittet.

Forslag til statsbudsjett "grønt hefte", anslår de frie inntektene i Grimstad til å bli 1 770,6 mill kr for 2025. «Grønt hefte» fordeler inntektene på makronivå for kommunene. KS har utarbeidet en prognosemodell (KS-modellen) som er mer treffsikker med tanke på befolknings sammensetning og lokale forhold.

Kommunedirektøren har valgt å budsjettere frie inntekter etter siste KS-modell (10.10.24). Skatteanslaget er i KS-modellen vurdert å bli på 839,6 mill kr. Med den skatteinngangen, og

gitt prognose på befolkningstall pr 1.1.2025, vil det gi en netto inntektsutjevning for Grimstad på 169 mill kr. Samlet sett vil skatteanslaget og netto inntektsutjevningen gi Grimstad kommune en inntekt som ligger på 94,6 % av landsgjennomsnittet. Rammetilskuddet er fra statsbudsjettet. I sum er det da budsjettert med 1 770,6 mill kr, som er 7 mill kr høyere enn etter "grønt hefte».

I utgangspunktet er det to grunner til den økte inntekten: befolkningsutvikling og vurdering av skatteinntekter. I "grønt hefte" legges det til grunn en lik befolkningsutvikling for hele landet. I Grimstad ser kommunedirektøren en til dels betydelig høyere befolkningsvekst enn landet samlet, i modellen er det lagt til grunn en befolkning i Grimstad på 24 942 pr. 1.1.2025. Det gir en vekst på 1,4 % i forhold til samme tidspunkt 2024, den nasjonale veksten er anslått til å være 1 %. Veksten utover veksten på nasjonalt nivå, vil gi positive utslag på skatteinntektene og inntektsutjevningen.

Skatteanslaget som ligger i "grønt hefte" er basert på historiske fordelinger av skatteinntektene, med en høyere befolkningsvekst enn landet over tid.

For økonomiplanperioden er KS-modellen blitt benyttet. KS-modellen er oppdatert med SSBs anslag for befolkningsvekst på nasjonalt nivå, samt egne prognoser for utviklingen lokalt. I tillegg er det lagt inn en årlig realvekst til kommunene på 0,8 %. Denne beregningen er foretatt av Telemarksforskning og er vedlagt budsjettokumentet.

Eiendomsskatt

I 2025 er det budsjettert med 82 mill kr i eiendomsskatt. Budsjett for 2024 var på 77 mill kr. Økningen på 5 mill kr er knyttet til kontormessig oppjustering av takstene på ca 4 mill kr og en forventet vekst i antall boliger til beskatning på ca 1 mill kr.

Andre eksterne driftsinntekter

I hovedsak er dette tre budsjettposter; statlig integreringstilskudd (flyktninger), rente- og avdrags-kompensasjon fra Husbanken innenfor tidligere investeringer for; skole, sykehjemsplasser, omsorgsboliger og kirkeinvesteringer, samt konsesjonskraft.

Det er budsjettert med 130,9 mill kr i statlig integreringstilskudd i 2025. Regulert budsjett 2024 er 114,0 mill kr. Kommunene mottar integreringstilskudd i fem år. Året den enkelte flyktning bosettes, regnes som år en. Selv om det ventes færre flyktninger bosatt i 2025 opp mot 2024, så vil det totale antallet flyktninger innenfor fem-årsperioden øke. Dette er hovedårsaken til at budsjettposten for integreringstilskudd er økt med 16,9 mill kr. Men det er også noe økning av de statlige satsene pga. lønns- og prisstigning (deflator).

Rente- og avdragskompensasjonen (budsjettert til 4,57 mill kr) fra Husbanken er en relativt stabil budsjettstørrelse. Usikkerheten i 2024 ligger i rentenivået som Husbanken kommer til å beregne etter.

Konsesjonskraft er budsjettert til 4,6 mill kr, inntektene på denne posten er justert ned i tråd med signaler fra Konsesjonskraft IKS i forhold til inntektene i 2024.

Bundet fond

Det er netto budsjettert 4,3 mill kroner til avsetning til bundne fond. Dette gjelder selvfinansområdet.

Disposisjonsfond (ubundet fond)

Det er netto budsjettert 31,1 mill kroner til avsetning til disposisjonsfond.

Sektorene vil bli utførlig kommentert i budsjettokumentets del 2

Generelt om hovedtallene i finansinntekter

Alle andre forhold enn pensjon er allerede omtalt tidligere i kapittelet.

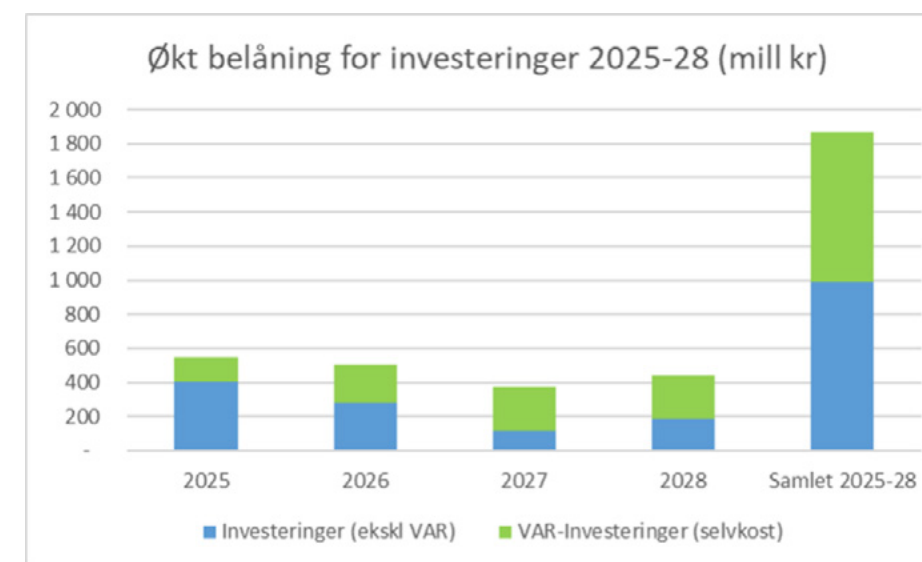
	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Stab og støtte	30 940	38 317	33 921
Oppvekstsektoren	694 313	718 834	750 282
Samfunns- og miljøsektoren	165 913	148 326	149 301
Selvfinansierende tjenester	2 130	0	0
Fellesutgifter	79 157	132 039	150 383
Kommunikasjon, kultur og næring	72 311	72 159	68 813
Finansområde	-1 770 464	-1 786 418	-1 849 882
Helse- og omsorgssektoren	725 701	676 743	697 182
Grimstad kommune			

Rammene som presenteres på sektornivå vil kunne avvike fra rammene vist i tabellen over, årsaken til avviket er fordelinger av kostnader og inntekter på artsnivå. I tabellen over er det et uttrekk av kostnads- og inntektsarter, mens i sektorenes nettorammer er alle kostnads- og inntektsarter tatt med.

For de fleste sektorene vil det være små avvik, mens for selvfinansierende tjenester vil det være et betydelig avvik. Disse områdene skal gå i balanse, det at sektoren her står med et minus (-) tall viser sektorens andel av finansieringen av rente- og avdragsutgifter, samt indirekte kostnader som er belastet andre sektorer.

Kapitalposter

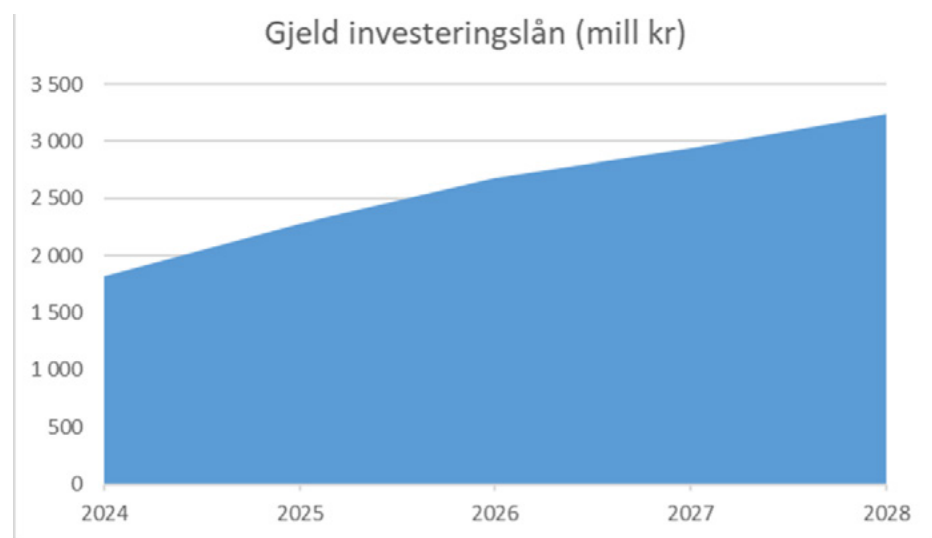
Kommunens investeringsprogram for perioden 2025-28 ble enstemmig vedtatt på kommunestyremøte 11. september 2024. Det legges derfor ikke opp til en ny presentasjon av investeringsprogrammet i dette budsjettokumentet. Hovedtrekkene i det vedtatte programmet er at det legges opp til en stor økning i lånefinansierte investeringer som oppsummert i figuren under:

I takt med at de store investeringsprosjektene blir gjennomført, vil nivået på lånegjeld øke i planperioden. Kommunen er nå på vei inn i en uvanlig ekspansiv periode i investeringsprogrammet og hvor den samlede gjeldsbyrden vil øke betydelig. Økt gjeld medføre at kapitalkostnader vil utgjøre en økende andel av kommunens driftskostnader.

Utviklingen av lånegjeld er basert på løpende finansieringsbehov av nye investeringer, og det vedtatte investeringsprogrammet vil medføre en betydelig økning i den samlede låneporteføljen:

Finansieringen tilpasses løpende til kapitalbehovet, og låneopptrekk justeres og nedreguleres dersom planlagte investeringer av ulike grunner endres eller blir forskjøvet tid.

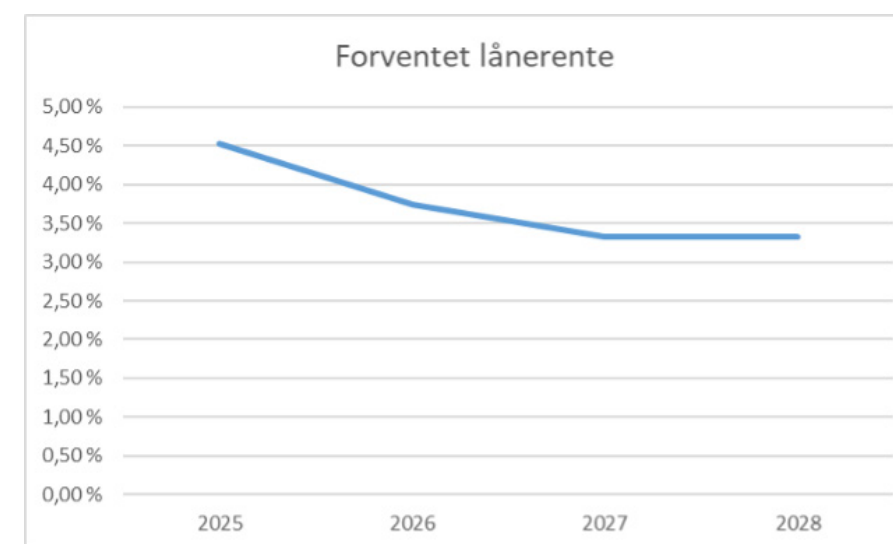
Å ha rentebærende gjeld kombinert med en unødig stor likviditetsbuffer i banken, kan medføre unødige netto rentekostnader. Unødige lånekreditt søkes unngått for ikke økte avdragsbelastningen i regnskapet som fastsettes blant annet fra utgående lånesaldo foregående regnskapsår.

I takt med den økende gjeldsbelastningen, blir det stadig viktigere å forvalte finansene på en kostnadseffektiv måte med sikte på lave rentemarginer og rentekostnader. I tråd med pådraget i investerings- og låneporteføljene fremover, har kommunedirektøren innført en mer aktiv gjelds- og finansforvaltning enn tidligere som også åpner for opptak av kortere lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet hvor lånerentene og marginene er lavere enn på konvensjonelle serielån fra Kommunalbanken.

Kommunen har, etter det nye finansreglementet ble vedtatt i 2022, bygget opp og etablert en mer

diversifisert låneportefølje med kortere lånepapirer. Gjennom dette har man utnyttet at rentenivået har ligget lavere i den kortere delen av rentebanen. Samtidig har man opprettholdt en andel fastrentelån i porteføljen slik finansreglementet fastsetter og legger til rette for. Kommunens fastrentelån har i de siste årene bidratt til et lavere rentenivå enn man ville hatt med bare lån med flytende renter, og fastrenteavtalene bidrar også til større forutsigbarhet for kommunens rentekostnader.

Finansreglementet fastsetter at minst 25% av låneporteføljen skal være rentesikret. Per oktober 2024 var om lag 35% av kommunens gjeld knyttet til investeringslån sikret på fastrenteavtaler. Kommunen har i 2023 og 2024 hatt en opportunistisk tilnærming til fastrenteavtaler og refinansiert i perioder hvor fastrentene har vært lave. Alle inngåtte fastrenteavtaler har rentesats som ligger lavere enn dagens flytende rente. Kommunens fastrenteavtaler bidrar til å dempe den negative effekten av det økte rentenivået man har sett i markedet de siste årene. For 2025 er det budsjettet med en gjennomsnittlig lånerente for på 4,33 %, og hvor Norges Banks siste rentebaneprognose fra september 2024 er lagt til grunn for utvikling i den flytende lånerenten:

I takt med det forventede fallende rentenivået fremover, legger kommunen opp til å finansiere nye låneopptrekk i 2025 med flytende lån, men hvor en ytterligere vektning opp mot andel fastrentelån fortløpende vurderes utfra markedsforhold og handlingsrom i finansreglementet.

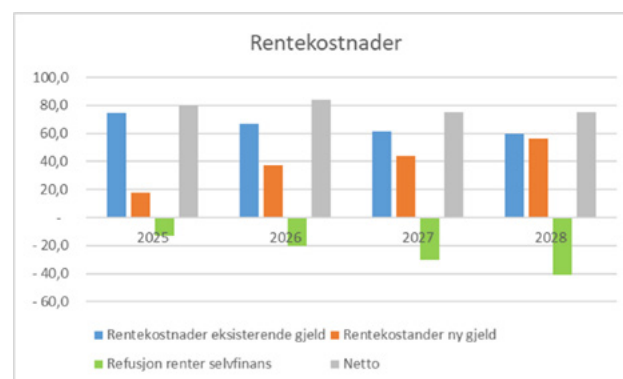
Effekten av et lavere forventet rentenivå, vil bidra til å dempe effekten av den økende gjeldsbelastningen. En reduksjon fra eksempelvis 4,5% til 3,5% i rentenivå på en låneavtale kan virke som en liten forskjell. Men reelt sett utgjør forskjellen en reduksjon på over 20% av rentekostnaden. Mens kostnadseffekten ved økt gjeld reduseres av et forventet fallende rentenivå, vil imidlertid avdragsbelastningen øke i takt med nye låneopptak uavhengig av rentenivå.

Etter hvert som gjeldsgraden utover i økonomiplanperioden stiger, vil den samlede effekten blir at kapitalkostnadene utgjør en stadig større andel av kommunes løpende kostnader. Dersom man ikke klarer å overholde de operative driftsbudsjettene i sektorene, vil det vedtatte investeringsprogrammet med tilhørende låneopptak, ikke være bærekraftig eller økonomisk forsvarlig og måtte justeres.

Gjeld fratrukket startlån (for videre utlån) og ubenyttede lånemidler, defineres som justert gjeld. Justert gjeld gir et bilde av kommunens netto gjeldsbelastning. Lån til VAR-prosjekter inngår i justert gjeld. For kapitalkostnader knyttet til VAR-prosjekter, blir kommunen kompensert ved brukerbetaling.

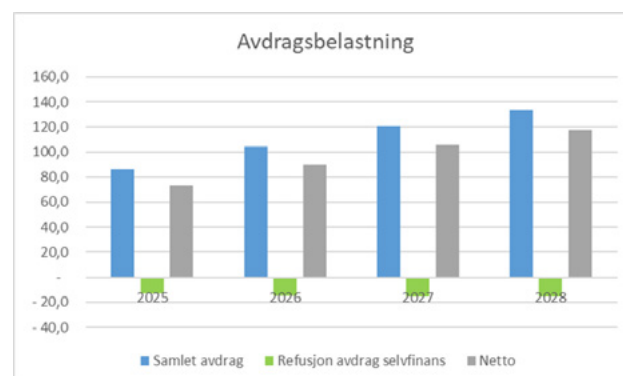
Rentekostnader

Brutto rentekostnader i budsjettet er estimert til kr 132,9 mill kr i 2025. Disse kostnadene gjelder to forhold; rentekostnader til investeringslån og rentekostnader på lån fra Husbanken for videre utlån. Rentekostnad for investeringslån er estimert til 92,8 mill kr. Det er budsjettet med en gjennomsnittsninlånrente på investeringslån på 4,33% for 2025. Rentekostnader til formidlingslån til kommunens innbyggere fra Husbanken er estimert til 40,1 mill kr. Disse kostnadene kompenseres ved tilsvarende renteinntekter til kommunen fra videre utlån. Budsjettrente for kommunens lån i Husbanken er 4,29%.

Avdrag

I kommunens regnskaper og budsjetter kostnadsføres avdrag på investeringslån. Regelverket om såkalt minimumsavdrag er beregnet ut fra forventet kapitalslit og verdiavskrivning på kommunens infrastruktur og anleggsmidler. Minimumsavdraget belaster kommuneregnskapet reelt, mens de kalkulatoriske avskrivningene vises uten direkte resultateffekt. Kommunens minimumsavdrag vil øke i takt med høyere lånegjeld. For 2025 er minimumsavdraget beregnet til 86,2 mill kr.

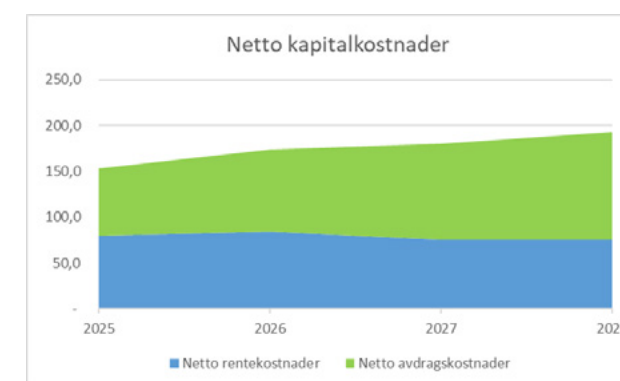

Renteinntekter

Renteinntektene er budsjettet er estimert til 67,3 mill kr i 2025. Renteinntektene kommer fra tre forhold; renteinntekter fra bankinnskudd, renteinntekter fra formidlingslån fra Husbanken som er videre utlånt til kommunens innbyggere fra Husbanken, og inntektsføring av kalkulerte renteinntekter/brukerrefusjon knyttet til VAR-lån. Renteinntektene fra kommunens kontantbeholdning i bank er budsjettet med gjennomsnittlig 300 mill kr i bankinnskudd til innskuddsrente på flytende NIBOR + 0,35% margin i henhold til inngått bankavtale og forventet rentenivå. Samlede renter fra bankinnskudd er estimert til 14,1 mill kr, renteinntekter fra formidlingslån til 40,1 mill kr og inntekter gjennom brukerrefusjon selvkostprosjekter til 13,0 mill kr

Netto rentekostnader

Den forventede utviklingen i netto rentekostnader, dvs netto effekt av rentekostnader, renteinntekter, avdragsbelastning og refusjon fra investeringer i selvfinansprosjekter, er illustrert nedenfor. Kommunens netto rentekostnader er estimert å avta som følge av et lavere rentenivå og at større deler av investeringene er selvfinansprosjekter. Netto avdragsbelastning for kommunen er imidlertid forventet å øke som følge av økningen i investeringslån til prosjekter utenfor selvfinans.

Utbytter

Grimstad kommune har en eierandel i kraftprodusenten Å Energi AS på 2,167 %. Utbyttet fra selskapet for 2025 er basert på selskapsresultatet for 2023. Gjeldende utbyttepolitikk har vært at 70% av selskapsresultatet deles ut til eierne. For 2025 er forventes det at Grimstads samlede utbytteandel blir 48,0 mill kr fra Å Energi AS. I dette beløpet inngår 10,9 mill kr som er Grimstad andel av ekstraordinært utbytte til tidligere eiere av Agder Energi AS, som skreiver seg fra perioden før omdanningen av selskapet til Å Energi AS. 2025 er siste året et slikt ekstraordinært utbytte tilfaller de tidligere eierne av Agder Energi AS.

For årene etter 2025 har Å Energi AS guidet med utbytter betydelig lavere enn i perioden før. Her har selskapet selv antydnet hhv 25,4 mill kr i årlig utbytte for Grimstad kommune. Utbytteprognosene fra selskapet for denne perioden er mer å betrakte som et garantert minimumsbeløp snarere enn forventningsrette tall. Erfaringsmessig har resultatene og utbyttene fra energiselskapet blir vesentlig større enn det selskapet selv har lagt til grunn for minimumsavkastning. Kommunedirektøren har med utgangspunkt i mer forventningsrette prognoser justert opp forventningen med hhv 5 mill kr og 10 mill kr for 2027 og 2028. Det er for øvrig opp til selskaps eiere å avgjøre selskapets utbyttepolitikk og å fastsette utbytteneivået.

I tillegg til utbyttet fra Å Energi AS, har kommunen budsjettet med utbytte på 1,2 mill kr fra Agder Renovasjon AS og 0,2 mill kr fra Gjensidigestiftelsen. Totalt er samlet utbytte for Grimstad kommune i 2025 budsjettet til 49,5 mill kr i 2025.

Pensjon

For 2025 er det budsjettet med en positiv netto effekt av pensjonskostnader på 24,5 mill. kr på kommunens finansområde. Budsjettet kostnad er 0,7 mill. kr. høyere enn vedtatt regulert budsjett 2024. Pensjonskostnadene føres ute på enhetene og sektorene, mens premier, reguleringspremie, premieavvik og amortisering føres på finansområdet. Dette er netto sluttkostnader innenfor avregningene fra pensjonskassene KLP og SPK. I forslaget til statsbudsjett for 2025 er det anslått at pensjonskostnadene for primærkommunene vil være 450 mill. kr. lavere enn lønnsveksten. For Grimstad kommune ville dette i så fall utgjort rundt 1,8 mill. kr. Budsjettet for 2025 i Grimstad er lik de siste budsjettanslagene fra KLP og SPK for 2025 høsten 2024.

Det er tradisjonelt en del usikkerhet knyttet til beregninger for kommunenes pensjonskostnader. Svake finansmarkeder i 2024 vil eksempelvis kunne påvirke avkastningen på pensjonsmidler som avregnes til bruk av premiefond i 2025.

Regjeringen har i forslaget til statsbudsjettet skrevet bl.a. følgende om pensjonskostnader: «Anslaget viser en negativ vekst utover anslått lønnsvekst på om lag 0,45 mrd. kr. Det er 0,65 mrd. kr lavere enn anslått i kommuneproposisjonen for 2025. Regjeringen kommer tilbake med et oppdatert anslag, inkludert effekten av ny offentlig AFP, i RNB 2025. Merkostnader på pensjon i år med 2,5 mrd. kr for kommunesektoren. Konsekvensene av det med tanke på pensjonskostnadene i 2025, bør derfor også reberignes/kvalitetssikres i denne sammenheng»

I forslaget til statsbudsjett 2025 har regjeringen altså ikke lagt inn virkningen av ny offentlig AFP for 2025. KLP hadde beregnet virkningen av dette for Grimstad til en ekstra kostnad på ca. 25,5 mill. kr. for 2025. I midten av september 2024 sendte departementet brev til pensjonskassene om at kostnadsvirkningen for 2025 ikke skulle legges inn av pensjonskassene. KLP har fulgt dette, men opprettholdt anslaget på premieinnbetaling. Beløpet er flyttet til beregnet premieavvik. I realiteten vil dette bety at kommunene må betale de økte premiene/fakturaene fra KLP i 2025 (en utgift) mens de økte kostnadene forskyves med 1/7 del årlig fra og med regnskap 2026.

Oppsummert vurderer kommunedirektøren det slik at det er betydelig risiko for økte kostnader til pensjon i 2025 utover budsjettforslaget, og i hvert fall for årene fra 2026. Men regjeringen har sagt at de skal komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett 2025.

Organisasjon

Virksomhetsstyring, internkontroll, HMS

God ledelse og gode plan- og styringsprosesser er en forutsetning for at Grimstad kommune kan ivareta sin rolle som tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratisk arena. God virksomhetsstyring skal ivareta de folkevalgtes ansvar for strategisk styring og prioritering, og kommunedirektørens ansvar for å sikre at saker er forsvarlig utredet og at politiske vedtak blir iverksatt.

Virksomhetsstyring favner all aktivitet knyttet til ledelse, planlegging og styring av drifts- og utviklingsoppgaver, og skal sikre:

- etterlevelse av lover og forskrifter
- iverksettelse av politiske og administrative vedtak, prioriteringer og mål
- best mulige resultater og kvalitet i tjenestene
- lik og samordnet styring mellom og innen tjenestene
- effektiv ressursutnyttelse

Virksomhetsstyring, internkontroll, HMS inngår i sektorenes ansvar og tilhørende budsjettering.

Medarbeidere

Kommunen er en kunnskapsbedrift der medarbeidere og ledere utgjør den viktigste ressursen for å levere gode tjenester. Arbeidsmarkedet er i endring, samtidig som kommunesektoren er i en periode med omstilling. Dette utfordrer kommunene som arbeidsgiver og tjenesteleverandør.

For Grimstad kommune er det avgjørende å lykkes med å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere, jobbe systematisk for en felles identitet og kultur, ivareta tilliten til kommunen og ha evne til å digitalisere og drive innovasjon og nyskaping. En god arbeidsgiverpolitikk er viktig for å lykkes med dette.

Det forventes fortsatt konkurranse om relevant arbeidskraft i årene som kommer. Kommunen må være en attraktiv arbeidsgiver som tiltrekker seg og beholder kompetente medarbeidere. Flere må jobbe lenger, flere må jobbe mer (heltidskultur), og det er nødvendig å videreutvikle og oppdatere kompetansen i organisasjonen i tråd med utviklingen.

Ledelse av morgendagens kommuner innebærer å lede i endring, omstilling og utvikling. Dagens og fremtidens kommuner må i større grad enn tidligere aktivt involvere innbyggerne og andre aktører som ressurser og samarbeidspartnere, gjennom satsing på medborgerskap og samskaping. Dette stiller nye krav til kommunens medarbeidere og ledere.

Antall ansatte i Grimstad kommune

Per september 2024 var det 1805 fast ansatte i kommunen. Merk at dette ikke er det samme som antall årsverk. En fast ansatt kan være alt fra en tilkallingsvikar, med noen få timer, til en ansatt i 100% stilling. Ett årsverk er enten en person i 100% stilling, eller summen av flere deltidsstillinger som til sammen summerer seg opp til en 100% stilling.

Heltid

Utvikling av heltidskultur har vært et tema i Grimstad kommune i flere år, og det arbeides kontinuerlig for å redusere ufrivillig deltid og å øke stillingsstørrelser for at flest mulig skal få tilbud om full stilling i henhold til kommunens vedtatte retningslinjer. Det legges også til rette for at kvalifiserte deltidsansatte kan kombinere stillinger på tvers av enhetene.

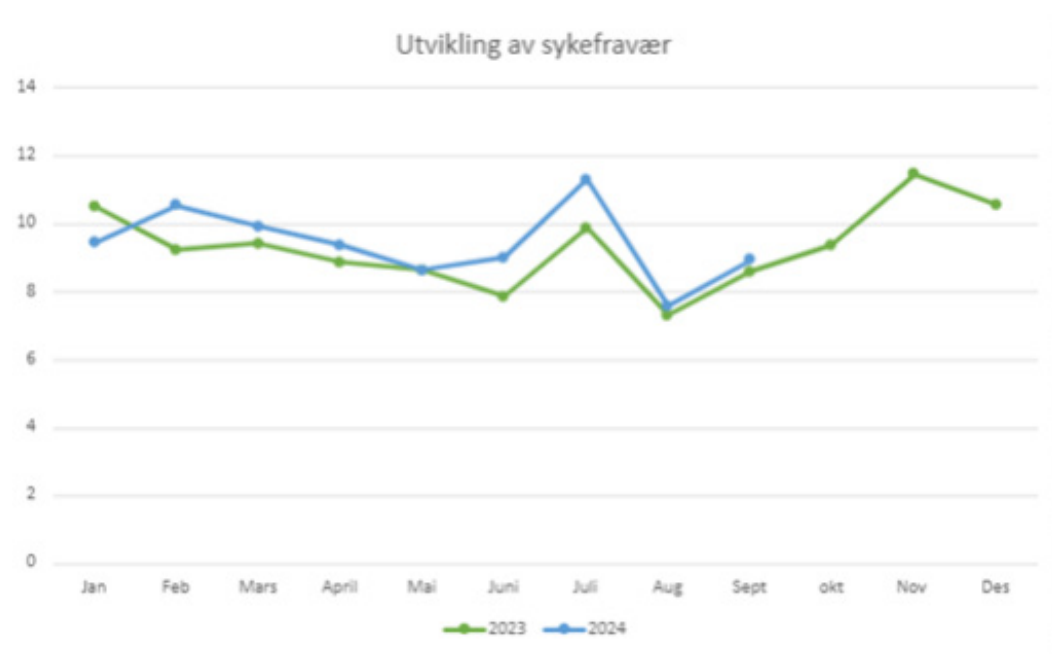
Sykefravær

Grimstad kommune fortsetter å ha høyt fokus på sykefraværarbeidet og målet for sykefraværet for 2025 vil være 8%. Dette målet er endret for å være mer realistisk for 2025.

For å nå målet vil Grimstad kommune i 2025 iverksette en rekke tiltak. I oktober 2024 er det planlagt en dialogkonferanse- et stort arrangement for fastleger, ledere og tillitsvalgte i kommunen. Formålet med konferansen er å sette fokus på hvordan arbeidsgiver og leger kan samarbeide bedre for å finne gode løsninger for den sykmeldte. I etterkant av konferansen skal det innføres et nytt samtaleverktøy for leder og leger, som har til hensikt å primært forebygge fravær, sekundært redusere full sykmelding og få flere i gradert friskmelding.

Øvrige tiltak vil bli være:

- Ha temaet om sykefraværsoppfølging fast på lederskolen
- Ledere skal ha jevnlig dialog med sine ansatte (ansiktstid)
- Videreføring av dialogkonferansen på HMS dagen i 2025
- Forenklet oppfølgingsverktøy for ledere i HR-portalen
- Planlegger noen pilotgrupper som skal få ekstra oppfølging i forhold til den nye metodikken som er presentert på dialogkonferansen
- Videreføre tett samarbeid med NAV Arbeidslivssenter, bedriftshelsetjeneste og NAV der det er hensiktsmessig
- Opprettholde dialogplassen

Vi ser sammenheng mellom ledelse og sykefravær og dette er en klar lederutfordring der lederspennet er ekstra stort. Denne utfordringen adresseres gjennom kommunedirektørens gjennomgang og revisjon av dagens organisering som blir iverksatt fra 1.1.2025.

Likestilling og inkludering

Lovens og myndighetenes mål

Etter likestillings- og diskrimineringsloven § 24 har hele offentlig sektor en plikt til å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i all sin virksomhet. Med likestilling menes likeverd, like muligheter og like rettigheter. Loven gir et forbud mot diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse. Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.

Likestilling, inkludering og mangfold i Grimstad kommune

Grimstad kommune ønsker å fremme likestilling, og sikre like muligheter og rettigheter. Grimstad kommune arbeider aktivt for likestilling, inkludering og mangfold. Det arbeides for å få en jevn kjønnsbalanse mellom kvinner og menn, samt å redusere ufrivillig deltid. Kommunen arbeider for å oppnå mangfold i personalet, slik at organisasjonen gjenspeiler befolkningen. Grimstad kommune har per september 2024 1805 fast ansatte, som dekker 1 433 årsverk, med en kvinneandel på 75%.

Lærlinger

I kommunestyresak 2018/95 foreslo kommunedirektøren en opptrappingsplan for lærlinger. Denne la opp til at vi i 2021 skulle kunne tilby 69 lærlingplasser i Grimstad kommune. Dette ville tilsvare tre lærlingplasser per 1000 innbygger. For 2022 ble det budsjettet med 59 lærlinger. I tillegg vedtok kommunestyret i sitt møte i juni 2022 i sak 22/71 å øke lærlingbudsjettet med kroner 1.000.000,- for 2022. I 2023 og 2024 er det budsjettet med 72 lærlinger.

Per 1. september 2024 har Grimstad registrert 71 lærlinger i alle fag. 2 av disse er ansatt i enheter som finansieres over selvkostbudsjettet. Resten finansieres av budsjett for lærlinger og ulike tilskudd. En bør beregne at en lærling koster ca. kroner 200.000,- i gjennomsnitt, men det er noe avhengig av ulike tilskuddssatser og andre tilskuddsordninger for å stimulere til økt tilbud av læreplasser. I tillegg kommer utgifter til kvelds- og helgetillegg for lærlinger som har dette, for eksempel innen helse. Det utgjorde om lag kroner 750.000,- i 2023.

Det har vært et uttrykt mål å øke antall lærlinger og administrasjonen har hatt som mål å ansette så mange lærlinger som mulig innenfor vedtatte budsjetttrammer. Det å kunne tilby lærlingplass til aktuelle kandidater er et viktig virkemiddel for å forebygge utenforskap.

Med sine 25128 innbyggere per 2. kvartal 2024 må Grimstad ha 75 lærlinger for å kunne nå målet om 3 lærlinger per 1000 innbygger

IKT og digitalisering

Kommunedirektøren foreslår å øke rammene til IKT Agder med 7 mill. kroner. Mottatt budsjett fra IKT Agder IKS leverer IKT-tjenester til Grimstad kommune. Tjenestene omfatter blant annet brukersupport, drift av utstyr, nettverk, systemforvaltning, prosjektledelse og IKT-rådgivning.

IKT Agder ansees derfor funksjonelt som Grimstad kommunes interne 'IKT avdeling'.

IKT Agder er en av hovedaktørene for gjennomføring av digitaliseringsprosjekter for Grimstad kommune. Prosjektene og initiativene 'administreres' gjennom porteføljerådet og gjennom IKT Agders forvaltningsorganisasjon. For den samlede prosjektporteføljen til IKT Agder eksisterer det et porteføljeråd, som gir råd om prioriteringer av nye prosjekter i IKT Agders portefølje.

I 2023 ble det utarbeidet og vedtatt en ny eierstrategi for IKT Agder. Denne ble operasjonalisert i løpet av 2024. IKT agder eies av 14 kommuner samt agder fylkeskommune.

Når det gjelder regionale og nasjonale digitaliseringsprosjekter for øvrig, så inngår Grimstad

kommune i strukturen knyttet til #DigiAgder, som er et rådgivende organ i #VårtAgder strukturen. #VårtAgder er fylkeskommunens regionale struktur for samhandling i Agder.

Mer informasjon om #DigiAgder og #VårtAgder finnes på: Regional struktur for samhandling i Agder.

Grimstad kommune har egne ansatte som er superbrukere og systemadministratorer, og som bidrar inn i IKT Agders forvaltningsorganisasjon, og hvor man tilstreber utvikling av felles løsninger for tjenestene som leveres til de eierkommunene. Bruken av IKT i alle deler av virksomheten, og tilhørende IKT driftskostnader, er økende. Dette skjer i takt med offentlig sektors ambisjon om økende grad av digitalisering. Spesielt gjelder dette for områder som skole og helse, men også i økende grad innenfor andre tjenester.

Kostnadsprognoser

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
26,4	28,4	29,9	31,5	36,6	47,1	53,8	55,9	57,4	57,4
Historiske tall						Prognose			

Eierskap

Grimstad kommune har eierinteresser i flere hel- og deleide selskaper. Eierinteressene omfatter blant annet aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak. I tillegg er Grimstad kommune deltaker i en rekke ulike kommunale samarbeidsformer.

Eierskapsutvalget ivaretar kommunens eierinteresser. Medlemmene av eierskapsutvalget utgjøres av formannskapet. Eierutvalget er også generalforsamling for kommunens heleide selskaper. Eierutvalget utgjør derfor det formelle bindeleddet mellom selskapene og kommunen som eier.

Kommunestyret vedtok i slutten av 2023 en ny eierskapspolitikk for å fastsette de overordnede prinsipper for god eierstyring i Grimstad kommune. Denne dannet grunnlaget for kommunens arbeid med eierskap i 2024. I 2024 har kommunen iverksatt eierskapspolitikken gjennom flere ulike saker som har vært fremlagt for eierskapsutvalget.

I løpet av 2024 har eierskapssekretariatet begynt arbeidet som kontaktpunkt mot kommunens eierinteresser, herunder jevnlig oppfølging av de mest sentrale eierinteressene. I tillegg har eierskapssekretariatet forberedt ulike saker for eierskapsutvalget, samt påbegynt innhenting av informasjon om sentrale styringsparametere som skal brukes til den årlige eierskapsmeldingen.

Eierskapspolitikk

Organisering i kommunale selskaper innebærer at makt, myndighet og fullmakter overføres fra politiske organer til det enkelte selskap. Dette må forvaltes på en profesjonell og aktiv måte. En eierskapspolitikk skal derfor fastsette de overordnede prinsippene for god eierstyring i Grimstad kommune. Den er et verktøy som skaper forutsigbarhet for selskapene og bidrar til å sikre at Grimstad kommune ivaretar sine eierinteresser på beste måte, i tråd med kommunens interesser og i tråd med strategier og overordnede mål for de enkelte selskaper/samarbeid. Eierskapspolitikken ble vedtatt i desember 2023 og skal oppdateres minst hvert fjerde år.

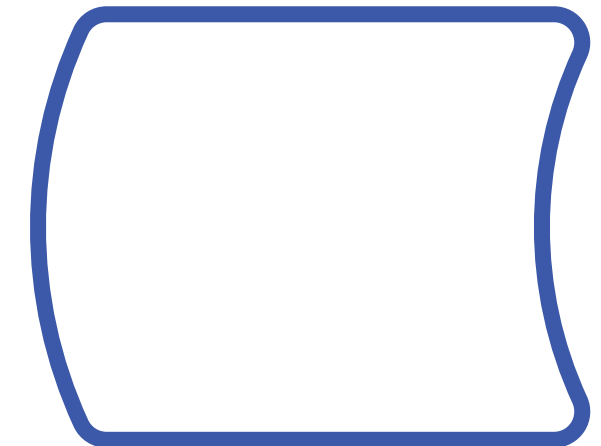
Eierskapsmelding

Kommunen skal også utarbeide eierskapsmeldinger. Etter kommuneloven § 26-1 skal denne vedtas av kommunestyret minst en gang hver valgperiode. Eierskapsmeldingen gir en oversikt over alle selskaper og sammenslutninger som kommunen har eierinteresser i og formålet med disse.

Eierskapssekretariatet har som oppgave å bistå kommunestyret og administrasjonen til å innhente slik informasjon fra kommunens eierinteresser. I 2024 har planlegging og utarbeidelse av rutiner for innhenting av informasjon og rapporter fra selskapet vært en oppgave for eierskapssekretariatet.

Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om kommunens eierinteresser driver sin virksomhet i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og prinsipper for god eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Oversikt over Grimstad kommunes eierinteresser

Kommunalt heleide aksjeselskap:

- Grimstad Bolig- og næringsutvikling AS
- Fjæreheia Amfi AS
- Arendalsveien 32 Eiendom AS

Kommunale foretak

- Grimstad kulturhus KF

Interkommunale selskap – IKS

- Agder renovasjon IKS
- Sørlandet Kommunerevisjon IKS (Tidl. Aust-Agder Revisjon IKS)
- Aust-Agder museum og arkiv IKS
- IKT Agder IKS
- Konesjonskraft IKS
- VETAKS (Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS)
- Østre Agder Interkommunale Helsehus IKS
- 110 Agder IKS
- Offentlig fellesinnkjøp på Agder (OFA) IKS
- Etablerersenteret Agder IKS

Deleide aksjeselskap:

Gjennom Grimstad kommune

- Jordøya Tomteutvikling AS (1,378%)

- Avigo Holding AS (29,026%)
- Innoventus Sør AS (Tidl. Coventure AS) (2,143%)
- Agder Næringssselskap AS (1,644%)
- Å Energi AS (1,445%)
- Jobbklar Norge AS (0,676%)
- Visit Sørlandet AS (1,3%)

Gjennom Grimstad bolig- og Næringsutvikling AS

- Torskeholmen AS (60%)

Interkommunale samarbeid og kommunale oppgavefelleskap

- Agder kommunale støttetjenester (AKST)
- Østre Agder-samarbeidet – Interkommunalt politisk råd
- Friluftsrådet Sør

Andre eierskapsinteresser:

- Sameiet storgaten 33 (ca. 28%)

Andre former for samarbeid:

- Biblioteksentralen SA (samvirkeforetak med alle kommuner)

Interkommunalt samarbeid

På oppdrag av Østre Agder kommunedirektørutvalg og med godkjenning av representantskapet i Østre Agder-samarbeidet har det vært gjennomført en evaluering av den administrative delen av samarbeidet. Dette med sikte på å konsentrere innsatsen på felt med vesentlig gevinsteffekt for samtlige av de samarbeidende kommuner.

Bidraget til handlings- og økonomiplan har som følge av dette endret seg noe fra tidligere samarbeidsfelt basert på konklusjonene i evalueringprosessen. Det er kun tjenestene for veilys og e-helse/digitalisering som har endringer. Alle tjenestene har fått nedtrekk på 5 % i rammen

Nærings- og samfunnsutvikling.

Østre Agder næringsforum skal samarbeide om fellessatsingene vedtatt i strategisk plan. Gjennom å jobbe med innsatsområdene ønsker kommunene å bidra til at regionen lykkes med etableringer av nye store grønne industrietableringer.

Fellesressurser kommunene gjennom Østre Agder samarbeidet råder over, blir prioritert for å dekke behovene rundt dette arbeidet. Det vil fremover legges vekt på samarbeid og merverdien i å stå samlet om prioriteringer. Det skal jobbes for at tiltak i Regionplanens handlingsprogram som inkluderer østregionens utfordringer og muligheter iverksettes.

Østre Agder samarbeidet er deltaker i forskningsprosjektet «Forny Agder» som skal se nærmere på hvordan og i hvilken grad batterifabrikk kan endre historisk utviklede næringsmessige utviklingsbaner i regionene.

Samarbeidet deltar som partner i TEDx Arendal, og kystkommunene ønsker å delta på videre utvikling av blå næringer og inngår i Partnerskapet blå vekst Agder.

Østre Agder samarbeidet skal legge til rette for desentraliserte høyere utdanningstilbud i regionen som skal bidra til å kvalifisere innbygger på felt der regionen mangler arbeidskraft. To bachelorutdanninger pågår. Det er tildelt eksterne midler til organisering av dette.

Oppvekstsektoren

Tilskuddsordningen (TSO) for lokal kompetanseutvikling skal bidra til å øke kompetansen og

kvaliteten i barnehager, skoler og i kommunene. Ordningen omfatter ReKomp (barnehage),

Dekomp (grunnskole) og "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis".

I barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling deltar ledelsen og personalet i en felles utviklingsprosess som igjen øker muligheten for varig endring av praksis. Målet med ordningen er å styrke den kollektive kompetansen i barnehage og skoler i partnerskap med UiA. Universitetet skal bidra med forskningsbasert kunnskap i møte med praksisfeltet og legge til rette for at erfaringene utvikler lærerutdanningene.

Arbeidet med tilskuddsordningen vil i 2025/2026 i større grad enn tidligere omfatte målene i Kompetanseløftet. Et av disse målene er at barnehager, skoler, PP-tjenesten og andre i laget rundt barnet må samhandle bedre og være tettere på.

Helsetjenester på Agder – samhandling kommuner og Sørlandet sykehus HF

Ved innføring av Samhandlingsreformen i 2012 ble det lovpålagt at kommuner og lokale helseforetak skal inngå forpliktende samarbeid om hvordan de skal gjennomføre felles planlegging av tjenester til pasienter med behov fra begge tjenestenivåer. Rammen for dette samarbeidet har benevnelsen «Helsefellesskapet på Agder». Kommunene på Agder har etablert en egen interkommunal samordning som sikrer at kommunene samarbeider tett og koordinerer felles satsinger inn mot SSHF. Østre Agder har en sentral rolle sekretariatsarbeidet for samarbeidet mellom kommunene på Agder og SSHF.

Felles kunnskapsløft for kommunene i Østre Agder samarbeidet

Kommunene må håndtere pasienter med stadig mer sammensatte og komplekse helseutfordringer. Det er derfor nødvendig å utvikle mer kunnskapsbaserte tiltak forankret i forskning og forskningsdrevet innovasjon. Det er behov for et betydelig løft både i det forebyggende helsearbeidet, i den kliniske pasientnære forskningen i helse – og omsorgstjenesten og forskning knyttet til tjenestens organisering, finansiering og struktur.

På bakgrunn av dette har alle kommunene i Østre Agder utarbeidet et felles strategidokument og en handlingsplan gjennom prosjektet «Kunnskapsløft for bedre helse og gode liv». For å sikre en begynnende operativ innsats på feltet er det ansatt egen FoU – rådgiver i 40 % stilling som arbeider integrert i en kombinasjonsstilling med Universitet i Agder.

Prosjektet «Bærekraftige oppvekst-, helse- og omsorgstjenester»

Kommunene i Østre Agder samarbeidet har over flere år drevet et felles omstillingsprosjekt kalt «Bærekraftige oppvekst-, helse- og omsorgstjenester». Prosjektets mål er å utvikle et felles kunnskapsgrunnlag og etablere en modell som sikrer en varig og tverrsektoriell dreining over til tidlig innsats og forebyggende arbeid. En av metodene har vært å etablere en felles «Innsatstrapp». Den er både et kommunikasjonsverktøy og en ressurs-styringsmodell. Prosjektet er pågående og skal det oppnås optimal gevinst forutsetter det kontinuitet og tverrsektorielt engasjement med sterkt eierskap og forankring på alle ledelsesnivåer i hver kommune.

Prosjektleder for prosjektet har skiftet stilling, og sekretariatsleder har tatt rollen som leder av prosjektgruppen, med kommunedirektørutvalget som styringsgruppe. Siste prosjektår er 2025.

E-helse og bruk av velferdsteknologi

Kommunene i Østre Agder-samarbeidet har i budsjettseminar, med evalueringprosessen som grunnlag kommet frem til at tjenesten ikke lenger er aktuell i Østre Agder samarbeidet. Kommunedirektørene mener evalueringen viser at Agders felles satsing på feltet er rigget godt nok til at en effektivisering av kostnader kan gjøres i Østre Agder samarbeidet. Det er tidligere etablert et eget fagutvalg der alle kommunene deltar. Dette vil bestå, med hyppigheten av møtepunkter reduseres og fagutvalget må klare seg uten bistand fra sekretariatet. På denne måten blir kommunene fremdeles samlet for erfaringsutvekslinger og samarbeid.

Fullføring av overgang til bruk av LED i alt kommunalt veilys

Kommunene i samarbeidet har sammen inngått kontrakt med sikte på total utskifting til LED i alle kommunale veilysanlegg. Prosjektperioden gikk ut i 2024, og veilysmedarbeider har gått av med pensjon. Kommunedirektørutvalget har på bakgrunn av evalueringen vedtatt å fortsette samarbeidet med 50 % i 2025, altså en halvering av stillingen. En ny evaluering gjøres neste år, og det vurderes da om samarbeidet skal fortsette. Arbeidet utføres i Arendal kommune, i enhet Kommunalteknikk, avdeling for mobilitet. Det gjøres et frikjøp fra Østre Agder samarbeidet.

Fremtidig muligheter for samarbeid om felles renseanlegg

Gjennom Østre Agder samarbeidet vurderes muligheten for å samarbeide om et nytt felles renseanlegg for flere kommuner. Et samarbeid om et nytt renseanlegg vil kunne gi betydelige besparelser både i investering og på driftskostnader, dette til tross for at avløpsvann må pumpes over lengre avstander. Fagfolk som jobber med det, kommer tilbake til eventuelle besparelser.

Det vurderes også samarbeide innen andre deler av vann- og avløpsområdet.

Felles politiske satsinger

Østre Agder samarbeidet er et Interkommunalt Politisk Råd, som er et samarbeidsforum for kommunene i regionen. Deltakende kommuner er Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Østre Agder samarbeidet ledes av et representantskap eller styre som består av ordførere i alle kommunene, samt opposisjonsleder i Arendal kommune. I tillegg til representantskapet, har Østre Agder et kommandirektørutvalg i sitt styringssystem. Under dette ligger og fire forum på kommunalsjefs nivå; oppvekstforum, HR-forum, forum for infrastruktur og samfunnsutvikling og helselederforum.

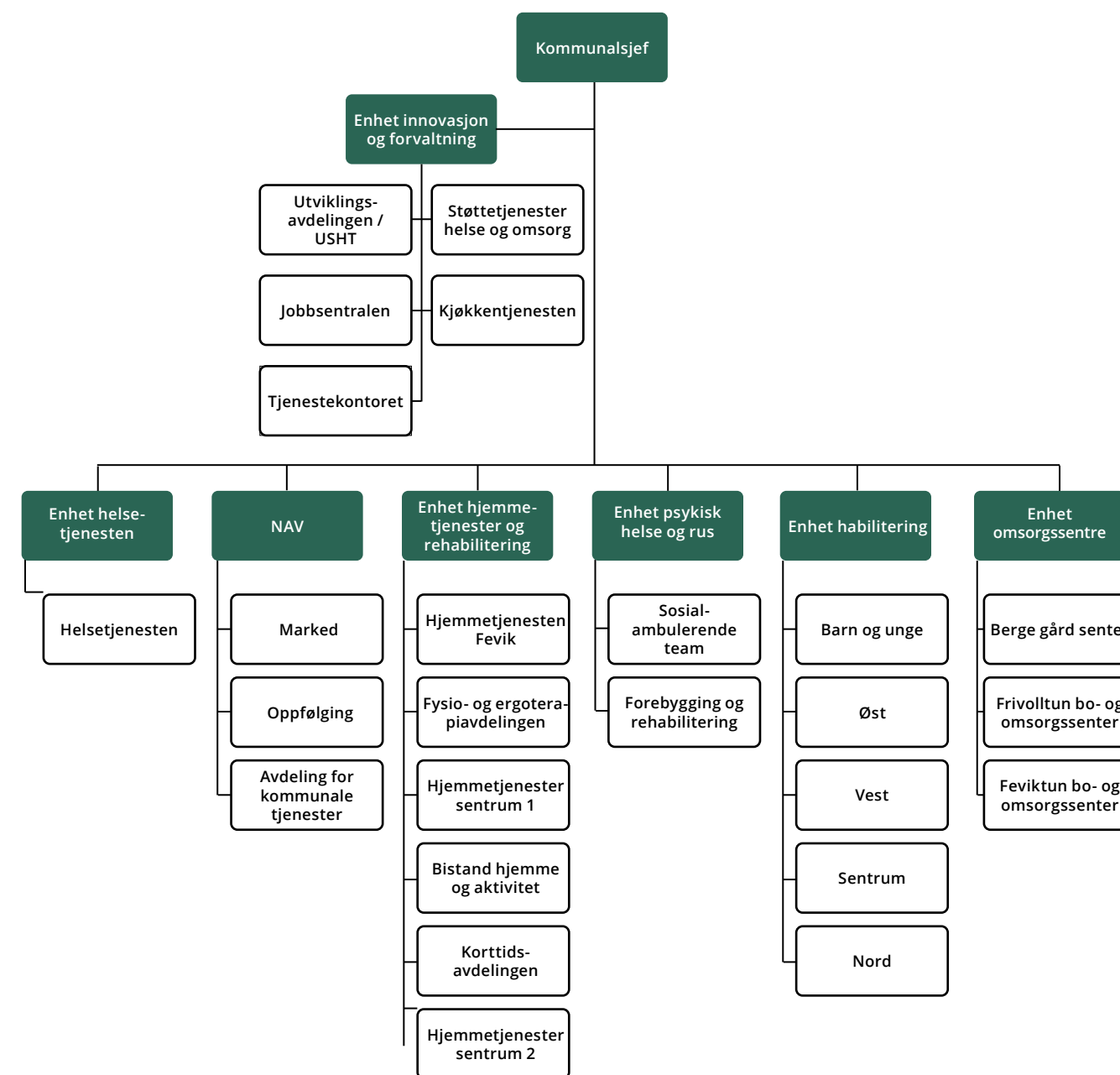
Representantskapet/styret i Østre Agder samarbeidet tar politiske initiativ overfor nasjonale og regionale myndigheter for å bidra til at regionens ønsker og behov blir ivaretatt. Styret har ambisjoner om å øke kontakten med nasjonale beslutningsfattere på Storting og i regjering, og det arbeides med en ny strategi for samarbeidet som bygger opp under større grad av politisk påvirkningsarbeid.

Mer informasjon finnes på: Østre Agder samarbeidet (ostreagder.no)

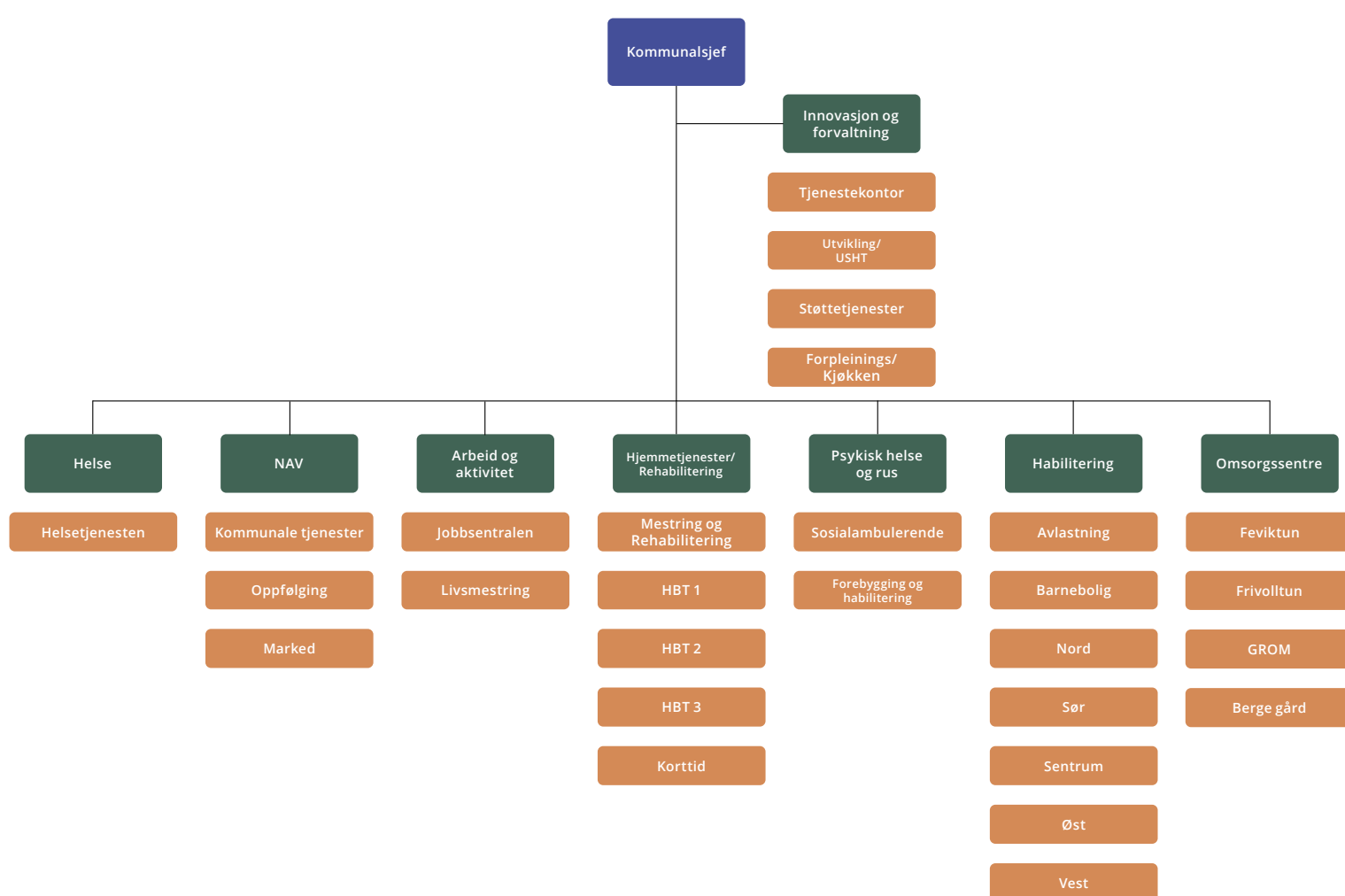
Helse og omsorg

Organisasjonskart

Ved inngangen av 2024 var sektoren organisert på følgende måte:

Figur som viser ny 2025 organisering og med en tekst som forklarer forskjellen mellom gammel og ny modell. Hva er hovedtrekkene mht endringer i ansvar.

Forslag til innsparinger og kutt

HO-sektoren				
Belastes	Tjenesteområde	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Innovasjon og forvaltning	Holde stillinger vakante		Holde 4 stillinger vakante i Bemanningstjenesten. Stillingene er ment å skulle bli dekt inn via sykelønnsrefusjoner	Færre vikarer i ressursteamet til dekning av fravær i turnusenhetene
Innovasjon og forvaltning	Øke finansiering ved tilskuddsmidler		Stilling til virksomhetsleder dekkes 100 % av tilskuddsmidler	Forutsetningen er at tjenesten mottar eksterne tilskuddsmidler til finansieringen
Innovasjon og forvaltning	Øke finansiering ved tilskuddsmidler		Stillingen til ansatt i utviklingsavdelingen dekkes 50% av tilskuddsmidler. Stillingen vil da være fullfinansiert av tilskuddsmidler.	Forutsetningen er at tjenesten mottar eksterne tilskuddsmidler til finansieringen. Det er totalt 7,3 årsverk som blir dekket av tilskuddsmidler i utviklingsavdelingen. 1,7 årsverk dekkes av kommunale midler.
Innovasjon og forvaltning	Sum	kr 1 640 000		
Helse	Øke finansiering ved tilskuddsmidler		Økte kommunes andel av ALIS - tilskudd fastlønnede leger	"Avhengig av antall leger (Per nå 13 Alis leger)"
Helse	Øke inntekter		Effektivisering av drift ved Brannstasjonen legesenter	Innføring av oppgavedeling samt innkjøps- og innbetalingskontroll
Helse	Sum	Kr 1 500 000		
NAV	Redusere tilbudet	kr 1 100 000	"Redusere antall deltakere i Kvalifiseringsprogrammet, færre inn og flere ut av programmet. Årsbudsjettet i 2024 var på 4.5 mill kr. "	Risiko for høyere sosialhjelpsutbetalinger.
	Finansiere ved introduksjonsstønad	kr 500 000	Kostnadsføre 40 % av andel løpende drifts på «Ukraniaprojektet»	
NAV	Sum	kr 1 800 000		

HO-sektoren				
Belastes	Tjenesteområde	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Arbeid og aktivitet	Ingen tiltak - nytt tjenesteområde	kr 0	Nytt tjenesteområde som har fått overført dagsentra, frisklivssentralen mv. fra andre tjenesteområder. I tillegg ligger virksomheten Jobbsentralen m. tilhørende aktiviteter	Ingen reduksjon i rammen - kostnadsreduksjon via oppretting av modulsystem for fritidskontakter som erstatter støttekontakter i boliger med heldøgnsomsorg (habilitering)
Arbeid og aktivitet	Sum	kr 0		
Hjemmetjenester og rehabilitering	Flytter korttidsplasser	kr 4 500 000	Flytter 6 korttidsplasser til tjenesteområde omsorgssentre, vises også til tabell for dekningsgrad (institusjoner/HDO-er)	Må iverksettes raskt for å få helårseffekt
Hjemmetjenester og rehabilitering	Implementere nytt system	kr 300 000	Implementere vaktlisteoptimalisering/multidose	Effektivisering
Hjemmetjenester og rehabilitering	Sum	kr 4 800 000		
Psykisk helse og rus	Implementere nytt system	kr 1 400 000	Implementering av vaktlisteoptimalisering/reduksjon av bilutgifter/multidose	
Psykisk helse og rus	Sum	kr 1 400 000		
Habilitering	Omstillingsprosess natttjenesten		Pågående omstillingsprosess av natttjenesten. Kostandseffekt må sees opp mot refusjoner ressurskrevende tjenester og forsvarlighetsvurderinger	Omstillingsprosessen er iverksatt i 2024 med ytterligere effekt i 2025. Det vises til pol. sak vedr. natttjenesten, desember 2024
Habilitering	Redusere kostnader		Pågående prosess mot private leverandører med henblikk på kostnadsreduksjon	
Habilitering	Sum	kr 5 200 000		

HO-sektoren				
Belastes	Tjenesteområde	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Omsorgssentre	Omstillingsprosess natttjenesten	kr 1 800 000	Pågående omstillingsprosess natttjenesten - digitalt tilsyn	
Omsorgssentre	Redusere antall HDO	kr 1 750 000	Redusere antall HDO plasser ved Berge Gård, 8 stk. Viser til dekningsgradstabell	Tiltaket må iverksettes raskt for å få helårseffekt
Omsorgssentre	Endring i tjeneste		Overføring av 6 korttidsplasser	Avhengighet av ledige langtidsplasser for å kunne overføre korttidspllassene
Omsorgssentre	Sum	kr 3 550 000		
Fellesområdet	Kutt i rammen	kr 3 480 000		Beløpet er ikke fordelt per enhet
Fellesområdet	Redusere utbetaling av tilskudd	kr 600 000	Fjerne tilskudd til frivillige organisasjoner	Dersom tiltak for å redusere budsjettoverskridelser ikke lykkes vil tjenesteområdene få ytterligere kutt
Fellesområdet	Redusere utbetaling av tilskudd	kr 100 000	Fjerne tilskudd til Gatelaget	
Fellesområdet	Redusere utbetaling av tilskudd	kr 150 000	Fjerne tilskudd til Aktiv på dagtid	Avtalen har 1 års oppsigelsefrist - vil ikke få effekt i 2025
Fellesområdet	Redusere utbetaling av tilskudd	kr 100 000	Fjerne tilskudd til senter for seksuelle overgrep (NOK)	
Fellesområdet	Avslutte kjøp av private tjenester	kr 150 000	Fjerne kjøp av private dagsenterplasser for mennesker med demens sykdom	Tiltaket vil ha halvårseffekt
Fellesområdet	Redusere kjøp av VTA-plasser	kr 490 000	Reduksjon i antall VTA plasser, 10 stk. Avigo	
Fellesområdet	Sum	kr 5 070 000		

Fellesområdet

Fellesområdet består av diverse interkommunale forpliktelser, tilskudd samt et årsverk kommunalsjefsstilling

Tjeneste innovasjon og forvaltning

Innovasjon og forvaltning er en stabstjeneste som bidrar med støtte til de andre tjenestene i sektoren. Innovasjon og forvaltning består av fire virksomheter: virksomhet for utvikling/ USHT Agder (øst), kjøkkentjenesten, tjenestekontoret og virksomhet støttetjenester helse og omsorg. Tjenestekontoret er portvokteren inn til sektorens helse- og omsorgstjenester.

Utviklingsavdelingen/USHT og Tjenestekontoret flyttes fra I4Helse til Helsesenteret Campus

Tjeneste helse

Helsetjenesten består av legetjenesten, samfunnsmedisin og miljørettet helsevern. Legetjenesten består av kommuneoverlegen, sykehjemslegene og fastlegene. Fastlegetjenesten består av 27 fastlegestillinger fordelt på fem legesentre. Av disse er 12 ALIS stillinger. I tillegg har kommunen to LIS1-stillinger. To av legesentrene er drevet av kommunen; Brannstasjonen legesenter og Vinkjelleren legesenter. Tjenestet har en virksomhet.

I budsjett 2024 ble det lagt til grunn at det skal opprettes nytt legesenter ved Helsesenteret Campus i løpet av 2024 og at Vinkjelleren legesenter flyttes dit.

Tjeneste NAV

Tjenestens innsats skal bidra til at flere kommer i arbeid eller beholder arbeid. NAV skal bistå

både enkeltindivider og virksomheter. NAV skal også bidra til et velfungerende arbeidsmarked. Tjenesten har blant annet tiltak for økt arbeidsinkludering og integrering av utsatte grupper.

NAV Grimstad består av tre virksomheter: Marked, Oppfølging og Kommunale tjenester.

NAV har flyttet inn i nye lokaler ved Helsesenteret Campus.

Tjeneste arbeid og aktivitet

Det er sektorens nye tjeneste som har blitt opprettet etter organisasjonsgjennomgangen.

I denne tjenesten samles tiltak knyttet til arbeid og aktivitet for brukerne i helse- og omsorgssektoren. Tjenestet består av: Jobbsentralen, fritidskontakter, aktivitetshuset, dagsentrene, Frisklivssentralen, Styrk og balanse-gruppene, aktivitetstilbud i psykisk helse og rus, og transport knyttet til aktivitet. Det vil være en styrke for sektoren å samle alle disse tiltakene i samme tjeneste. Tjenestet består av to virksomheter: Jobbsentralen og Livsmestring. For budsjett 2025 er det per nå ikke funnet midler til å ansette virksomhetsleder i Livsmestring.

Tjeneste hjemmebaserte tjenester og rehabilitering

Tjenesten gir helse og omsorgstjenester til innbyggere slik at de kan bo lengst mulig hjemme. Tjenesten gir tjenester på de fleste trinnene i innsatstrappa. Tjeneste hjemmetjenester og rehabilitering består av fem virksomheter:

Virksomhet mestring og rehabilitering består av rehabilitering for voksne, fysio- og ergoterapitjenester for barn og unge, hverdagsrehabilitering og hjelpemiddeltjeneste.

Hjemmebaserte tjenester yter lovpålagte helse- og omsorgstjenester på dag, kveld og natt:

Virksomhet HBT 1 (Soneteam 1 og natttjenesten)

Virksomhet HBT 2 (Soneteam 2 og 3 samt BPA)

Virksomhet HBT 3 (Soneteam 4 og 5, praktisk bistand)

Virksomhet Korttid (28 korttidsplasser, hvorav 6 plasser overføres til tjeneste omsorgssentre). Virksomheten gir korttidsopphold og avlastningsopphold til innbyggere som skal hjem etter oppholdet.

I 2024 er det jobbet med å bedre lokalitetene til tjenestet.

Virksomhet mestring og rehabilitering er samlokalisert ved Bark Silas vei. Den øvrige hjemmetjenesten er flyttet fra henholdsvis I4Helse og Feviktun til leiet lokaler ved Helsesenteret Campus. Dette sees på som oppfølging av tekstvedtak nr. 4 i budsjett 2024.

Tjeneste psykisk helse og rus

Psykisk helse og rus består av to virksomheter; forebygging og rehabilitering og sosialambulerende team. I tillegg har tjenesten en erfaringskonsulent i 50% stilling som er organisert under tjenesteleder.

Virksomhet forebygging og rehabilitering består av psykisk helsearbeidere, ruskonsulenter, innsatsteam og Fevik bofellesskap.

Sosialambulerende team består av Vossgate boliger, Charlottenlund boliger, ubemannede ettervernsboliger, lavterskelteam, hjemmetjeneste, miljøtjeneste, feltsykepleier, boligsosial konsulent og bo-oppfølger.

Tjenestet har overtatt driften av Feviktun 6, videre er dagsentrene overført til nytt tjeneste arbeid og aktivitet, og nattevakter er overført til felles nattjeneste ved Berge Gård.

Tjeneste habilitering

Tjeneste habilitering er en av de større tjenestene i kommunen, og gir tjenester til personer i alle aldersgrupper med nedsatt funksjonsevne. Tjenestens primær oppgaver er å bidra til at tjenestemottakerne ut fra sine forutsetninger kan mestre daglige gjøremål og sikres samfunnsdeltakelse. Tjenesten leverer tjenester i boliger med mulighet for heldøgntjenester, ambulerende tjenester, avlastning, barneboliger, privat avlastning og omsorgsstønad. Habilitering har også flere ansatte som følger deltakere inn i aktivitet. Habiliteringen drifter deler av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) deriblant leverandørkontroll. I tillegg gjennomføres det leverandørkontroll med fem kjøp.

Tjeneste habilitering er fra 2024 organisert i sju virksomheter etter kommunens organisasjonsgjennomgang.

Tjeneste omsorgssentre

Tjenesten leverer i hovedsak nødvendig helsehjelp til mennesker som har behov for heldøgnsomsorg, enten i institusjon eller i leiligheter med mulighet for heldøgnstjenester (HDO).

Tjeneste omsorgssentre består av fire virksomheter: Berge gård senter (62 leiligheter), GROM langtid (24 langtidsplasser), Frivolltun bo- og omsorgssenter 2. etasje (26 langtidsplasser) og Feviktun bo- og omsorgssenter (56 langtidsplasser).

Totalt har tjenesten 106 langtidsplasser per oktober 2024.

Tjenesten har lokalt tilpasset aktivitetstilbud for beboere på Berge gård senter.

Begge sykehjemmene er sertifiserte Livsgledehem.

Økonomi

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Fellesområdet	6 243	7 142	1 016
Innovasjon og forvaltning	44 582	41 345	41 285
Helsetjenesten	50 750	48 049	52 999
Enhet for psykisk helse og rus	39 717	42 261	39 128
NAV	85 118	60 090	59 791
Hjemmetjenester og rehabilitering	169 330	155 425	165 577
Enhet for habilitering	172 470	168 628	178 712
Enhet for omsorgssentre	126 523	125 919	126 069
Arbeid og aktivitet	30 968	27 884	32 605
Helse- og omsorgssektoren	725 701	676 743	697 182
Oppbygging ramme HO 2024			
IB 2024			676 743
Endringer ØP 2024-2027			-2 458
1. tertial 2024			74
Foreløpig ramme 2025			674 359
Lønnsoppgjør 2024			33 161
Statsbudsjettet			73
Kutt, andel 50 mill			-22 151
Habilitering, BPA			4 750
Defaltorjustering			3 000
Reduksjon kutt			4 000
Endelig ramme 2025			697 192

Budsjetterte årsverk	
Fellesområdet	1
Innovasjon og forvaltning	74,3
Helsetjenesten	22,4
Enhet for psykisk helse og rus	41,1
NAV	11,3
Hjemmetjenester og rehabilitering	156,1
Enhet for habilitering	192,5
Enhet for omsorgssentre	156,9
Arbeid og aktivitet	30,6
Helse- og omsorgssektoren samlet	686,2

Sektoren styrer mot et betydelig merforbruk i 2024, et merforbruk det jobbes målrettet med å få kontroll på. Nye kostnadskrevende enkeltvedtak, BPA samt et høyt sykefravær har gitt sektoren store budsjettmessige utfordringer

Demografiutviklingen setter store krav til sektoren; innovasjon i tjenestene, helseteknologi, oppgavedeling og datainnhenting er avgjørende for at tjenestene som blir levert av sektoren skal være bærekraftige.

Sektoren har fortsatt utfordringer med manglende og tildels lite hensiktsmessig boligmasse. Investering i nye boliger har vist seg å ta tid.

Tilgang til kompetanse og personell kan være utfordrende, det jobbes derfor målrettet for å få ansatt personell i vakante stillinger, beholde personell og tilstedeværelse av personell i sektoren.

Sektorens sykefravær er krevende både med tanke på de tjenester vi skal levere til våre innbyggere og planlegging av driften.

Sektoren fått betydelig kutt i rammen samt oppdrag om å unngå overforbruk i størrelsesorden 30 – 35 mill kr.

Rammeredusjonen i drift på 20 mill kr er fordelt mellom sektorens tjenester etter relativ størrelse. I tillegg hadde sektoren fått et ytterligere kutt på 7,48 mill fra økonomiplan 2024-2027. Kommunedirektøren har valgt å reversere 4 mill kr av dette kuttet så nå ligger det et ufordelt kutt på sektorens fellesområde på 3,48 mill kr. Sektoren er kompensert for deflatorjusteringer på tjenestet for habilitering på 3 mill kr og har i tillegg fått kompensert 4,75 mill kr for å dekke økte BPA-kostnader. Dette gjelder forpliktelser som allerede er inngått.

Innsparingskrav 20 mill kr. fordelt slik:

	Budsjett 2024	% av budsjettet	20 mill.kr Andel	Omregnet til årsverk
	676 743			
Felles	7142	1	200 000	
Innovasjon og forvaltning	55869	8.2	1 640 000	1.7
Helse	48 049	7	1 400 000	1.5
NAV	60 090	9	1 800 000	2 +
HBT	164 361	24	4 800 000	5
Psykisk helse og rus	46 651	7	1 400 000	1.5
Habilitering	168 278	25	5 000 000	5.26
Omsorgssentre	126 303	19	3 800 000	4

Utfordringen med å ta ned rammen med 20 mill kr. er løst på følgende måte:

Det er fjernet seks institusjonsplasser, langtids-plasser. Dette er gjort ved at man legger ned seks (6) korttidsplasser ved korttidsavdelingen, og overflytter disse til tjeneste omsorgssentre. Det er videre lagt inn i budsjettet at man fjerner åtte (8) boenheter med mulighet for heldøgntjenester på Berge Gård.

Når det gjelder natttjenesten jobber alle turnustjenestene med å gå igjennom dagens drift. Tjeneste rehabilitering har redusert antall årsverk natt i 2024 og har lagt inn ytterligere nedtrekk natt i budsjett 2025.

Tjeneste omsorgssentre har lagt inn reduksjon i natttjenesten for å oppnå budsjettbalanse. Politisk sak vedrørende Natttjenesten viser totalt oversikt på omstilling natt med tanke på potensielt nedtrekk av årsverk.

Det er lagt inn reduksjon i rammene til tjeneste omsorgssentre ved innføring av multidoser ved institusjonene.

Ved innføring av ruteoptimaliseringsverktøyet Spider er det lagt inn reduksjoner i budsjettrammene i berørte tjenester.

Ikke lovpålagte tilskuddsordninger er foreslått kuttet. Det gjelder tilskudd til frivillige organisasjoner, Aktiv på dagtid, Senter mot seksuelle overgrep, kjøp av private dagsenterplasser for personer med demens. t

Budsjettet fremmes med en ufordelt sum i sektoren på 3,48 mill kr. Dette skal søkes løst ved å arbeide videre med tiltak som er beskrevet i ROS analysen som risikoreducerende tiltak.

Det er lagt inn en satsing som må finansieres av sektoren; TryggEst. Det må på plass en koordinator som er kalkulert til å være en 40 % stilling. Det legges opp til at koordinering av TryggEst teamet vil utgå fra tjeneste psykisk helse og rus. Mottak av meldinger/telefoner vil gå til Krisesenteret i Østre Agder. Det er antatt at det vil bli en kostnad for dette oppdraget, kostnaden er per nå ikke spesifisert.

Når det gjelder Responssenteret og den revideerte samarbeidsavtalen vil det komme utgifter til en felles helseteknologi. Dette må også dekkes innenfor egen ramme.

Utviklingstrekk i sektoren

Felleskap og mestring – Bo trygt hjemme (Meld. St. 24 (2022-2023))

De overordnede målene med reformen er å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at

behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, styrket forebygging og mer målrettede tjenester. Videre dreier det seg om å sikre bedre bruk av personell og de samlede ressursene, og gjennom dette bidra til at alle som trenger det får tilgang til gode og trygge tjenester. Aldersvennlige og sosialt bærekraftige byer og lokalsamfunn er viktig for å nå målet om at flere skal kunne bo trygt hjemme. For å nå målene i reformen må kommunen jobbe samlet og tverrsektorielt.

Behov for omstilling og endring sett opp mot bemanningsutfordringer

Grimstad kommune står ovenfor demografiske endringer med flere eldre i årene fremover.

Endret demografi fører til endret utgiftsbehov. Samtidig som antall eldre øker reduseres antall personer i yrkesaktiv alder, omstilling og utvikling er derfor avgjørende. Det er også slik at det vil være økt etterspørsel etter helsetjenester i aldersgruppen 0 – 67 år.

Tall fra SSB viser at befolknings sammensetningen i Grimstad vil endre seg betydelig fremover. Dette medfører at aldersbæreevnen, forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen (16 - 66 år) og den eldre del av befolkningen (67+), svekkes betydelig.

Det som er særlig utfordrende for Grimstad kommune er antall innbyggere under 67 som er sterkt økende, se også Kostratall. Dette omtales som "yngrebølgen". KS har i samarbeid med forskere ved UIO har identifisert 13 676 pasienter i henhold til definisjonen av ressurskrevende brukere. Denne brukergruppen er de med 5 % høyeste kostnader. Denne brukergruppen står for 39% av de samlede kostnadene for kommunale pleie- og omsorgstjenester. Funn viser indikasjon på at en del yngre brukere er kostnadskrevende. Disse funnene understøttes av kommunens egen statistikk, se statistikk under temaet KOSTRA tall. Grimstad kommune har per nå 181 brukere innen rehabiliteringstjenesten hvor gjennomsnittsalderen er 25 år.

<https://www.ks.no/contentassets/0f5b7d344b-564b1aa0b3ac2b37a3cd50/Regelverk-som-hindrer-kostnadseffektive-ressurskrevende-tjenester.pdf>

<https://www.ks.no/contentassets/1cfccae-32c8246c0baf768f86cdd36cf/Dypdykk-i-pleie-og-omsorgstjenester-2017-2021.pdf>

Helsepersonellkomisjonens rapport: Tid for handling (NOU 2023:4)

Helsepersonellkomisjonens rapport: Tid for handling (NOU 2023:4)

Helsepersonellkomisjonen påpeker at målsettingen om å beholde og utvikle gode og bærekraftige tjenester til befolkningen bare er mulig

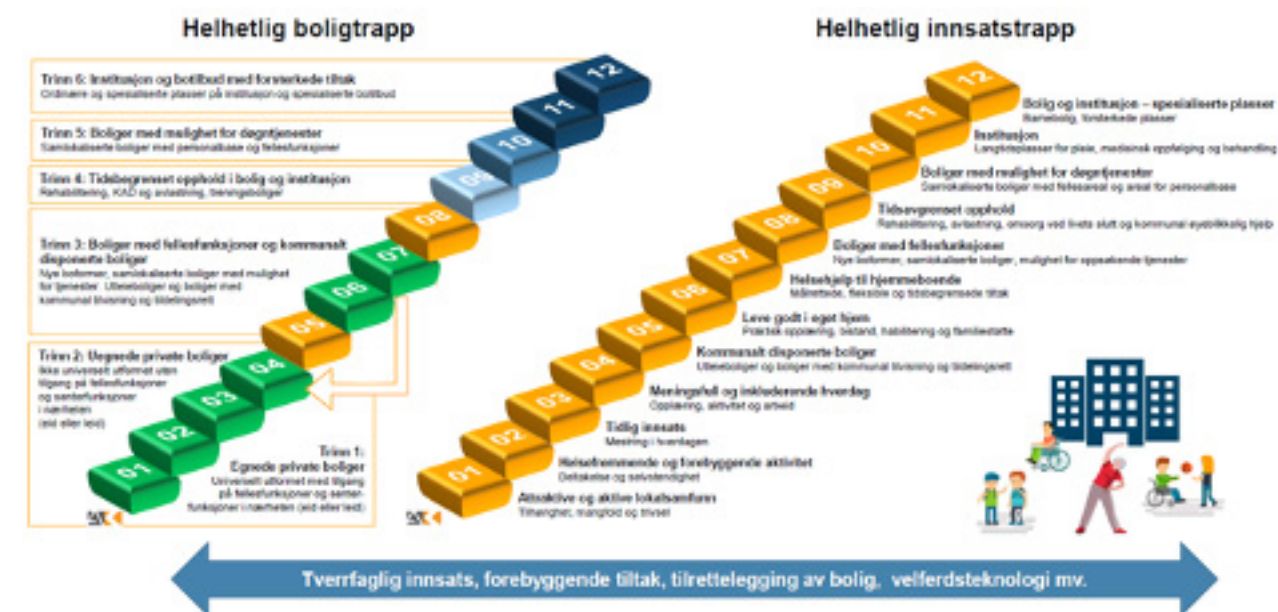
dersom det innføres tiltak som er omfattende nok. Det anbefales en helhetlig innsats som kan struktureres under følgende seks områder:

- organisering av helse- og omsorgstjenestene
- oppgavedeling
- arbeidsforhold og arbeidstid
- utdanning og kompetanseutvikling
- prioritering og reduksjon av mindre viktige og til dels uønskede tjenester
- digitalisering og teknologisk utvikling

- Helse- og omsorgssektoren er godt i gang med flere av tiltakene som anbefales i Helsepersonellrapporten:
- Innføring av helseteknologi
  - Automatisering av rapporteringsarbeid, og det jobbes med utvikling av automatisering på andre områder, som innleie, overtid mv
  - Oppgavedeling – TØRN-prosjektet
    - Hjemmetjenesten er i gang
    - Flere tjenester er i oppstartsfasen: korttidsavdelingen og tjeneste omsorgssentre
  - Erfaringskonsulenter i tjeneste psykisk helse og rus
  - Videreutdanning av sykepleiere til avansert klinisk allmennsykepleier (AKS)
  - Investeringsprogram og eiendomsmasse for helse- og omsorg
    - Heltid
    - Nytenkning om arbeidstider – kalenderplaner
    - Kompetanseutvikling – kompetanseplaner
    - Følger med på utvikling/nye reformer og bidrar inn – eks. «Bo trygt hjemme»
    - Utvikling og drift av Voksenskolen og Brakka

- Legeplan – rulleres årlig
- Innsatstrappen
  - Kommuneplanens samfunnsdel har strategien:
    - «Vi skal innføre og implementere innsatstrappen som metode»
    - Utvikling av ressurskalkulator
    - Tverrsektoriell arbeidsgruppe
    - Innsatstrappen benyttes som verktøy for å jobbe med fokus på folkehelse, helsefremming og tidlig innsats
    - Tjenestekontoret har tatt innsatstrappen i bruk som metode ved tjenestetildeling
    - Innsatstrappen ligger i «klikk-bar» versjon på kommunes hjemmeside

Utenforskap og deltakelse i arbeidslivet

En av hovedutfordringer i Agder er at man samlet har en lavere andel sysselsatte enn landet som helhet, og Grimstad kommune er en av kommunene i Agder som har lav sysselsetting.

I rapporten Bemanningsutfordringene i helse- og omsorgssektoren utarbeidet for KS og arbeidsgiverorganisasjonen Spekter beskrives de demografiske endringene, med en stadig større og eldre befolkning, som den viktigste enkeltdriveren for det økende behovet for helsetjenester. Dette er en utfordring som har vært kjent i mange tiår, og vi står nå i en situasjon med mangel på helsepersonell. Det er behov for å endre omstillingstakten betydelig dersom kommunen skal kunne gi forsvarlige tjenester også i årene som kommer.

I rapporten pekes det på fire utfordringer:

- Norge er det OECD-landet med høyest andel av arbeidsstyrken ansatt i helsesektoren.
- Stor mangel på arbeidskraft i helsesektoren.
- Lav produktivitetsvekst.
- Akselererende vekst i behovet for arbeidskraft i helsesektoren.

Vi vil være helt avhengig av å mobilisere arbeidskraft videre fremover for å ha tilstrekkelig arbeidskraft i årene som kommer. Dette er en av hovedstrategiene til NAV frem mot 2030, og vi er avhengig av å fortsette og videreutvikle et godt samarbeid på tvers av offentlig og privat virksomhet for å lykkes med dette arbeidet.

Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjeller (Meld. St. 15

(2022-2023))

God helse og gode levekår henger sammen, og folkehelsearbeidet må legge til rette for en bedre helse for alle. Helsepersonellkommissjonen har i sin rapport vist til at riktig oppgavedeling starter med folkehelsearbeid, forebygging, tidlig innsats, helsefremmende arbeid og styrking av befolkningens helsekompetanse. De brede, tverrsektorielle folkehelseiltakene er fundamentet for god helse og livskvalitet i befolkningen og for en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste.

Innovasjonsarbeid

Helse- og omsorgssektoren skal på døgnkontinuerlig basis levere gode helse-, omsorg og velferdstjenester. Sektoren har et stort ansvar for å utvikle, forbedre eller endre kommunens tjenestetilbud. Et av sektorens mål er å videreutvikle fremtidsrettede og bærekraftige tjenester. Ved implementering av innsatstrappen må det være et kontinuerlig fokus på tjenestetildeling og tjenesteproduksjon slik at driften blir ytterligere optimalisert og avstemt med de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

Sektoren må fortløpende effektivisere tjenesteproduksjonen slikt at kostnadsnivået ligger på gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 9 innen alle tjenestene. Sektoren og økonomirådgiver har, i samarbeid med helselederforum i Østre Agder, arbeidet systematisk for å konkretisere utviklingsområder og tiltak som vil bidra til at vi når målet om redusert kostnadsnivå.

Utviklingsområder 2025 - 2028:

- Helse- og omsorgstjenestene må vokse på en klok og bærekraftig måte
- Innsatstrappen skal være helhetlig dimensjonert med god vurdering, tildeling og utførelse av tjenestene
- Helhetlig boligpolitikk for å redusere behovet for heldøgns omsorgstjenester

Flere av de skisserte områdene jobbes det allerede systematisk med.

Det er innarbeidet måltall knyttet til utvidet bruk av teknologi som innføring av digitalt tilsyn og elektronisk medisineringsstøtte.

Heltidsstillinger og oppgavefordeling er to dimensjoner som kan bidra til å dempe fremtidige bemanningsutfordringer i helse- og omsorgssektoren. Grimstad kommune er en av kommunene som har deltatt som pilot i Tørn, et prosjekt i regi av KS om målrettet bruk av helseteknologi i oppgavedelingen.

I sektoren er gjennomsnittlig stillingsstørrelse 77%. FAFO har utarbeidet rapport 2023:22 om heltid. Denne studien har bekreftet tidligere studier om at det kan være lurt å satse på kontinuitetsbærerne, altså de som jobber i 80 prosent stilling eller mer. Dette gjelder dersom ansatte ikke vil jobbe i hel stilling og arbeidsgiver mener det er greit at vedkommende jobber redusert. I tillegg til at kontinuitetsbærerne gjør en god jobb, er det også lettere å rekruttere mange deltidsansatte opp til dette nivået framfor å presse dem opp til 100 prosent. Rent praktisk er det lettere å få turnusen til å gå opp hvis noen jobber 80 og ikke alle 100 prosent. Samtidig gir dette rom for

noen rekrutteringsstillinger. Tjenestestedet blir da også mindre sårbart i håndteringen av uventet fravær. Økonomisk kan dette også være lurt. Sektoren hadde på forhånd en hypotese om at de siste prosentene ville være de dyreste å fylle opp. Det har blitt bekreftet i denne studien.

Alle ledige stillinger blir vurdert opp mot effektivitet og stillingsstørrelse.

Investeringsprogrammet

En rekke analyser peker på et stort effektiviseringspotensial knyttet til investering i teknologi og infrastruktur innen helse- og omsorg. Til forskjell fra andre nordiske land har investeringsnivået i prosent av totale helseutgifter vært fallende over tid i Norge. Når det gjelder bemanning og arbeidskraft er utviklingen motsatt. I Norge har antall ansatte innen helse- og omsorg pr. 1000 innbyggere økt kraftig, mens en i Danmark og Sverige har hatt lavere vekst.

For å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester frem mot 2040 planlegger kommunen å utrede og bygge nye helsebygg som inneholder fremtidsrettede funksjoner. Det vises her til investeringsprogrammet som peker på mulighetsstudier og forprosjekter for sykehjemsplasser, universitetssykehjem og behov for boliger for personer med funksjonsnedsettelse.

Planlagte nybygg skal gi driftseffektive tjenester med reduksjon i årlige driftskostnader. I krevende arbeid med å beholde og rekruttere nødvendig helsepersonell er nybygg med ny teknologi og robuste fagmiljøer viktige grep.

For Grimstad kommune er en kapasitetsøkning fremover på institusjonsplasser, herunder korttids- og rehabiliteringsplasser, boliger med mulighet for heldøgntjenester samt dag- og aktivitetstilbud helt nødvendig grunnet veksten i antall eldre. Det vil bli fremmet en handlingsplan som viser behovet for antall sykehjemsplasser og boliger med mulighet for heldøgnsdrift primo 2025.

Grimstad kommune vil fortsette arbeidet med å dreie helse- og omsorgstjenestene over til en modell med økt grad av korttids- og rehabiliteringsplasser, kombinert med videreutvikling av hjemmetjenester. Kommunen må satse mer på tidlig innsats og forebygging - og mindre på reparasjon, slik at flere eldre holder seg friskere og kan bo hjemme lenger. Måten å arbeide på må endres for å møte veksten i antall eldre med økt hjelpebehov. Kloke investeringer er et viktig grep i dette arbeidet.

Fastlegesituasjonen

Fastlegekrisen påvirker i stor grad fastlegeordningen og kommunale allmennlegeoppgaver. Etter planen vil de i løpet av 2025 ferdigstilles ny nasjonal plan for kommunale legetjenester. Sektoren vil rullere vedtatt legeplan når nasjonale føringer er vedtatt av stortinget.

Det er innarbeidet styrking i budsjett for 2025. Den nevnte styrkingen er blitt brukt til å finansiere opp økte driftskostnader ved Legevakten, samt nytt legesenter ved Helsesenteret Campus. I de neste årene vil det være avgjørende å holde fokus på videreutvikling av legetjenestene. Sektoren har fulgt nøye med på de anbefalinger

som ekspertutvalget har kommet fram til. Det er fortsatt utfordrende å rekruttere leger til ledige stillinger/hjemler. Ved vakanser er kommunen avhengig av legevikarer for å drifte forsvarlig.

Prisen på legevikarer er økende, og det er stor usikkerhet knyttet til utgifter til legevikarer i kommunedirektørens forslag til budsjett.

De siste årene er fastlegeområdet styrket, både i budsjett og tertialrapporter. Det forventes

en ytterligere styrking i de kommende årene. Arbeidet med plassering av legesenter på campus skal ha fokus.

Unge uføre

Personer som får innvilget uføretrygd når de er 18 - 19 år, er mennesker som det ikke er tvil om hvorvidt de har rett på uførepensjon eller ikke. Dette kan være personer med psykisk utviklingshemming, personer som i ung alder har utviklet alvorlige psykiske lidelser eller personer som har fått skade som medfører et klart nedsatt funksjonsnivå, og derav ingen arbeidsevne

Det er viktig at kommunen har en boligpolitikk med et differensiert boligtilbud til innbyggerne. Det er viktig at det tilrettelegges for et aldersvennlig samfunn med boliger som er tilpasset målgruppen både i kommunal regi og i det private eiendomsmarkedet. I Meld. St. 24 (2022–2023) Fellesskap og meistring — Bu trygt heime er det også nevnt en type bolig som Grimstad kommune ikke har per i dag. Det er trygghetsboliger. Denne type boliger vil kunne komplementere kommunens øvrige botilbud til eldre på en god måte. Det er imidlertid ikke mulighet til å få investeringstilskudd fra Husbanken til denne type bolig ennå.

Denne oversikten viser behovet for sykehjemsplasser i kommunen ved å beregne 13% behov for sykehjemsplasser for eldre over 80 år.

	2022	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Antall eldre over 80 år	953	1133	1552	1786	2044	2287	2674
Behov for sykehjemsplasser	124	148	202	233	266	298	348
Behov for økning av sykehjemsplasser i femårs intervaller	2023-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2040	2040-2045	2045-2050	
	14	54	31	33	32	50	

Grimstad kommune har 134 sykehjemsplasser (106 langtidsplasser og 28 korttidsplasser) i 2024. Langtidsplassene er fordelt slik: GROM langtid (24 langtidsplasser), Frivolltun bo- og omsorgssenter 2.etasje (26 langtidsplasser), Fevikun bo- og omsorgssenter (56 langtidsplasser).

Det er ingen klar definisjon på hvor mange sykehjemsplasser som kommunene skal planlegge for. Nedenfor er det beregnet hvor stor dekningsgrad kommunen har i 2024 og 2025 med nåværende antall sykehjemsplasser og boliger med mulighet for heldøgnsomsorg (Berge gård). Det er også beregnet dekningsgraden ved å redusere antall langtidsplasser med seks plasser og antall boliger med mulighet for heldøgnsomsorg med seks boliger. Total dekningsgrad vil da være 16,2 % av antall eldre over 80år.

År	Antall eldre over 80 år	Antall sykehjemsplasser	Dekningsgrad	Antall boliger med mulighet for heldøgn omsorg	Dekningsgrad	Totalt antall plasser/boliger	Total dekningsgrad
2024	1064	134	12,6%	62	5,8%	196	18,4%
2025	1137	134	11,8%	62	5,5%	196	17,2%
2025 med reduksjon i plasser	1137	128	11,3%	54	4,7%	182	16%

I tabellen er det tatt utgangspunkt i hvor mange sykehjemsplasser og boliger med mulighet for heldøgnsomsorg (Berge gård) kommunen har i 2024 og hvilken dekningsgrad dette gir for antall innbyggere over 80 år. Videre er det lagt inn det samme for 2025 både med og uten nedtrekk i antall plasser.

Personer med demens etter aldersgruppe	2025	2030	2040	2050
30-64	10	10	10	10
65-69	9	10	12	11
70-74	58	65	81	80
75-79	97	90	108	138
80-84	110	156	169	219
85-89	109	147	204	268
90+	87	108	226	297
Totalt	480	586	810	1023

Kilde: Nasjonalt senter for Aldring og helse, Demenskartet

Sektorens overordnede mål

Satsingsområder i kommuneplanen operasjonaliseres via sektorens mål:

1. Økonomisk kontroll gjennom videreutvikling av fremtidsrettede og bærekraftige tjenester
2. Sykefravær og vakanseproblematikk må reduseres, måltall 10 % (2 + 8)
3. Jobbe sammen med sektor Investeringer og teknisk drift for å klare å gjennomføre kommunens investeringsprogram.
4. Ta ut effekt av bruken av innsatstrappen og ressurskalkulator
5. Økt innføringstakt av bruk av helseteknologi
6. Kontinuerlig fokus på etikk, kvalitet og kompetanse i tjenesteleveransene

	Mål	Indikator	Resultat 2023	Siste måling 2024	Mål 2025
1	Økonomisk kontroll gjennom videreutvikling av fremtidsrettede og bærekraftige tjenester	Sektorens økonomiske resultat	Ikke oppnådd	Ikke oppnådd	Et økonomisk resultat i balanse
2	Sykefravær og vakanseproblematikk må reduseres, måltall 9 % (2 + 7)	Sykefraværstatistikk	Ikke oppnådd	11,35% Kortidsfravær: 2,5% Langtidsfravær 8,86%	Totalt sykefravær 10%, 2% korttid og 8% langtid
3	Jobbe sammen med sektor Investeringer og teknisk drift for å klare å gjennomføre kommunens investeringsprogram.	Oppstart av byggeprosjekter	Grom i forprosjekt, Grefstadveien i forprosjekt	Anbudsprosess Grefstadveien, anbud nye boliger i enhet for habilitering, volumstudie Universitetssykehjem	Fremdrift i prosjektene som ligger i investeringsprogrammet
4	Ta ut effekt av bruken av innsatstrappen og ressurskalkulator	Flere tjenester på lavere nivå i innsatstrappa	Tjeneste-kontoret har innført innsatstrappen som metode	Ny Tjeneste for arbeid og aktivitet har startet opp. Tjenestekontoret har iverksatt bruk av ressurskalkulator ved tjenestetildeling	Øke aktivitetstilbudene ved utvidelse av moduler for aktivitet i Tjeneste arbeid og aktivitet
5	Økt innføringstakt av bruk av helseteknologi	Antall nye digitale hjelpemidler	Måloppnåelse, se årsmelding	Planen følges	Utarbeides i den enkelte tjenestes virksomhetsplan
6	Kontinuerlig fokus på etikk, kvalitet og kompetanse i tjenesteleveransene	Oppnåelse av tjenestenes handlingsplaner	Måloppnåelse se årsmelding	De fleste mål er oppnådd	Operasjonalisere strategisk kompetanseplan i den enkelte tjenestes handlingsplan

Aktuelle tiltak – ikke prioritert rekkefølge

- Vi skal ha fokus på tidlig innsats og aktivitet i innsatstrappen.
- Vi skal ha utvidet bruk av helseteknologi. Ved tildeling av helse- og omsorgstjenester skal helseteknologi vurderes som førstevalg.
- Vi skal gjennomgå enkeltvedtak i boliger med mulighet for heldøgns omsorg.
- Vi skal gjøre endringer i nattjenesten ved utvidet bruk av helseteknologi og drift på tvers av enhetene, jamf. handlingsprogram – digitalisering.
- Vi skal fortsette å gjøre endringer i tjenester med sikte på ytterligere effektivisering, dette vil gjelde både dag og natt.
- Vi skal optimalisere transportkostnader.
- Vi skal optimalisere lagerlogistikk/innkjøp.
- Vi skal bidra til å gjennomføre kommunens vedtatte investeringsprogram.
- Vi skal fortsette utredning og planlegging av universitetssykehjem
- Vi skal ha fokus på gjennomføring og optimalisering av legeplanen.
- Vi skal optimalisere bruk og innhold i kalenderplanene ved å kontinuerlig vurdere muligheter for å øke opp stillingene.
- Samarbeid mellom tjeneste habilitering og Langemyr skole bør videreutvikles.
- Vi skal videreutvikle og utvide Bemanningstjenesten.
- Vi skal videreutvikle Tjenestekontoret.
- Vi skal videreutvikle og satse ytterligere på hverdagsrehabilitering.
- Vi skal utvide TØRN-prosjektet med tanke på oppgaveorganisering i alle enhetene.
- Vi skal videreutvikle samhandling med brukere, pårørende og frivillige

- Vi skal innen økonomiske rammer ha fokus på forskningsbaserte tiltak som vises i gevinstkartlegginger
- Vi skal ha fokus på informasjonsarbeid mot innbyggergruppen over 60 år.
- Vi skal ha høyt fokus på kompetanseutvikling og læring, jamf. sektorens kompetanseplan.
- Vi skal bidra aktivt inn mot regionale strukturer.

Flere av de skisserte områdene jobbes det allerede systematisk med. I løpet av 2025 skal det foreligge konkrete tiltak og gjennomføringsplaner dersom kartlegginger viser gevinstpotensiale.

Det skal jobbes videre med å beregne økonomisk effekt av endringer i nattjeneste med utvidet bruk av teknologi og endringer i miljøterapeutiske tjenester som skal innarbeides i HP 2025 – 2028.

Satsingsområder**Felleskap og mestring – Bo trygt hjemme (Meld. St. 24 (2022-2023))**

De overordnede målene med reformen er å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, styrket forebygging og mer målrettede tjenester. Videre dreier det seg om å sikre bedre bruk av personell og de samlede ressursene, og gjennom dette bidra til at alle som trenger det får tilgang til gode og trygge tjenester. Aldersvennlige og sosialt bærekraftige byer og lokalsamfunn er viktig for å nå målet om at flere skal kunne bo trygt hjemme. For å nå målene i reformen må kommunen jobbe samlet og tverrsektorielt.

Behov for omstilling og endring sett opp mot bemanningsutfordringer

Grimstad kommune står ovenfor demografiske endringer med flere eldre i årene fremover. Endret demografi fører til endret utgiftsbehov. Samtidig som antall eldre øker reduseres antall personer i yrkesaktiv alder, omstilling og utvikling er derfor avgjørende. Det er også slik at det vil være økt etterspørsel etter helsetjenester i aldersgruppen 0 – 67 år.

Tall fra SSB viser at befolkningssammensetningen i Grimstad vil endre seg betydelig fremover. Dette medfører at aldersbæreevnen, forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen (16 - 66 år) og den eldre del av befolkningen (67+) svekkes betydelig.

Investeringsprogrammet

En rekke analyser peker på et stort effektiviseringspotensial knyttet til investering i teknologi og infrastruktur innen helse- og omsorg. Til forskjell fra andre nordiske land har investeringsnivået i prosent av totale helseutgifter vært fallende over tid i Norge. Når det gjelder bemanning og arbeidskraft er utviklingen motsatt. I Norge har antall ansatte innen helse- og omsorg pr. 1000 innbyggere økt kraftig, mens en i Danmark og Sverige har hatt lavere vekst.

For å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester frem mot 2040 planlegger kommunen å utrede og bygge nye helsebygg som inneholder fremtidsrettede funksjoner. Det vises her til investeringsprogrammet som peker på mulighetsstudier og forprosjekter for sykehjemsplasser, universitetssykehjem, og behov for boliger for personer med funksjonsnedsettelse.

Planlagte nybygg skal gi driftseffektive enheter med reduksjon i årlige driftskostnader. I krevende arbeid med å beholde og rekruttere nødvendig helsepersonell er nybygg med ny teknologi og robuste fagmiljøer viktige grep.

KOSTRA

Nedenfor vises ulike kostratall som en tenker har relevans for området. Disse har vi fordelt på a) prioritet b) produktivitet c) dekningsgrad

d) kvalitet e) grunndata f) andre nøkkeltall. Det er sammenlignet opp mot Arendal kommune, Lindesnes kommune, og Kostragruppe 09.

Prioritet

Når det gjelder indikatorer på hvordan kommunen prioriterer helse- og omsorgsområdet så ligger Grimstad kommune under Arendal kommune, Lindesnes kommune og kostragruppe 9 når det gjelder kommunale utgifter til helse og omsorgstjenester per innbygger.

Når det gjelder institusjonsdrift så ligger kommunen markant under.

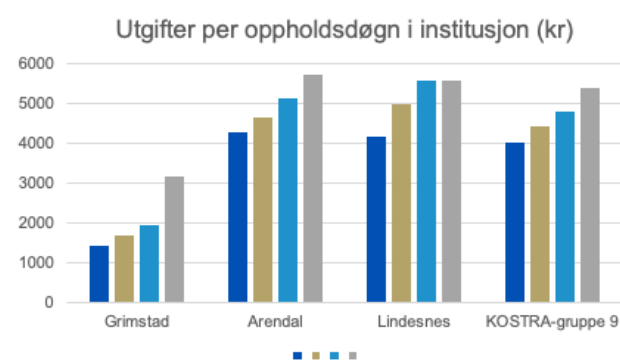
Tallene som peker mot hjemmebasert omsorg viser at kommunen dreier mot hjemmebaserte tjenester hvor en ser en større satsing enn sammenligningsgruppene med unntak av Lindesnes kommune. Dette gjelder også for rusomsorgen, hvor kommunen ligger høyere enn sammenligningsgruppen.

Kommunen ligger under kostragruppen og Lindesnes kommune når det gjelder utgifter til helse. Helsestasjon og barnevern er overført til Oppvekstsektoren.

Produktivitet

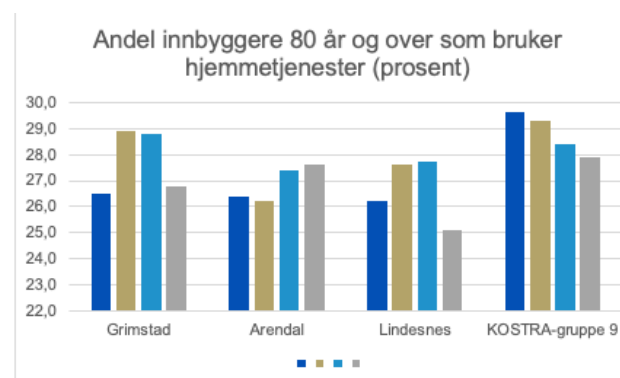
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter ligger i 2023 lavere enn sammenligningsgruppen.

Det er verd å merke seg at utgifter per oppholdsdøgn i institusjon ligger markant lavere enn sammenligningsgruppen.

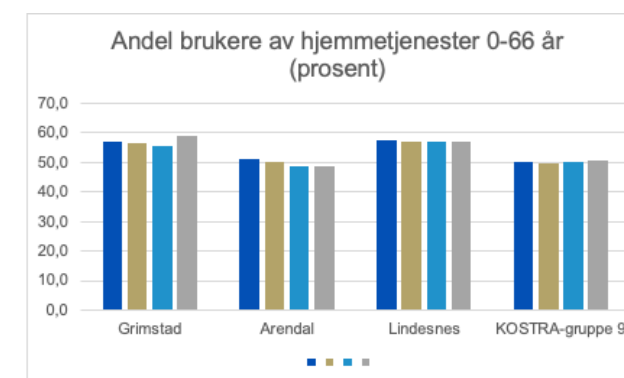

Dekningsgrad

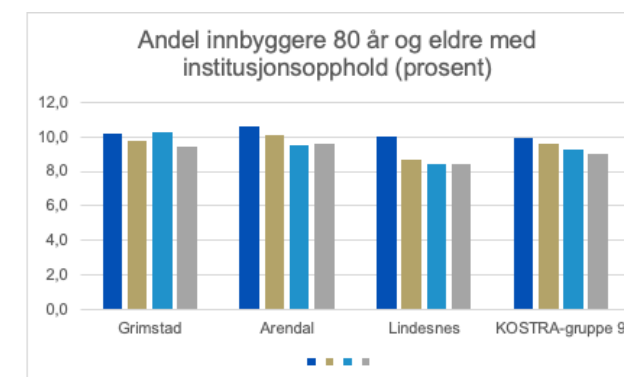
Andel innbyggere over 80 år som bruker hjemmetjenester har vist tydelig økning fra 2020 – 2022, men er redusert i 2023, og er nå lavere enn Arendal kommune og kostragruppen.

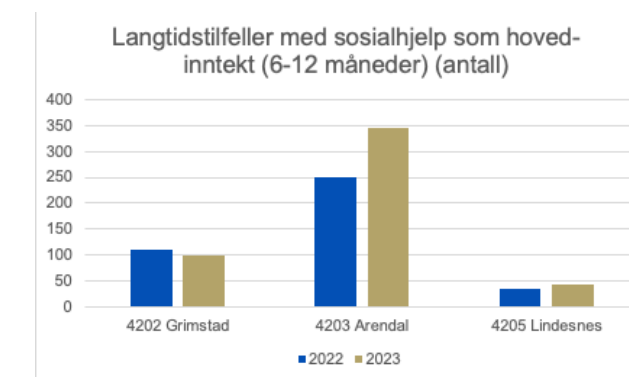
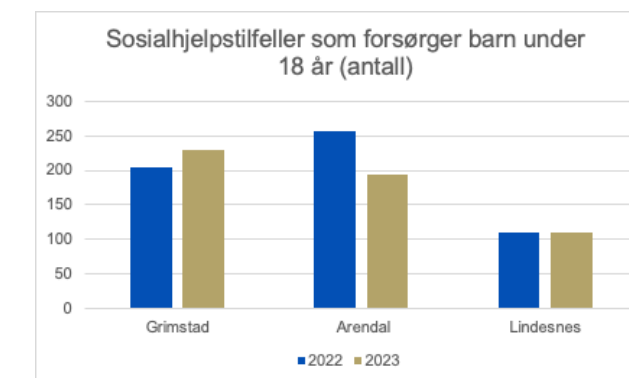
Kommunen ligger høyere enn sammenligningsgruppen når det gjelder innbyggere i hjemmetjenesten i aldersgruppen 0 – 66 år.

Andel innbyggere over 80 år som er beboere i institusjon, ligger i 2023 høyere enn Lindesnes kommune og kostragruppen. Det er verd å merke seg at «Plasser i institusjon i prosent av innbyggere over 80 år» i tabell 07800 ble avsluttet etter 2016. Grimstad hadde i 2016 13,3%. Andel innbyggere over 80 år som er beboere på institusjon var i 2023 9,4%

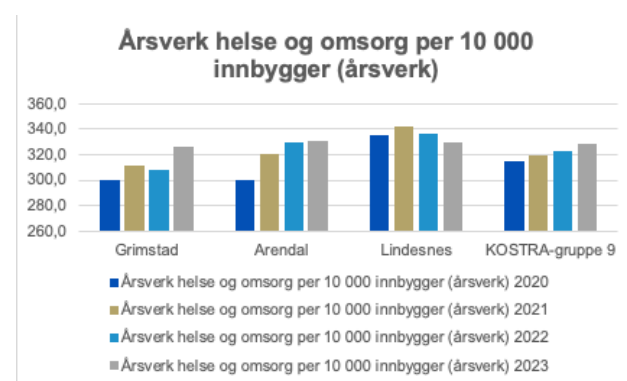

Når det gjelder sosialområdet viser tabell Sosialhjelpstilfeller som forsørger barn under 18 år (antall) en stigende tendens fra 2022 til 2023.

Kvalitet

Årsverk i helse og omsorg per 1000 innbyggere ligger lavere enn sammenligningsgruppen.

Kostra: Utvalgte nøkkeltall for helse og omsorg, etter statistikk variabel, region og år.

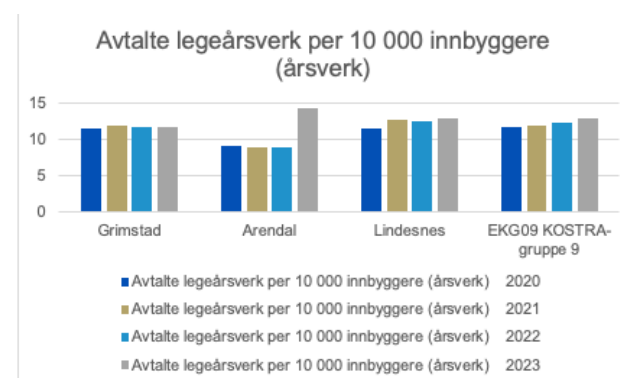
[11996: Legeårsverk i kommunale helse- og omsorgstjenester, etter avtaleform, funksjon, region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

[14019: Utvalgte nøkkeltall for sosialtjenesten, etter statistikkvariabel, region og år. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

[14019: Utvalgte nøkkeltall for sosialtjenesten, etter statistikkvariabel, region og år. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

Det er positivt at andel brukerrettede årsverk med helsefagutdanninger ligger høyere enn Lindesnes kommune og kostragruppen.

Årsverk per bruker av omsorgstjenester ligger lavere enn Arendal kommune og kostragruppen.

Kommentarer til Utvalgte nøkkeltall for sosialtjeneste, etter statistikkvariabel, region og år

- Grimstad godt under sifo-normen om nivået på sosialhjelp, sammenlignet med landet og Arendal. Dette er veiledende satser for sosialhjelp.
- Grimstad har flere mottakere totalt og flere barn under 18 enn Lindesnes. Det samme gjelder langtidsmottakere.
- NAV Grimstad og NAV Lindesnes har felles ledersamling 16. desember, hvor tema er hvordan våre kontor jobber med å avklare og følge opp sosialhjelpsmottakere. Ungdomsarbeid er også tema, og det legges opp til erfaringsdeling, som kan bidra til færre sosialhjelpsmottakere. En vil også analysere nærmere hva som registreres inn i Kostra for å avdekke eventuelle forskjeller i registreringspraksis mellom Lindesnes og Grimstad.

Yngrebølgen**Standardstatistikk**

Alder	Antall brukere fordelt:			Antall poster fordelt:			IPLOS bistandsbehov:			
	Menn	Kvinner	Alle	Menn	Kvinner	Alle	Avgrenset	Middels	Omfattende	I alt
0-17 år	38	24	62	52	31	83	7	10	36	53
18-49 år	63	35	98	138	86	224	13	65	87	165
50-66 år	9	7	16	23	16	39	2	6	17	25
67-74 år	1	2	3	2	4	6	0	0	4	4
75-79 år	1	0	1	2	0	2	0	0	1	1
80-84 år	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
85-89 år	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
90-200 år	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1
Totalt	113	68	181	218	137	355	22	82	145	249
Snittalder	26	25	25							

Utenforskap

Tall i desember 2023. Grafene under viser at for Grimstad sin del er andelen i utenforskap ganske stabil siste tre år på i underkant av 23 %. Forebygging av utenforskap er et prioritert område i Nav.

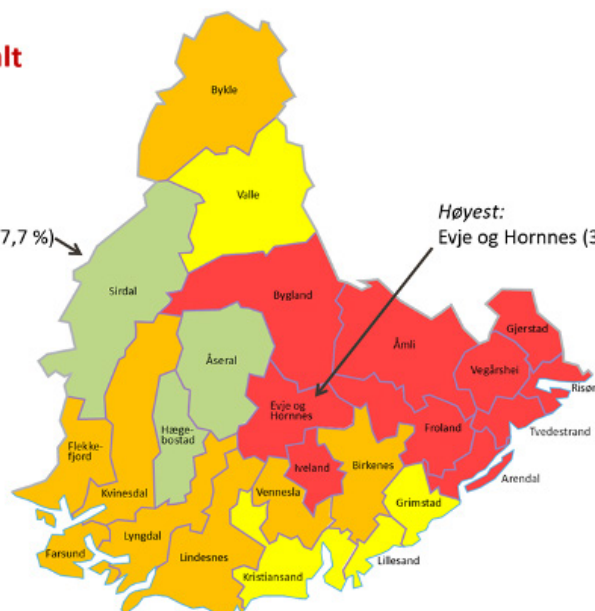
Her kommer det oppdaterte tall i desember. Grafene under viser at for Grimstad sin del er andelen i utenforskap ganske stabil siste tre år på i underkant av 23 %. Forebygging av utenforskap er et prioritert område i Nav.

**Utenforskap totalt
(Norge 20,2%)
(Agder 23,4%)**

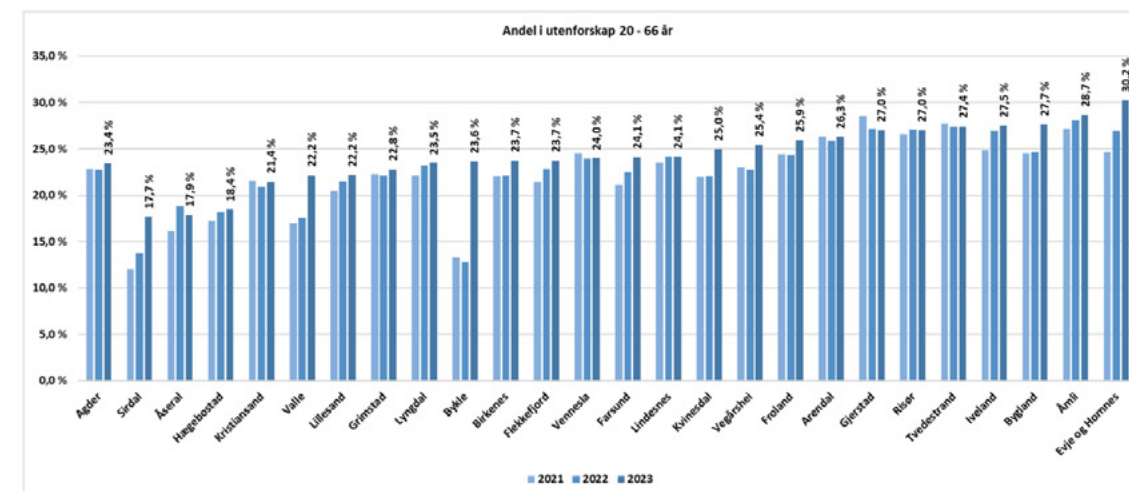
Lavest: Sirdal (17,7%)   Høyest: Evje og Hornnes (30,2%)

Utenforskap blant innbyggere 20-66 år:

- Under 21%
- 21% – 23%
- 23% – 25%
- Over 25%

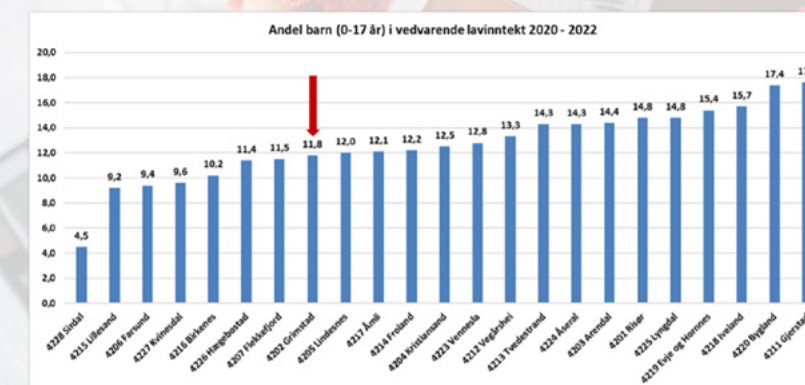
Andel av befolkning 20 – 66 år som er i utenforskap per kommune i Agder. siste 3 år

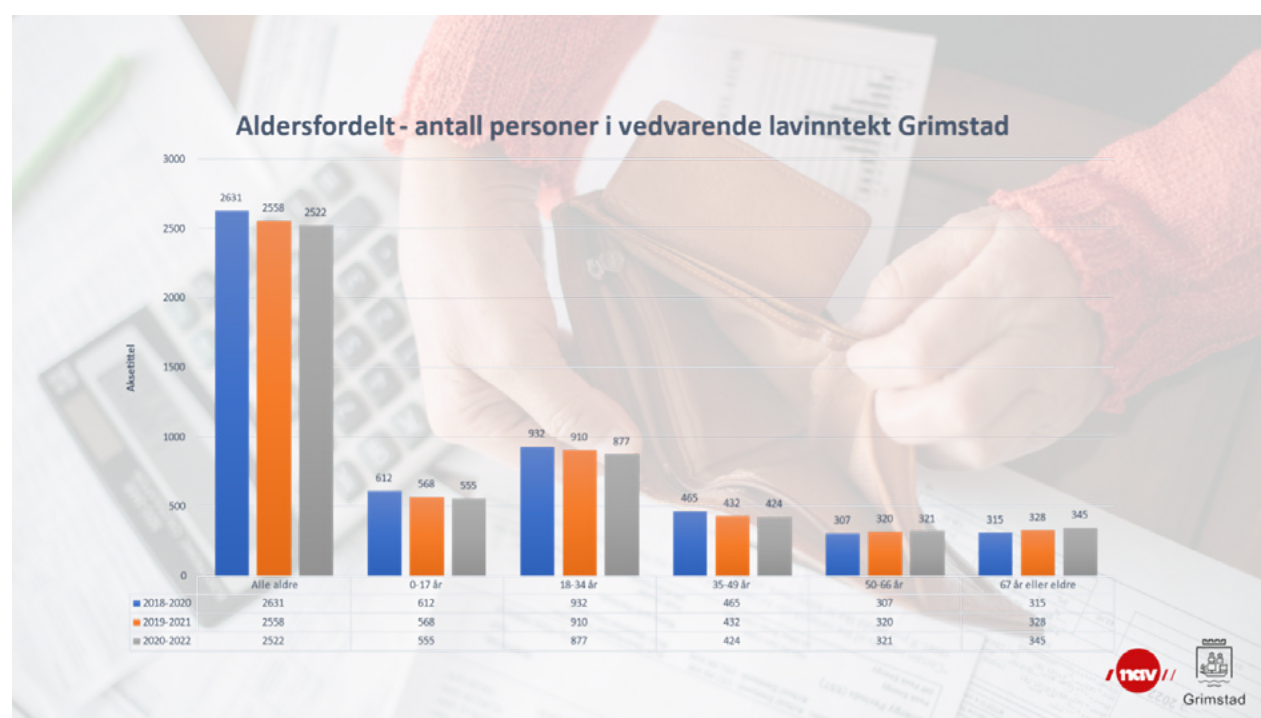
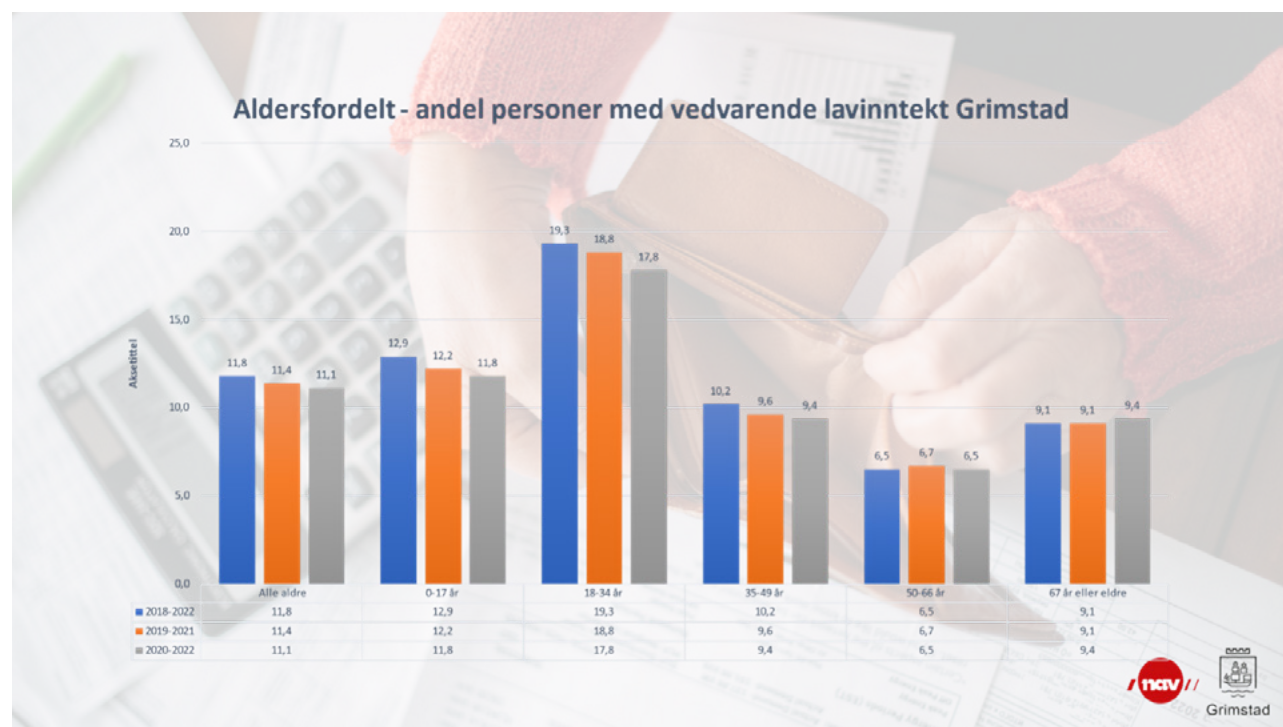
Lavinntekt

Sist tilgjengelig statistikk er gjengitt i grafene under. Utviklingen er positiv for landet og Grimstad. Det er færre i vedvarende lavinntekt i alle aldersgrupper, unntatt de som er 50 år og eldre.

Kommuneoversikt andel barn i vedvarende lavinntekt 2020– 2022

555 barn mellom 0-17 år levde i vedvarende lavinntekt i Grimstad i 2020 – 2022

KPR tall

Rapporterte helse- og omsorgsdata fra kommunene

Kommune: 4202 Grimstad

Brukere som har mottatt tjeneste - Antall per tjenestetype og år

År	2022	2023	Endring %
Tjenestetypene	Brukere	Brukere	
Totalt antall brukere	2 206	2 354	6,7 %
Helse/tjenester i hjemmet	1 680	1 788	6,4 %
Trygghetsalarm	506	481	-4,9 %
Praktisk bistand - daglige gjøremål	385	397	3,1 %
Tidsbegrenset opphold - annet	404	359	-11,1 %
Søttekontakt	255	263	3,1 %
Dagaktivitetstilbud	241	247	2,5 %
Bolig som kommunen disponerer for helse- og omsorgsformål	187	161	-13,9 %
Langtidsopphold i institusjon	130	168	29,2 %
Tidsbegrenset opphold - habilitering/rehabilitering	44	86	95,5 %
Avlastning utenfor institusjon	60	58	-3,3 %
Omsorgsstanad	59	58	-1,7 %
Digitalt tilsyn	15	96	540,0 %
Matomringing		99	
Avlastning i institusjon	38	44	15,8 %
Elektronisk medisineringstilrette	9	43	377,8 %
Praktisk bistand - brukerstyrt - personlig assistanse	15	15	0,0 %
Bruk av livsgjennomgang/utviklingshemning - planlagt tiltak	6	15	150,0 %
Praktisk bistand - opplæring - daglige gjøremål	10	7	-30,0 %
Kommunal øyeblikkelig hjelp - døgnopphold	13		
Lokaliseringsteknologi (GPS)		13	

Vis som tabell

Brukere på langtidsopphold - Antall og andel per 31.12

	2022	2023	Landet (2022)
Antall brukere langtidsopphold per 31.12	95	105	31 877
Andel med legemiddeltjenning i perioden	66 %	90 %	56 %
Andel med alle funksjonsvariable kartlagt i perioden	89 %		91 %
Andel med emeringskartlegging i perioden	58 %	75 %	51 %

Hjemmeboende brukere - Antall og andel per 31.12

	2022	2023	Landet (2022)
Antall brukere hjemmeboende per 31.12	1 500	1 520	282 178
Andel med alle funksjonsvariable kartlagt i perioden	48 %	57 %	62 %
Andel med kartlegging av opplysninger om bolig/hjemmesituasjon	72 %	74 %	90 %
Andel med registrering av individuell plan	66 %	71 %	76 %
Andel med emeringskartlegging i perioden (helse tjenester i hjemmet)	10 %	11 %	16 %

Sist prosessert: 20/03/2024 Rapporteringsdato: 01/02/2024

Beskrivelse av elementene, tiltak for å redusere risiko

Tiltak for å oppnå budsjettbalanse, 30 mill kr.

Sektoren har jobbet målrettet over flere år for å oppnå budsjettbalanse.

Det er jobbet med innleie fra private vikarbyrå, reduksjon av overtid, reduksjon av innleie, kjøp av plasser fra andre kommuner/SSHF, Alle disse tiltakene har hatt en økonomisk gevinst ved at det ikke er brukt private vikarbyrå i 2024, overtid er redusert med flere millioner kroner, innleie av vikarer/ekstrahjelp er redusert (trafikklysmodellen) samt at kjøp av plasser ved SSHF og Birkenes kommune er sterkt redusert i 2024 – sammenlignet med 2023.

Bemanningsplaner

Det er videre jobbet med bemanningsplaner opp mot årsverk. Det er utarbeidet retningslinjer i QM+ som er førende for innretningen på bemanningsplanene, disse må ligge i størrelses orden 10 % under godkjente årsverk. Begrunnelsen for dette er høyt sykefravær som gjør at variable lønn ikke strekker til dersom man legger bemanningsplanene likt med antall årsverk.

Det har videre vært samtaler med tillitsvalgte for innretning av kalenderplanene med tanke på utløsning av F3 dager, langvakter og helgetimetall.

Trafikklysmodellen må opprettholdes og videreutvikles med tanke på en svært restriktiv innlei-praksis når det gjelder ekstrahjelp, overtid og sykefravær.

Oppgavedeling

Alle enhetene/tjenestene har jobbet med å tydeliggjøre oppgavedeling. I enhet hjemmetjenester og rehabilitering er man kommet lengst med implementeringen. Men også omsorgssentrene har en god tilnærming til denne nødvendige snuoperasjonen ved at man har omdisponert personell og bruker annen type personell til ulike aktiviteter. Omsorgssentrene jobber også med et prosjekt for å teste ut bruk av roboter til for eksempel tunge løft og søppelhenting.

Nattjenesten

Over tid er det jobbet med å utvikle nattjenesten. Per nå foregår det et større prosjekt for å lande totalforståelsen av nattjenesten i kommunen. Det jobbes med oppgaveforståelse og effektiv utnyttelse av helseteknologi. Det er fremmet politiske saker om organisering av nattjenesten i flere runder. De siste sakene er blitt behandlet i kommunestyret den 3. desember 2024.

Samlokaliseringer

Det er jobbet med å få på plass mer hensiktsmessige lokasjoner for sektoren. NAV har fått nye lokaler ved Helsesenteret Campus. I tillegg skal Vinkjelleren legekantor, hjemmesykepleien fra Sentrum og Fevik, Tjenestekontoret og Utviklingsavdelingen/USHT samlokaliseres i samme bygg. Dette skal gi gode synergieffekter for den totale tjenesteutøvelsen.

Nye lokaler og lager for hjelpemiddeltjenesten er på plass og samlokalisert i egen virksomhet.

Ruteoptimalisering (SPIDER)

Grimstad kommune og Arendal kommune har jobbet sammen med å innføre ruteoptimaliseringsverktøyet "Spider" Dette verktøyet kobles sammen med arbeids- og kjørelister samt carAdm og vil gi effekt ift effektiv utnyttelse av arbeidstiden til medarbeidere og kjøretøy.

Kjøreutgifter

Det er jobbet for å få fram en bærekraftig forståelse av transport i sektoren. Det nye opplegget samt bruk av Spider og CarAdm. vil føre til reduksjon av overforbruket.

Fritidskontakter

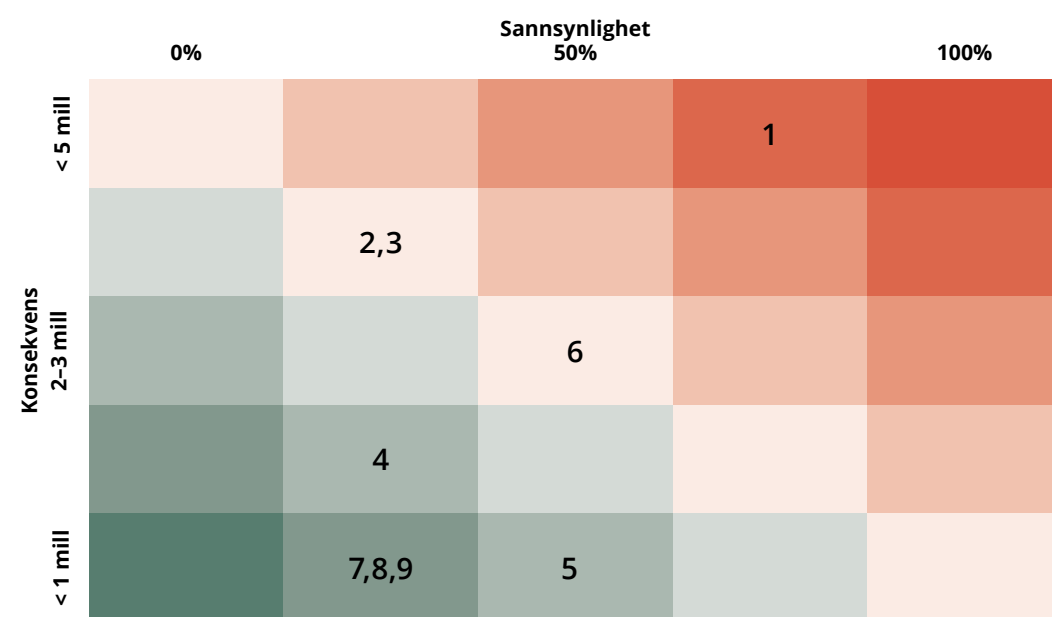
Ved oppretting av ny enhet/tjeneste vil ytterligere tiltak som lå i prosjekt "en ny retning" bidra til å redusere overforbruk på støttekontakt tilbudet. Den nye enhet innfører modulbaserte aktivitet som den enkelte bruker kan velge mellom. I tillegg fortsetter man utviklingen med å ansette fritidskontakter som skal erstatte støttekontakter. Det jobbes med å ta ned støttekontakttilbud når en har et omsorgstilbud i boligene. Støttekontakt kan da bli erstattet med tilbud om modulbasert fritidsaktiviteter.

Ungdomshuben

Slik utvikling er ift. Sosialhjelpsutgifter med tilhørende oppfølging er det vurdert at man ikke kan fortsette med å holde stillinger vakant. For å kunne drive Ungdomshuben, se PS 132/2023. En konsekvens av dette er at to stillinger som har blitt stilt til rådighet for Ungdomshuben ikke kan fortsette. Ved fortsatt drift av Ungdomshuben må alternative opplegg forsøkes å få på plass.

Risikomatrise

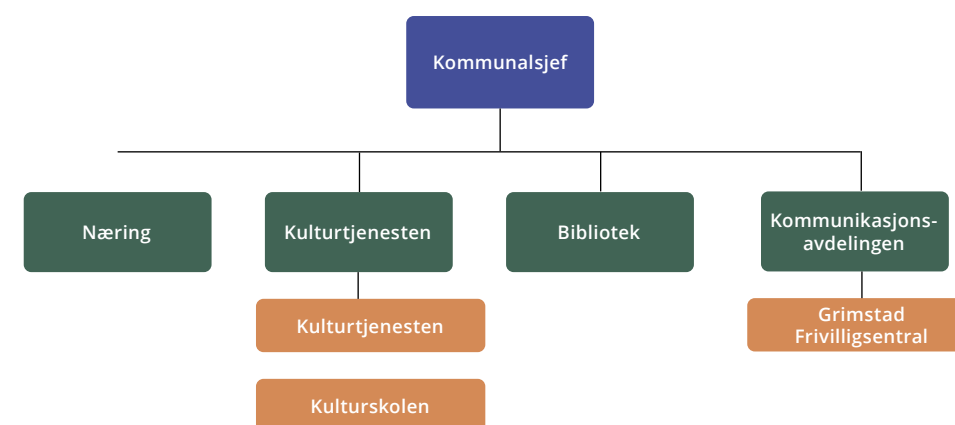

#	Risiko	Mulige tiltak
1	Økt vedtaksvekst på helse- og omsorgstjenester i enhet for habilitering generer administrative og økonomiske utfordringer (eks bemanning og kompetanse)	Gjennomgang av natt-tjenesten med tanke på effektivisering. Bemanningsplaner. Samarbeid med Langemyr skole. Kostnadskrevende tjenester vil ikke bli iverksatt før økonomi og organisering er på plass.
2	Redusere antall sykehjemsplasser - langtidsplasser. Tidspunkt for iverksettelse er avgjørende for budsjetteffekt.	God pasientflyt. Korttidsplasser for personer med demens.
3	Redusere antall boliger med mulighet for heldøg-somsorg. Tidspunkt for iverksettelse er avgjørende for budsjetteffekt.	Hjemmetjeneste, aktivitetstilbud, korttidsslasser for personer med demens.
4	Usikkerhet om fastlegesituasjonen	Legeplanen
5	Personellmangel. Ikke tilstrekkelig tilgang på fagfolk som kreves for å utføre forsvarlig helsehjelp. Kan føre til kostbare løsninger som overtid, forskjøven arbeid og innleie fra vikarbyrå	Styrke rekrutteringsarbeidet. Ytterligere oppgavefordeling ved å benytte andre ressurser enn helsepersonell. Bredde ut teknologiske hjelpemidler i langt større omfang. Omdømmebygging. Matche vilkårene til nærliggende kommuner.
6	Økt utbetaling av sosialhjelp grunnet økte levekostnader (strøm, drivstoff, mat og renter)	Gode vurderinger av sosialhjelpssøknader og konsekvent vedtakskontroll. Tett arbeidsrettet oppfølging som bidrar til overgang til jobb og selvforsørgelse. Innføre gode arbeidsmetoder etter «Best practice»
7	Økt utbetaling av sosialhjelp grunnet økte levekostnader (strøm, drivstoff, mat og renter)	Redusere matsvinn. Øke salgsprisene. Kjøre el-bil der det er mulig.
8	Finansiere stilling i utviklingsavdelingen med tilskuddsmidler fra Statsforvalter	Vurdere andre mulige tilskuddsmidler
9	Ungdomshubben, fare for nedleggelse når to stillinger fra NAV ikke lenger er finansierte	Opprettholde andre tjenester på Ungdomshubben

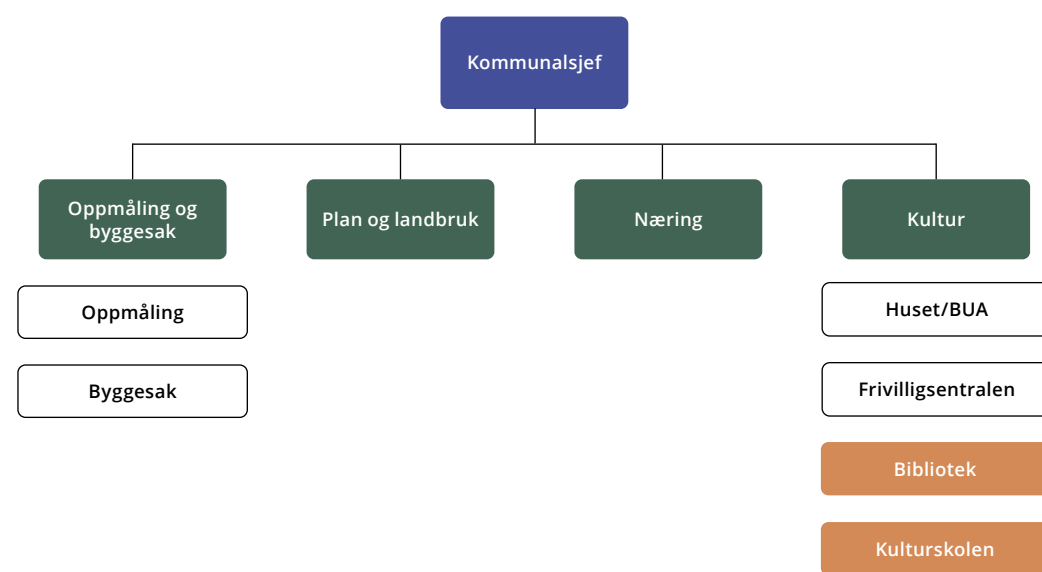
Kommunikasjon, kultur og næring

Organisasjonskart

Ved inngangen av 2024 var sektoren organisert på følgende måte:

Organisasjonskart 2025 Samfunnsutvikling

Endringer fra 2024 til 2025 innebærer at Kommunikasjon, kultur og næring blir en ny sektor med navn Samfunnsutvikling. Sektoren gir fra seg noen funksjoner og får tilført andre.

I hovedtrekk kan nevnes:

- Kommunikasjonsavdelingen flyttes til organisasjonsenheten og blir der organisert under avdeling for sentralstab (se eget kart)
- Juridisk avdeling flyttes til økonomiavdelingen (se eget kart)
- Frivilligsentralen flyttes fra kommunikasjonsavdelingen til kultur.
- Bibliotek flyttes inn under tjenesten kultur og blir lagt inn under samme tjeneste som Huset/Bua, Frivilligsentralen og kulturskolen.
- Enhet for Plan-, miljø- og landbruk deles opp: Plan og landbruk legges til sektoren Samfunnsutvikling som eget tjeneste, mens miljø og kommuneplan flyttes til Samfunnsplanlegging.
- Oppmålingsenheten og enhet for byggesak slås sammen og danner ny tjeneste Byggesak og oppmåling som legges til denne sektoren

Økonomi

Rammeoppbygging budsjett 2025	
Kommunikasjon, kultur og næring	
IB 2024	72 159 000
Endringer ØP 2024-2027	675 000
1.tertial 2024	-480 000
Lønnsoppgjør 2024	1 645 000
Deflator	400 000
Kuttforslag	-3 138 000
Interne endringer (Juridisk avdeling flyttet)	-2 448 000
SUM ramme 2025	68 813 000

Denne rammen (tabellen over) viser hvordan tallene ville vært dersom sektoren ble videreført i 2025, slik som den var i 2024.

Budsjettrammene for tjenestene

Rammeoppbygging budsjett 2025	
Kirke	
IB 2024	19 189 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	0
Deflator	0
Kuttforslag	-940 000
SUM ramme 2025	18 249 000

Rammeoppbygging budsjett 2025	
Næring	
IB 2024	7 033 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	234 000
Deflator	0
Kuttforslag	-468 000
Interne endringer	0
SUM ramme 2025	6 799 000

Rammeoppbygging budsjett 2025	
Kulturtjenesten	
IB 2024	28 080 000
Endringer ØP 2024-2027	675 000
1.tertial 2024	-480 000
Lønnsoppgjør 2024	601 000
Deflator	400 000
Kutforslag	-1 030 000
Interne endringer (midler fra bibliotek til kultur)	375 000
SUM ramme 2025	28 621 000

Rammeoppbygging budsjett 2025	
Bibliotek	
IB 2024	6 605 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	271 000
Deflator	0
Kutforslag	0
Interne endringer (midler flyttet til kulturtjenesten)	-375 000
SUM ramme 2025	6 501 000

Rammeoppbygging budsjett 2025	
Kommunikasjonsavdelingen	
IB 2024	11 252 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	539 000
Deflator	0
Kutforslag	-700 000
Interne endringer (Juridisk avdeling flyttet)	-2 448 000
SUM ramme 2025	8 643 000

Forslag til innsparinger og kutt

Kommunikasjon, kultur og næring				
Belastes	Tjeneste- område	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Kulturtjenesten	Holde stilling vakant	kr 90 000	20% av stilling holdes vakant halvt år	Økt arbeidspress
Kulturtjenesten	Kutte toppidrettskudd til Jerv	kr 150 000	Jerv kvalifiserer ikke lenger til toppidrettskudd	Jerv må justere driften
Kulturtjenesten	Redusere driftstilskudd Solrik	kr 330 000	Redusere driftstilskudd til Solrik med 50 %	Solrik reduserer sin tilstedeværelse i Grimstad, mindre aktiviteter for frivillighetssentralen, barnehager etc.
Kulturtjenesten	Tilskuddsportalen sies opp	kr 110 000	Tilskuddsportalen brukes i relativt liten grad i dag	Ansatte får mindre oversikt over mulige støtteordninger
Kulturtjenesten	Redusere tilskudd til Kortfilmfestivalen	kr 250 000	Tilskudd reduseres med 21 %	Risiko for at Kortfilmfestivalen flytter til et annet sted
Kulturtjenesten	Redusere driftstilskudd Grimstad kulturhus	kr 100 000	Tilskudd reduseres med 16,7 %	Et redusert driftstilskudd kan medføre lavere aktivitetsnivå og/eller risiko for underskudd og/eller behov for tilleggsbevilgning på et senere tidspunkt
Kulturtjenesten	Sum	kr 1 030 000		
Næring	Oppsigelse av medlemskap i Trainee Sør	kr 10 000	Vi har stadig traineer gjennom samarbeidet	Kommunen mister mulighet til å ta inn trainee fra Trainee Sør
Næring	Holde stilling vakant	kr 420 000	En stilling vil være 50 % ubesatt gjennom året	Reduksjon i utførte oppgaver og aktiviteter i næringsavdelingen
Næring	Redusere tilskudd til Grimstad Næringsforening	kr 13 000	Tilskudd reduseres med 5,2 %	Redusert aktivitet i foreningen
Næring	Redusere tilskudd til Grimstad Min By	kr 25 000	Tilskudd reduseres med 5 %	Redusert aktivitet i Grimstad Min By
Næring	Sum	kr 468 000		
Kirken	Reduksjon i ramme	kr 940 000	Tilskudd reduseres med 5 %	Redusert aktivitet og mulig nedbemanning.

Utviklingstrekk for sektoren

Kommunikasjon (nytt navn Sentralstab)

Se beskrivelse av avdelingen, Sentralstab, under kapittel om Organisasjonsenheter.

Bibliotek

Bibliotek er en lovpålagt oppgave og en demokratisk grunnpilar i Norge. Gjennom å formidle gratis, allsidig og aktuell kunnskap og kultur, skal satsingen på bibliotek bidra til økt innsikt og verdifulle opplevelser for alle. I Grimstad er hovedbiblioteket lokalisert i sentrum og har 6,35 årsverk fordelt på åtte ansatte.

Biblioteket inneholder samlinger med bøker, lydbøker og film og har lokaler som benyttes til arrangementer og formidling, både av biblioteket selv og av andre aktører. Biblioteket i Byhaven gjør det mulig å tilfredsstille alle lovpålagte oppgaver, og biblioteket har blitt en storstue for hele kommunens befolkning. Bibliotekets tilbud og virksomhet bidrar til et sosialt utjevnet tilbud i kommunen.

Bibliotekets visjon er at det skal være en attraktiv møteplass mellom mennesker og et univers av kunnskap og opplevelser som gir høy brukertilfredshet. Biblioteket skal være et sted for litteraturformidling (bibliotek og dikterbysatsing), kunnskap og informasjon, et møtested og et sted for dialog, debatt og dypere innsikt. Det skal også være et sted for dataspill, film og verksteder. Biblioteket har samme budsjetttramme som tidligere, men effektivisering har bidratt til at en har klart å øke aktiviteten betraktelig sammenlignet med tidligere år. Mediebudsjetten ved Grimstad biblioteket ble økt med 100 000 kr i 2021 og økt med ytterligere 50 000 kr i 2023. Statistikk

fra 2023 viser at det i Agder ble brukt 29,83 kr til medieutgifter per innbygger. I Grimstad er tallet 21,12 kr per innbygger. Det er derfor viktig å opprettholde midler til mediesamling på minimum dagens nivå. I 2024 innførte biblioteket et nytt biblioteksystem grunnet utfasing av det gamle systemet.

I 2023 brukte Grimstad kommune 237,06 kr per innbygger til medie- og lønnsutgifter for bibliotekstjenesten i året. Tilsvarende tall for Agder er 280,04 kr per innbygger og på landsbasis er beløpet 293,07 per innbygger.

Kultur

Fra 2025 vil Grimstad bibliotek og Grimstad frivilligsentral bli en del av kulturtjenesten, i tillegg til kulturskolen, ungdomsklubben, Bua og administrasjonen. Kulturtjenesten har i utgangspunktet ansvar for store deler av kulturfeltet, men kommer til å ha hovedfokus på tilbudet til barn og unge, arbeidet med Ibsen2028 og samarbeidet med Fjæreheia Amfi AS

Kulturtjenesten (inkludert bibliotek og frivilligsentralen) har ca 20,5 årsverk fordelt på 38 personer, men kun 9 ansatte har 100% stilling. Det kan gjøre det utfordrende både å rekruttere og beholde dyktige ansatte, og det påvirker arbeidsmiljøet når en har mange små stillinger. Mange av tjenestene finansieres med en stor del tilskudd. Det er nødvendig for å kunne gi god kvalitet på tjenestene, men det gjør enheten sårbar dersom disse tilskuddsmidlene ikke innvilges.

Statistikk fra Bufdir viser at 555 (ca 12%, 2022 tall) barn og unge i Grimstad vokser opp i familier

med vedvarende lav inntekt. Konsekvensene for mange kan bli lavere deltakelse i fritidsaktiviteter, utenforskap, dårligere fysisk og psykisk helse, mm. UngData bekrefter disse tendensene. Vi ønsker å nå mange av disse barn og unge med våre tilbud.

Fjæreheia Amfi as

er etablert, og arbeidet med en strategi for 200-årsjubileet for Henrik Ibsens 200-årsdag i 2028 er i gang. Dette er en stor kultursak som er viktig for det lokale og regionale kunst- og kulturlivet, næringslivet og for destinasjonsutviklingen i Grimstad. Satsingen er i tråd med kommuneplanens samfunnsdel om å være et attraktivt reisemål, og utvikle opplevelser for et internasjonalt publikum. Skal vi lykkes med kommunestyrets ambisjon om å bli den mest interessante av Ibsenbyene innen 2028, er vi avhengige av Fjæreheia som arena for Ibsens dramatik. Satsingen forutsetter flere stabile støttespillere for å kunne bli mer økonomisk bærekraftig.

Kultursektoren bidrar til samfunnsutviklingen ved bl.a. å tilby fysiske og sosiale møteplasser for ulike målgrupper, opplevelser og tjenester som bidrar til livskvalitet, mestring og kunnskap. Vi jobber med flere av målene til kommuneplanens samfunnsdel. Ser en på Innsatstrappa, er våre tjenester på de to nederste trinnene, som skal bidra til at innbyggerne kanskje trenger færre kostnadskrevenne tjenester fra kommunen; «Aktive lokalsamfunn – tilhørighet, inkludering og trivsel» og «Helsefremmende og forebyggende aktivitet – deltakelse og selvstendighet».

Huset ungdomsklubb

(2 årsverk) har pr. i dag åpent to ettermiddager i uka, og er et åpent og inkluderende tilbud for aldersgruppen 13-19 år. I tillegg arrangeres det turer og aktiviteter i ferier. Tilbudet er gratis, og det serveres varm mat, noe som er viktig for målgruppen. UKM (Ung kultur møtes) er en arena hvor ungdom kan være arrangør, stå på scenen eller delta med billedkunst, film/foto på utstilling, og arrangeres av Huset. Huset er en sosial arena hvor ungdom kan få opplevelser, venner og oppleve mestring, og bidrar til at Grimstad er et trygt og inkluderende samfunn. Tilbudet er avhengig av eksternt tilskudd (Bufdir) for å opprettholde dagens kvalitet. Det ble bevilget midler til stilling i 2024, men den er ikke utlyst pga innsparingstiltak i 2024. Den vil sannsynligvis komme på plass tidlig i 2025, og kan bidra til å utvide tilbudet på klubben og/eller BUA.

Kulturskolen

(7,7 årsverk) har ca 335 elevplasser, og gir undervisning i musikk, visuell kunst og teater. Musikk gis i hovedsak som enkeltundervisning, mens kunst og teater er gruppetilbud. Det er ventelister på enkelte fag. Det er lovpålagt at alle kommuner skal ha et kulturskoletilbud. Gratis kulturlørdag er et lavterskeltilbud i regi av kulturskolen, og gjennomføres 7 ganger i året, og har 4-700 deltakere og spiller det kulturelle mangfoldet i Grimstad. På programmet står teaterforestillinger, sangstund, kunstverksted og konserter. Alle elevplasser er fylt opp, og det gis gruppetilbud der hvor det er hensiktsmessig. Kulturskolen er med sin kompetanse innen kunst, musikk og teater en del av kompetansebyen Grimstad. Det kommer ny nasjonal rammeplan for kulturskolene som også bør innføres i vår kulturskole.

BUA Grimstad

(barn – unge – aktivitet) låner ut div friluftsutstyr gratis til alle som ønsker å låne ski, skøyter, sykler, kajaker, SUP-brett, overnattingsutstyr, rulleskøyter, mm. Tilgjengelighet og mengde/mangfold i utstyr er suksesskriterier, og vi opplever at vi når bredden av befolkningen i Grimstad. Sommerfilialen BUA Groos er et veldig populært tilbud, og også BUA Grimstad på Gundersholmen har høyt utlån. Åpningstidene er tre ettermiddager i uka, lokalene er i minste laget til alt utstyret og vi har et «kompakt» BUA-tilbud i Grimstad – med egen liten brygge for kajaker. BUA-tilbudet er et miljø- og bærekraftig tilbud, og bidrar til en grønnere hverdag. I tillegg gir det mange mulighet til å drive med aktiviteter, uavhengig av familieøkonomien, og bidrar til kommuneplanens mål om å være et inkluderende samfunn.

Grimstad frivilligsentral

har ca 2,3 årsverk og er lokalisert på Grimstad kulturhus. Målet deres er å være et kraftsenter for frivillig virksomhet lokalt. Kommuneplanen har et mål om å tilrettelegge for frivillighet (samarbeid med lag og foreninger), og det er i frivilligsentralens og kulturtjenestens ånd. Det blir gjennomført en rekke aktiviteter for ulike målgrupper; samtalekafé, leksehjelp, Grimstad Leaders, og andre sosiale tilbud. Det blir arbeidet for å opprette en Frivilligsentral Aktiv Ung med ca 80% stilling i løpet av første kvartal, som vil ha søkelys på å utvikle ungdomsprosjekter i samarbeid med frivillige organisasjoner. Det skal utarbeides en frivillighetsstrategi for Grimstad kommune i 2025, og frivilligsentralen vil delta i aktivt i arbeidet.

Kulturadministrasjonen (2,6 årsverk inkl enhetsleder og prosjektleder Ibsen 2028) arbeider med bl.a. saksbehandling, planarbeid, tildeling av diverse tilskudd, arrangement som UKM, tilrettelegging for Kortfilmfestivalen, studiestart, kulturpris, behandling av spillemiddelsøknader, idrett/fysisk aktivitet og friluftsliv. Den kulturelle skolesekken og Ribsenfestivalen gir alle elever (ca 3000 totalt) på hvert klassetrinn profesjonelle kunstopplevelser. Vi er også en støttespiller for lag og foreninger, og for det profesjonelle kunstmiljøet. Kulturtjenesten jobber sammen med næringslivet, museene og andre for å fremme Fjæreheia amfi, og Ibsen- og Hamsunsatsingen i Grimstad. Mye av arbeidet vårt dekkes av kommuneplanens mål om et inkluderende og mangfoldig samfunn.

Næring

I kommuneplanens samfunnsdel er næringsutvikling et av satsingsområdene for Grimstad kommune. Næringsavdelingen vil naturlig nok ha en viktig rolle her. En av de viktigste oppgavene er å være et bindeledd mellom bedrifter og kommunen, og mye av oppgavene til næringsavdelingen gjennomføres i nært samarbeid med Grimstad Næringsforening og Grimstad Min By.

Næringsavdelingen inklusive VisitGrimstad og Sjørret Sørlandet har i 2024 vært samlokalisert i Sorenskrivergården sammen med Grimstad Næringsforening og Grimstad Min By.

VisitGrimstad er viktig for å nå målet om at "Grimstad skal være et attraktivt og bærekraftig reisemål". I 2024 ble det bevilget midler fra Innovasjon Norge til sertifisering av Grimstad som

et bærekraftig reisemål. Mye av dette arbeidet vil gjennomføres i 2025.

Næringsavdelingen har også ansvar for å følge opp handlingsplan for Universitetsbyen Grimstad, og kommuneplanens mål om at "Grimstad skal være en god vertskommune for UiA og Fagskolen i Agder". I 2023 ble det 3-årige prosjektet Studenttrivsel etablert gjennom et samarbeid mellom Kristiansand og Grimstad kommuner, UiA, STA, SIA, Velferdstinget i Agder og Agder fylkeskommune. "Karrieresprang" er startet opp som del av dette. Karrieresprang er et felles sommerjobb-prosjekt som ledes av Grimstad Næringsforening.

I dag ligger det flere virkemidler knyttet til næringsstøtte under kommunedirektørens område. Det gjelder støtte til Grimstad Næringsforening, Grimstad Min By (GMB), Norsk Landbruksforening, Regionalt næringsfond for Arendal, Grimstad og Froland, Etablerersenteret Agder IKS og andre tilskudd.

Grimstad kommune er medeier i Etablerersenteret Agder IKS. Dette selskapet ivaretar kommunens førstelinjefunksjon overfor gründere. Grimstad Bolig- og Næringsutvikling (GBNU) AS har ansvar for utvikling av kommunens næringsarealer. Dette gjelder først og fremst Omre og Gundersholmen. Næringsarealer er en utfordring for Grimstad kommune, og GBNU AS vil være sentral for også å vurdere eventuelle nye næringsområder fremover.

Regionalt næringsfond

for Arendal, Grimstad og Froland er en støtteordning med det formål å fremme etablering av ny virksomhet og videreutvikle eksisterende bedrifter. For å sikre kvalitet i saksbehandling og likebehandling av søkere, er det inngått avtale med ekstern saksbehandler. Søknader til fondet besluttet av et styre bestående av representanter fra deltagende kommuner, samt observatører fra andre offentlige organisasjoner. Deltagende kommuner finansierer 40% av fondsmidlene, mens Agder fylkeskommune finansierer 60 %.

Sjørret Sørlandet

er et interkommunalt prosjekt for Grimstad, Lillesand, Arendal, Froland, Tvedestrand og Risør. Det er i 2024 bevilget 450 000 kr fra Agder fylkeskommune, 500 000 kr fra Miljødirektoratet og 400 000 kroner fra Handelens Miljøfond. De seks kommunene bidrar hver med 50 000 kroner, til sammen 300 000 kroner. 12 skoler med om lag 500 elever deltar i prosjektet. Gjennom sjørret-prosjektet får barn og unge mulighet til å oppleve, bidra og utvikle gode erfaringer og holdninger gjennom teori og praktisk erfaring av hva bekker og vannveier betyr for marine næringer. Prosjektet samarbeider også nært med relevante reiselivsbedrifter. Det vil også i 2025 søkes ekstern finansiering fra ulike finansieringskilder.

Forslag til innsparinger og kutt

Det er ikke godkjent noen nye tiltak i sektoren. Kultur får tilført 400 000 kroner for å kompensere for prisøkninger for avtalefestede tilskudd (deflator). Utover dette får alle indirekte kutt fordi man ikke får kompensert for prisvekst. Nedenfor følger en oversikt over kutt og innsparinger som er foreslått for Kommunikasjon, kultur og næring.

Kommunikasjon (Sentralstab – se kap om organisasjonsenheter)

- Samlet sett vil Kommunikasjon (Ny avdeling Sentralstab) ha et innsparingskrav på til sammen 900.000. Blant flere tiltak vil det for eksempel bli en reduksjon i åpningstider i ekspedisjon/sentralbord. Det er flere tiltak som til sammen vil summere seg opp til 900'.

Estimert innsparing: 900 000 kr.

Konsekvens: Flere konsekvenser, men spesifikt vil vi ha en redusert tilgjengelighet for innbyggere og næringsliv.

Kultur

- En stilling holdes vakant 20% et halvt år. Konsekvens: Økt arbeidspress i en avdeling med lite ressurser i utgangspunktet.

Estimert innsparing: 90 000 kr

- Jerv kvalifiserer ikke lenger til toppidrettstilskudd. Innsparing: 150 000 kr
- Reduksjon i driftstilskudd til Solrik (50 %), kombineres med færre kommunale turer.

Mulige konsekvenser: Solrik reduserer sin tilstedeværelse i Grimstad, kommunen tar ut færre turer til for eksempel Frivilligsentralen, barnehager, etc.

Innsparing: 330 000 kr

- Tilskuddsportalen er sagt opp. Innsparing: 110 000 kr.

Konsekvens: Ansatte får mindre oversikt over mulige støtteordninger. Statistikker viser imidlertid at Tilskuddsportalen i relativt liten grad benyttes i dag.

- Reduksjon i tilskudd til Kortfilmfestivalen (21 %). Innsparing: 250 000 kr.

Konsekvens: Risiko for at Kortfilmfestivalen flytter til et annet sted.

- Reduksjon i driftstilskudd til Grimstad kulturhus KF (16,7 %). Innsparing: 100 000 kr. Konsekvens: Grimstad kulturhus KF har allerede i dag et lavt driftstilskudd sammenlignet med andre kulturhus. Et redusert driftstilskudd kan medføre lavere aktivitetsnivå og/eller risiko for underskudd og/eller behov for tilleggsbevilgning på et senere tidspunkt.

Næring

- Oppsigelse av medlemskap i Trainee Sør. Innsparing: 10 000 kr

Konsekvens: Kommunen kan ikke ta inn trainee fra Trainee Sør.

- Næring har en stilling som vil være ca. 50 % ubesatt i 2025. Estimert innsparing ved at stillingen holdes vakant: 420 000 kr.

Konsekvens: Reduksjon i utførte oppgaver og aktiviteter i næringsavdelingen. I 2025 vil en nyansatt lærling delvis avhjelpe situasjonen.

- Tilskudd til Grimstad Næringsforening reduseres med 5,2 % til 237 000 kr. Innsparing: 13 000 kr.

Mulig konsekvens: Redusert aktivitet i foreningen, dette kommer i tillegg til indirekte kutt grunnet manglende prisjustering.

- Tilskudd til Grimstad Min By reduseres med 25 000 kr til 475 000 kr. Innsparing: 25 000 kr. Konsekvens: Redusert aktivitet i Grimstad Min By, dette kommer i tillegg til indirekte kutt grunnet manglende prisjustering. Grimstad Min By er en handelsstandsforening som er presset økonomisk, og det har det siste året vært flere lokale aktører som har lagt ned sin virksomhet.

Kirken

- Kirken får en reduksjon i rammen på 5 %. Innsparing: 940 000 kr.

Konsekvens: Redusert aktivitet, mulig nedbemanning. Redusert ramme kommer i tillegg til indirekte kutt pga manglende kompensasjon for prisvekst. Lønnsvekst kompenseres på lik linje som kommunens egne enheter og avdelinger.

Sektorens overordnede mål

Det er ikke etablert nye spesifikke mål for sektoren for 2025. Målbildet vil være naturlig å evaluere når ny organisering er gjennomført. Man har derfor gått gjennom og i all hovedsak videreført målene fra 2024.

1. Tilgang på næringsstomter i Grimstad kommune er bedret slik at vi kan beholde eksisterende og tiltrekke nye bedrifter.

Målindikatorer:

(i) Det er identifisert og avsatt nye arealer til næring gjennom Kommuneplanens arealdel.

(ii) Arbeid med infrastruktur er igangsatt på Omre.

Kontroll: Rapportering i årsrapport.

Dette er et relevant mål å videreføre. Kommuneplanens arealdel vil først ferdigstilles i 2025, og målindikator 1 er dermed ikke oppfylt. Målet videreføres i sin helhet. Når det gjelder målindikator 2, så vil denne følges opp fra Enhet for investeringsprosjekter. Den utgår derfor fra denne sektorens mål.

2. Handlingsplaner som følger opp målsettinger i kommuneplanens samfunnsdel er utarbeidet/ revidert.

Målindikatorer:

(iii) Handlingsplan for næringsattraktivitet er revidert. Denne følger opp målsettingen «Grimstad skal være en attraktiv kommune å drive og etablere næring i».

Handlingsplan for næringsattraktivitet utgår / erstattes med Handlingsplan for Næringsutvikling, jf. Vedtak i sak 24/174 arbeidsprogram og planbehov.

Utarbeidelse av Handlingsplan for næringsutvikling er et nytt mål for Næring.

(iii) Kommunen har søkt og fått godkjent finansiering fra Innovasjon Norge slik at arbeid med å sertifisere Grimstad som bærekraftig reisemål kan startes opp. Dette følger opp Målsettingen om at «Grimstad skal være et attraktivt og bærekraftig reisemål». Målet er oppnådd. Neste mål er å få Grimstad sertifisert som bærekraftig reisemål senest i 2026.

(iii) Handlingsplan Universitetsbyen Grimstad er revidert. Dette følger opp målsettingen om at «Grimstad skal være en god vertskommune for UiA og Fagskolen i Agder».

Kontroll: Planstrategi, årsmelding

Målet er oppnådd. Neste mål er å følge opp handlingsplanen.

3.1. Det er utarbeidet frivilligstrategi for Grimstad kommune. Denne følger opp målsettingen «Grimstad skal være et trygt og inkluderende samfunn for alle» og delmålet «Tilrettelegge for frivillighet (samarbeid med lag og foreninger)».

Strategien utarbeides med deltakere fra alle sektorer.

Kontroll: Vedtatt plan

2. Frivilligsentralen etablerer «Aktiv Ung» for å arbeide med ulike tilbud og frivillighet blant ungdom.

Kontroll: Årsmeldingen

4. Strategi for Ibsen 2028 er utarbeidet, og arbeidet med oppfølging og gjennomføring av denne er igangsatt.

Målindikator: handlingsplan/tiltak er utarbeidet for å konkretisere det videre arbeidet

Kontroll: Årsmelding

5. Fjæreheia amfi utvikles og følges opp på en god måte.

Målindikatorer:

(i) Tilbudet til publikum utvides, og fasilitetene forbedres i Fjæreheia Amfi .

(ii) Kommunen følger opp Fjæreheia Amfi AS gjennom sitt eierskapssekretariat.

(iii) Kommunen er en god samarbeidspartner for aktiviteter i Fjæreheia.

Kontroll: Evaluering etter sesongen 2025 sammen med Fjæreheia Amfi AS.

6.1. Biblioteket er fylkets mest besøkte folkebibliotek per innbygger

Målindikator: Antall besøkende på biblioteket

Kontroll: Nasjonalbibliotekets bibliotekstatistikk 2023

2. Biblioteket tilbyr arrangementer for alle aldersgrupper i Grimstad

Målindikator: Antall arrangementer gjennomført gjennom året og planlagt målgruppe for det enkelte arrangement.

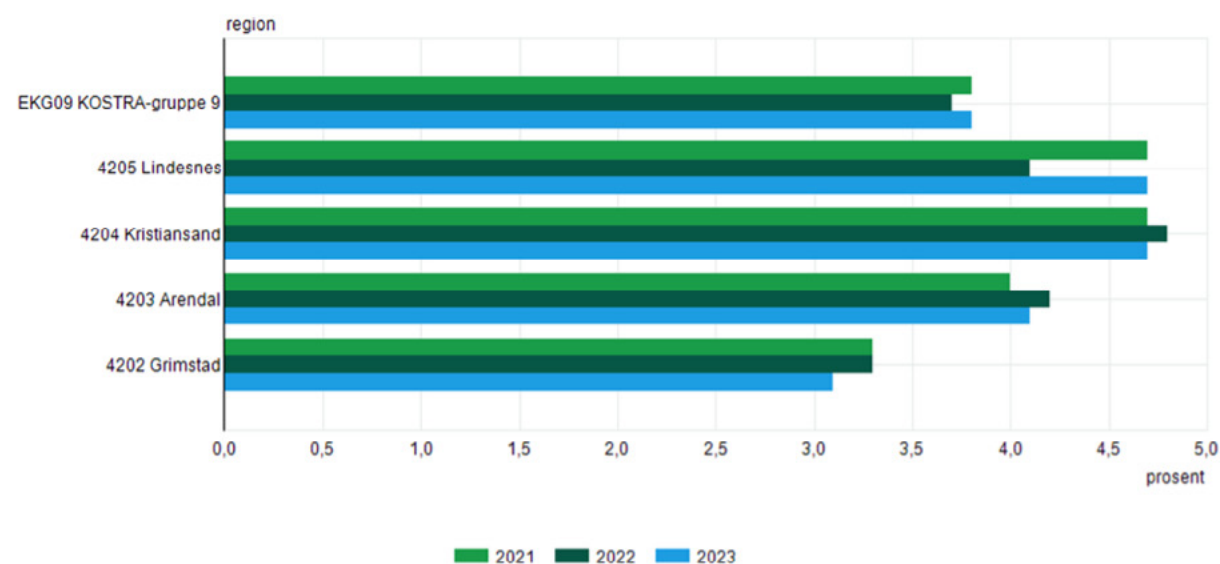
Kontroll: Kvalitativ vurdering av antall arrangementer mot den enkelte aldersgruppe og om den intenderte målgruppen ble oppnådd.

KOSTRA sammenligninger

KOSTRA-tal kulturtjenesten

Med unntak av besøk og utlån pr innbygger på folkebibliotek, og investeringer i kultursektoren (kulturhuset og idrettsanlegg) ligger Grimstad nederst (eller nest nederst) på alle de andre kategoriene til SSBs Kostra-sammenligning. Grimstad bruker ca 15 millioner kroner mindre på kultur hvert år enn gjennomsnittet i kommunegruppe 9. Den samme tendensen ser vi på Kommunebarometeret de siste årene når vi sammenligner med Arendal, Kristiansand og Lindesnes kommuner, der kulturfeltet i Grimstad er på en 229. plass.

Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Økonomi er vesentlig for resultatene for veldig mange av målingene i kommunebarometeret og til SSB/Kostra. Bruker man penger på kultur, får man bedre plassering på målingene. Grimstad bruker minst, eller nest minst, av nabokommuner og kommunegruppe 9 på nesten alle parametrene. Det brukes lite midler på drift av biblioteket, men likevel har vi veldig godt besøk. Det skyldes lange åpningstider, meråpent-løsning, studenter, festivaler og mange arrangement. I tillegg er plasseringen av biblioteket helt riktig, med tanke på å være en møteplass og et sted å være for mange ulike grupper. Dette er en viktig funksjon, i tillegg til å låne ut bøker og andre medier.

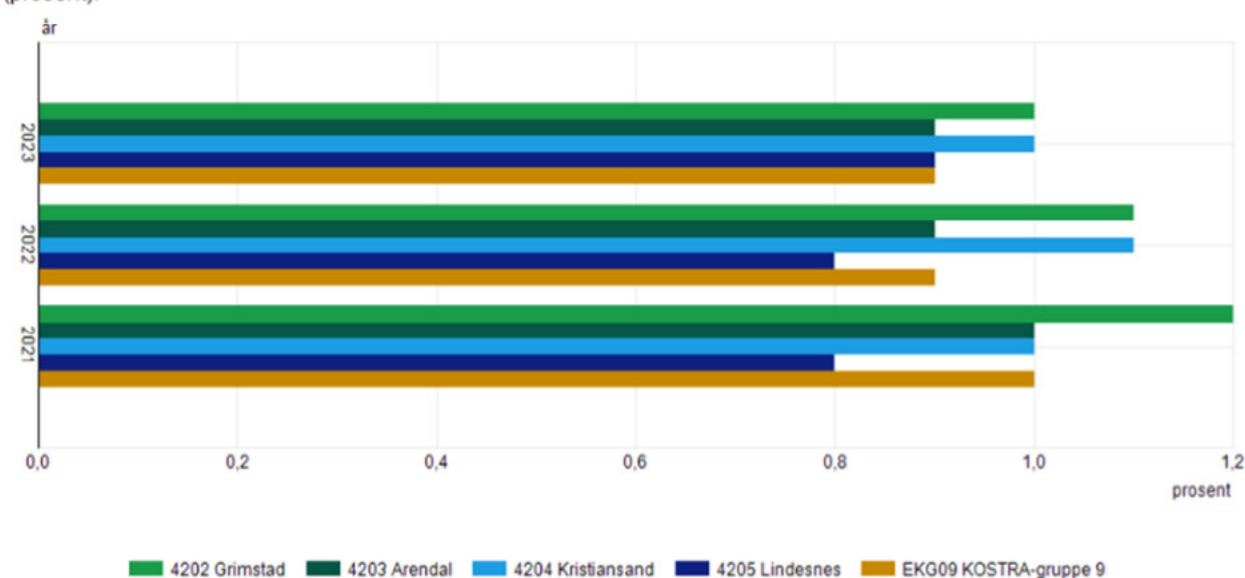
Vi har lav andel barn og unge i grunnskolealder som har elevplass i kulturskolen. Elevene på visuell kunst og teater får gruppeundervisning, og dette utgjør i underkant av halvparten av elevene i kulturskolen. Alle elevplassene er fylt opp, men vi har ikke nok lærerressurser til å kunne øke elevtallet vesentlig.

		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	4202 Grimstad	3,3	3,3	3,1
	4203 Arendal	4,0	4,2	4,1
	4204 Kristiansand	4,7	4,8	4,7
	4205 Lindesnes	4,7	4,1	4,7
	KOSTRA-gruppe 9	3,8	3,7	3,8
(funksjonene 231+370+373+375+377+380+381+383+385+386)				
Netto driftsutgifter til idrett (f380+f381) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	4202 Grimstad	0,9	1,0	0,9
	4203 Arendal	1,1	1,2	1,2
	4204 Kristiansand	1,1	1,2	1,3
	4205 Lindesnes	2,0	1,5	1,8
	KOSTRA-gruppe 9	1,4	1,3	1,3
Netto driftsutgifter til barn og unge (f231+f383) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	4202 Grimstad	0,6	0,5	0,6
	4203 Arendal	0,6	0,9	0,9
	4204 Kristiansand	0,9	0,9	0,9
	4205 Lindesnes	0,5	0,5	0,6
	KOSTRA-gruppe 9	0,8	0,7	0,8
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	4202 Grimstad	2006	2231	2199
	4203 Arendal	2453	2862	2947
	4204 Kristiansand	2936	3276	3296
	4205 Lindesnes	3376	3301	3749
	KOSTRA-gruppe 9	2378	2569	2810
Netto driftsutgifter til allmenn kultur (f370+f373+f375+f377+f385+f386) per innbygger (kr)	4202 Grimstad	1056	1198	1148
	4203 Arendal	1404	1417	1424
	4204 Kristiansand	1666	1831	1742
	4205 Lindesnes	1588	1716	1814
	KOSTRA-gruppe 9	1034	1162	1295
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr) (f 70)	4202 Grimstad	112	661	821
	4203 Arendal	145	273	137
	4204 Kristiansand	1870	923	1086
	4205 Lindesnes	528	275	442
	KOSTRA-gruppe 9	969	874	564
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (kr)	4202 Grimstad	263	248	280
	4203 Arendal	316	287	328
	4204 Kristiansand	316	323	333
	4205 Lindesnes	265	273	287
	KOSTRA-gruppe 9	275	291	311
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	4202 Grimstad	4,8	6,6	7,1
	4203 Arendal	3,6	4,1	4,2
	4204 Kristiansand	3,1	3,5	4,0
	4205 Lindesnes	3,9	4,8	4,8
	KOSTRA-gruppe 9	3,8	4,2	4,7
Utlån per innbygger (antall)	4202 Grimstad	2,8	2,9	2,9
	4203 Arendal	2,1	2,1	2,2
	4204 Kristiansand	2,7	3,0	3,2
	4205 Lindesnes	2,7	2,6	2,6
	KOSTRA-gruppe 9	2,0	2,0	2,1
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent) (f383)	4202 Grimstad	8,1	7,9	7,9
	4203 Arendal	7,5	7,7	7,5
	4204 Kristiansand	11,6	11,8	11,7
	4205 Lindesnes	10,2	11,8	11,7
	KOSTRA-gruppe 9	12,2	12,6	12,3

Når det gjelder netto driftsutgifter for kirken, så lå Grimstad høyt i 2021 (1,2 %) i forhold til både Arendal, Kristiansand og Lindesnes. I 2022 og 2023 var Grimstad på samme nivå som Kristiansand (1,1 %), men høyere enn Arendal og Lindesnes. Forskjellen mellom kommunene var noe mindre i 2023 enn det var i 2022.

I Grimstad er det slik at man ikke har tjenesteytingsavtaler (kjøper tjenester fra kommunene), men man har i stor grad egne ansatte som utfører alt arbeid. Nærliggende kommuner slik som Lillesand, Arendal og Kristiansand har tidligere oppgitt til Grimstad kirkelige fellesråd at verdien på tjenesteytingsavtalene ikke er på nivå med reelle priser. Dette kan bety at KOSTRA-tallene overrapporterer netto driftsutgifter i forhold til andre kommuner.

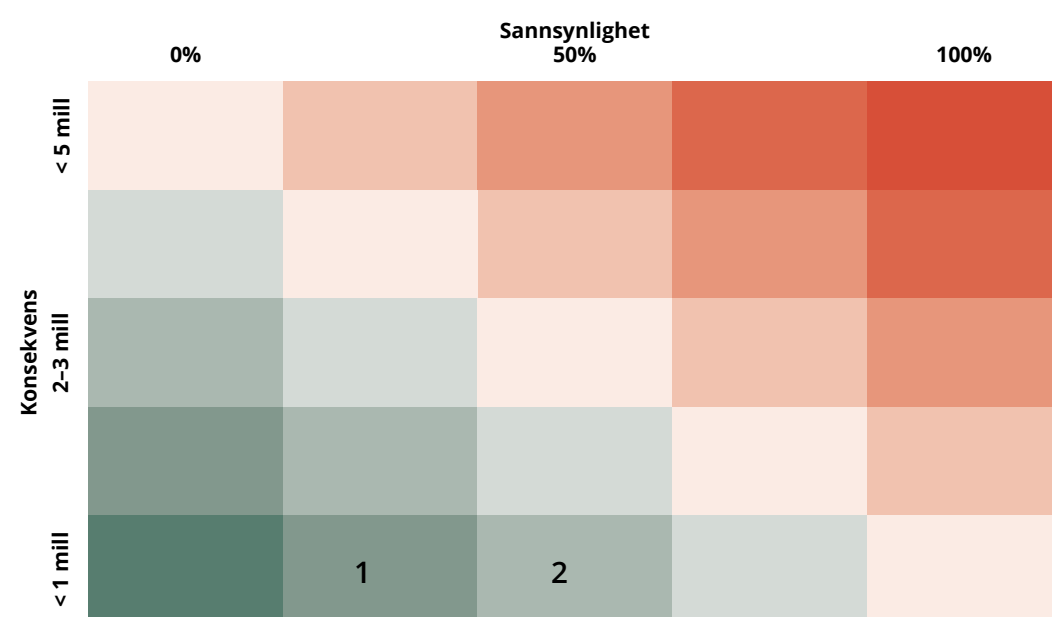
12025: Utvalgte nøkkeltall kirke, etter region og år. Netto driftsutgifter, kirke, i prosent av totale netto driftsutgifter (prosent).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Risikomatrixe

Risiko

Innføring av nytt biblioteksystem. I 2024 byttes biblioteksystem på biblioteket. Konsekvenser er at meråpent-tilbudet i kommunen også må oppgraderes. Det arbeides for å kunne benytte dagens løsninger, men det kan være at det vil utløse behov for midler til oppgraderinger av noen system for å unngå å stenge et viktig publikumstilbud for befolkningen i Grimstad.

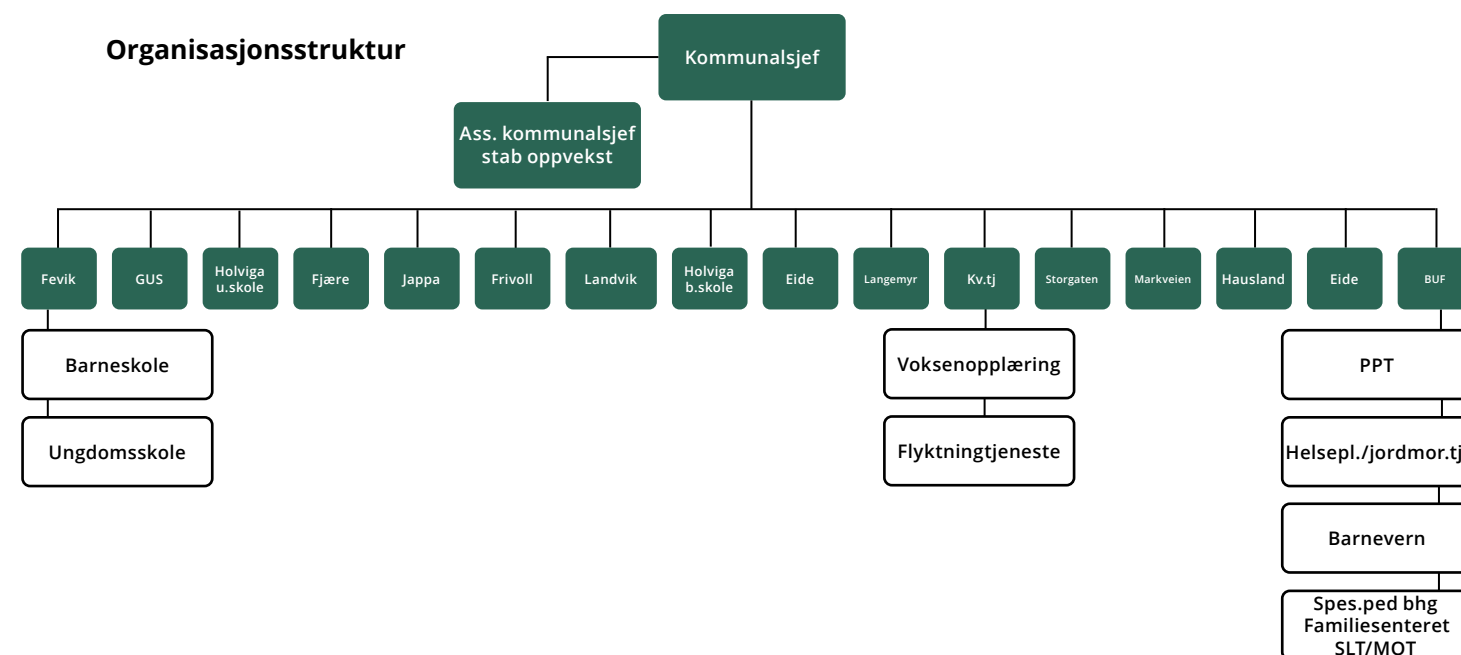
1

Grimstad kulturhus KF - behov for tilleggsbevilgning. Kulturhuset er avhengig av billettinntekter, og i krevende økonomiske tider kan kino og kulturarrangementer være noe av det som folk kutter ned på.

2

Oppvekst

Organisasjonsstruktur

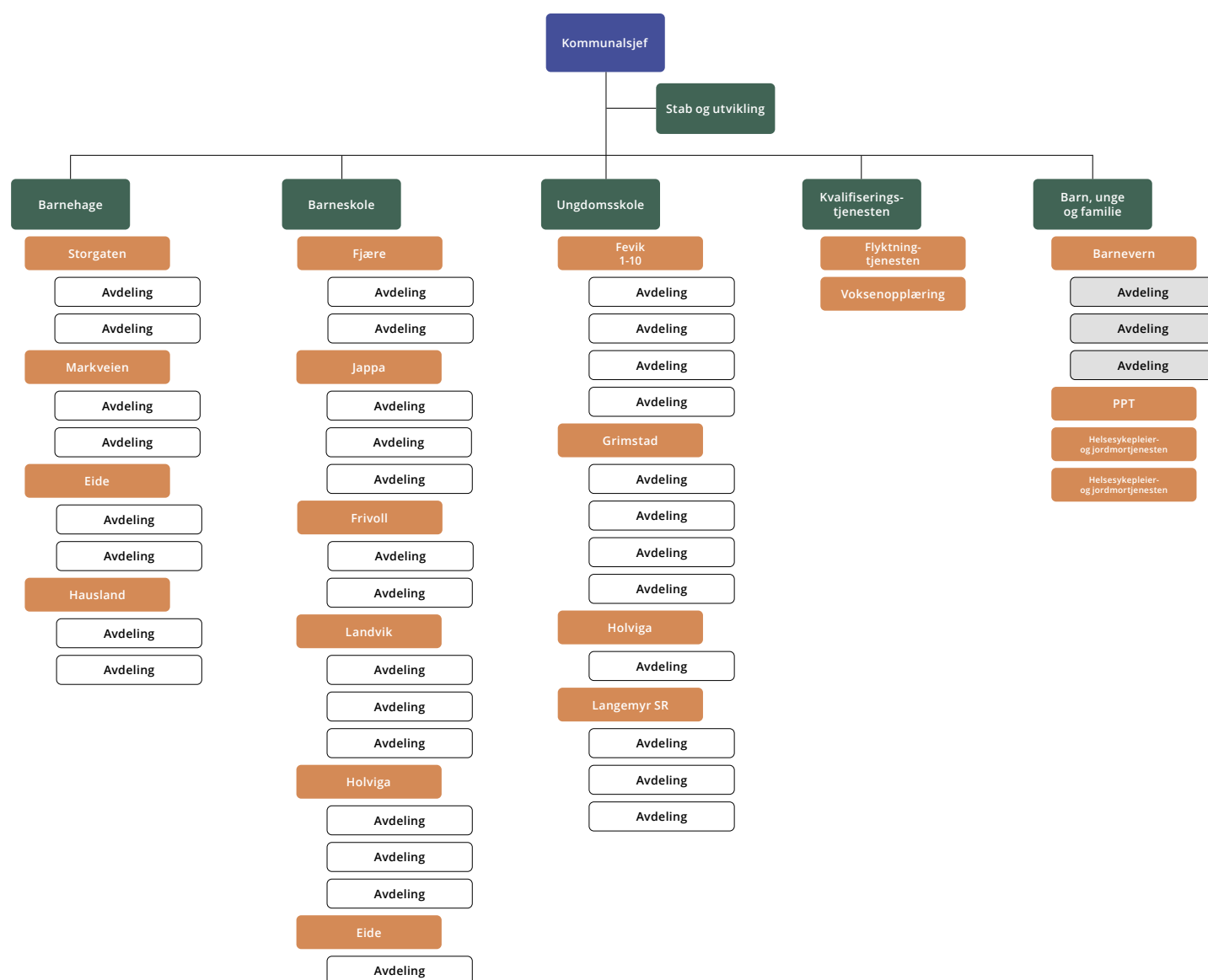

Organisasjonskartet over viser nåværende struktur for oppvekstsektoren med 16 enheter, stab og sektorledelse.

Ny organisasjonsstruktur trer i kraft fra 2025 og vil bestå av kommunalsjef og assisterende kommunalsjef og fem tjenester. Tjenestene vil bli barnehager, barneskoler, ungdomsskoler inklusiv Langemyr skole og ressurscenter, Kvalifiseringstjenesten og barn, unge og familier. Nivået under tjenestene vil få nye betegnelser som virksomheter. Under virksomhetene blir det opprettet avdelinger.

Ledere på de nevnte nivåene vil bli delegert fullt lederansvar for personal, økonomi, fag og informasjon (PØFI modellen). Rådgivere i stab og utvikling, som blir to færre enn nå pga. strukturrendringen, skal fra 2025 rapportere direkte til kommunalsjef. Assisterende kommunalsjef vil også få tjenestelederrollen for ungdomsskolene og Langemyr skole og ressurscenter.

Organisasjonskartet under viser den nye strukturen fra 2025.

Økonomi

Selv om det foretatt en relativ stor snuoperasjon fra å ha et betydelig merforbruk i 2020 til tilnærmet balanse i både 2021 og 2022, har sektoren hatt et lite merforbruk i 2023 (litt under 1 %) og prognosen for 2024 ser ut til å bli et merforbruk på ca. 1%.

Sektoren har over tid hatt et målrettet søkelys på å holde de økonomiske rammene. Enhetene bærer preg av de omstillingene som har vært gjennomført, og i noen tilfeller er det svært krevende å innfri lovkrav innenfor tildelte rammer. Særlig gjelder dette knyttet til minstenorm for lærertetthet og enkeltvedtak for førskolebarn og skoleelevene. For noen enheter vil driften derfor fortsatt ende opp med merforbruk også i 2024.

Under arbeidet med årsbudsjett- og økonomiplan 2025-2028 har det blitt synliggjort at det vil bli svært krevende, og i noen tilfeller kanskje ikke mulig, å levere tjenester innenfor gjeldende lovverk eller å innfri innbyggernes forventninger. Dette blir beskrevet nærmere under i punktene for utviklingstrekk, forslag til kutt, behov det ikke er funnet budsjettmessig dekning for og i risikomatrisen.

Rammeoppbygging budsjett 2025

Oppvekstsektoren (tall i hele tusen)	Budsjett 2025
Opprinnelig vedtatt budsjett 2024	718 834
Endringer vedtatt i 1. tertial 2024	1 578
Lønnsoppgjør 2024 helårsvirkning for budsjett 2025	23 830
Deflator/prisvekst enkelte nødvendige poster for 2025	12 206
Korreksjonssaker fra statsbudsjettforslaget	13 184
Delsum	769 632
Innsparinger/kutt vedtatt i økonomiplan 2024-2027 for 2025	-4 500
Kommunedirektørens forslag til innsparinger/kutt i budsjett 2025	-14 850
Delsum	-19 350
SUM	750 282

Under følger et tabellarisk oppsett av forslag til budsjett 2025

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Oppvekstsektoren totalt	694 313	718 834	750 282
Oppvekstsektoren - administrasjon	264 407	288 650	303 364
Markveien kulturbarnehage	11 390	9 583	12 946
Hausland barnehage	10 121	10 694	10 884
Storgaten barnehage	9 600	9 327	11 896
Eide barnehage	10 456	9 898	10 455
Grimstad ungdomsskole	36 839	37 545	39 053
Fevik skole	59 531	57 952	59 526
Eide skole	11 210	10 275	10 611
Jappa skole	29 114	27 825	29 074
Frivoll skole	15 476	16 329	16 771
Landvik skole	33 275	34 338	35 449
Holviga barneskole	34 183	36 852	37 959
Holviga ungdomsskole	17 663	17 334	18 041
Fjære barneskole	26 426	24 670	25 919
Langemyr skole og ressurscenter	0	0	0
Kvalifiseringstjenesten	22 439	20 471	20 854
Fevik Maritime Leirskole	0	0	0
Barn, unge og familie	102 185	107 091	107 480

Tabellen under viser en enkel personelloversikt for oppvekstsektoren. (Lærlinger og tilkallingsvikarer inngår ikke i tabellen).

Enhet / område	Antall årsverk (tilnærmet)		Antall ansatte (tilnærmet)	
	23/24	24/25	23/24	24/25
Fellesområdet - oppvekst	7	7 (5)	7	7 (5)
Markveien barnehage	16	19,30	16	21
Hausland barnehage	12,67	16,54	13	21
Storgaten barnehage	13,80	13,90	14	14
Eide barnehage	16,80	19,70	18	23
Grimstad ungdomsskole	46,56	42,87	53	49
Fevik skole	79,12	70,73	100	100
Eide skole	14,76	14,30	17	17
Jappa skole	36,16	34,59	45	44
Frivoll skole	21,75	22,75	26	26
Landvik skole	45,64	44,62	56	57
Fjære skole*	35,38	41,80	42	48
Langemyr skole	73,84	78,55	83	88
Holviga barneskole	49,28	46,50	55	55
Holviga ungdomsskole	21,85	22,12	24	25
Kvalifiseringstjenesten*	38	35,60	43	43
Barn unge og familie	77,85	77,85	88	88
SUM	606,46	608,72	700	708

NB: *Tall for helsesykepleier- og jordmortjenesten, Kvalifiseringstjenesten og Fjære skole inneholder også ansatte knyttet til «Ukrainaprojektet», hvor lønnskostnader er øremerket flyktninger fra Ukraina og styres etter behov.

Investeringer

Det henvises til eget kapittel for investeringer. Grimstad kommune skal bygge to nye barne-skoler, henholdsvis på Fjære og i Holviga, og prosessene er godt i gang for begge skolene.

Budsjettrammene for tjenestene og enhetene

Fellesområdet

Fellesområdet er det største området i sektorens ramme, og inneholder blant annet tilskudd til de private skolene og de private barnehagene, Grimstad sin del av Langemyr skole og ressurs-senter, tilskudd knyttet til enkeltvedtak for barn med særlige behov, skysskostnader, kjøp av tjenester fra eksterne og lønnskostnader til stab og sektorledelse.

Tilskudd til private barnehager vil avhenge av antall barn, både over og under tre år, og dermed antall oppholdstimer i barnehagene. Omfanget av enkeltvedtak etter barnehageloven til spesialpedagogisk hjelp og økt støtte for barn med funksjonshemmede barrierer, er lovpålagte oppgaver hvor det er utfordrende å gi en god økonomisk prognose, siden dette er individbaserte vedtak som kan variere fra år til år. I denne posten inngår også enkeltvedtak knyttet til tilrettelegging i barnehagene.

Stab oppvekst

Foruten ledelse og styring av sektoren, inngår også rollene som barnehage- og skoleeier, samt barnehagemyndigheten. Ansatte i stab oppvekst består i tillegg av rådgivere for barnehager og skoler og digitaliseringsrådgiver. Økonomien knyttet til stab oppvekst og sektorledelse er oversiktlig og stabil, siden det kun dreier seg om faste lønnsutgifter. Fra 2025 blir antall rådgivere redusert fra fem til tre, siden to rådgiverfunksjoner har blitt omgjort til tjenesteledere for henholdsvis barnehager og barneskoler, jfr. ny organisasjonsstruktur.

Langemyr skole og ressurscenter

Langemyr skole og ressurscenter gir individuelt tilpasset grunnskoleopplæring til elever med utviklingshemming i eierkommunene Grimstad, Lillesand og Birkenes. Andre kommuner har også kjøpt elevplasser i inneværende skoleår. Grimstad sin del av eierforholdet belastes sektorens felles-område. Skoleplass tildeles elever etter søknad og vurdering av at nærskolen ikke klarer å tilrettelegge i tilstrekkelig grad for elevens komplekse utfordringer. Skolen har tilbud om skole- og fritidsordning (SFO) til elever i barneskolen, i henhold til opplæringsloven. Elever på ungdomstrinnet kan gis tilbud etter vedtak om helsetjenester i hjemkommunen, så sant det er kapasitet i SFO. Skolen er et spesialpedagogisk spisskompetansesenter, og det kan kjøpes veiledning og kurs innen det spesialpedagogiske fagfeltet. Skolen har over tid opparbeidet kontinuitet, og har ansatte med høy kompetanse. For en effektiv og god drift er skolen avhengig av et velfungerende samarbeid med andre tjenester. Skolen har flere søknader fra Grimstad elever enn tidligere, og det må derfor gjøres vurderinger om antall plasser for Grimstadelever skal økes eller om flere elever må henvises til sin nærskole.

Det kan virke som en klar sammenheng med at det over noen år har vært et økende antall barn i førskolealder med store hjelpebehov og antall søkere til Langemyr skole og ressurscenter. For inneværende år blir det et merforbruk på denne posten fordi Grimstad har flere elever på skolen enn budsjettramma forutsetter. Grimstad «eier» 24 av 42 plasser. Antallet avhenger imidlertid av elevens behov, og her er det store variasjoner. Nå går det 26 elever fra Grimstad på Langemyr.

Tre av disse slutter våren 2025. Det er fire nye søkere for høsten 2026, og det er mulighet til søke særskilte IMDi midler for to elever,

Det må presiseres at om eleven er bosatt i Grimstad kommune og ikke får tildelt plass på Langemyr, så må kommunen gi eleven plass på nærskolen og tilrettelegge for eleven der. Det kan innebære et behov for å ansette flere med rett kompetanse på nærskolen og kan føre til økte kostnader for fysisk tilrettelegging av lokaliteter som for eksempel stellerom. Alternativet blir altså å ruste opp et ressursapparat i den enkeltes nærskole. Det ligger imidlertid ikke inne i den skolens budsjettrammer.

En mulighet er derfor å foreta en endring i ressursfordeling fra fellesområdet til skolene, som får økt ramme etter ressursfordelingsmodellen. I hvilken skolekrets elever med store ekstra behov tilhører varierer, og kan i enkelte tilfeller belaste enkelte skolers ramme mye.

Tilskudd knyttet til enkeltvedtak for barn med særlige behov

Førskolebarn som har behov, har rett til spesialpedagogisk hjelp. Tilrettelegging av barnehage-tilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne har et annet formål enn spesialpedagogisk hjelp. Det fattes vedtak også i forbindelse med tilbud om tilrettelegging. Det er mange barn som har behov for tilrettelegging, men Grimstad ligger ikke over landsgjennomsnittet. Høy kompetanse hos barnehagepersonalet kan redusere behovet for tilrettelegging, men det er også viktig å sikre at barn med vansker får hjelp. De fleste barn som har særskilte opplæringsbehov, blir fanget opp tidlig

av hjelpeapparat og barnehagen. Mindre vansker blir ifølge Statped derimot ikke alltid oppdaget like lett. Tidlig innsats er også viktig for barn med mindre vansker; blant annet for at vanskene ikke skal få store konsekvenser senere i skoleløpet. Med tidlig innsats kan skjev utvikling, sosiale vansker, lærevansker, frafall i skolen og de som faller utenfor arbeidslivet som voksen forebygges. Statistikken for andel barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp i førskolealder i forhold til statistikk om andel elever med vedtak om spesialundervisning i skole (hvor andelen er høyest på de høyeste trinnene), tyder på at flere barn burde vært fanget opp tidligere i førskolealder.

Barnehager

Ifølge Kostra tall, og det vi ellers erfarer, så drifter de kommunale barnehagene effektivt og billig og ligger godt under normert nivå. Den svært nøkterne driften hos de fire kommunale barnehagene gjør at lederne har lite handlingsrom til fornyelse av utstyr og læringsmateriell. Barnehagene har svært begrenset digitalt utstyr både til administrativ bruk og til læring for barna.

I budsjettet er det satt av ca. 2 % som skal dekke utgifter til vikarer, noe som viser seg å være krevende å få til. Både fordi det er lite økonomiske ressurser, men også fordi det er mindre rekruttering til fagområdet og stor konkurranse om kompetent personell. I løpet av 2024 ble det satt i gang en pilotordning i to av barnehagene for å prøve ut andre måter å løse utfordringer knyttet til vikarordningen på. Det er ennå for tidlig å si noe om resultatene av dette.

Det kan nevnes at det er et økende antall førskolebarn i barnehagene i Grimstad. Mer opplysninger om statistikker vil bli presentert og beskrevet i tilstandsrapporten når den foreligger.

En foreløpig utvikling ser slik ut:

Årstill	Kommunale	Private	Totalt	Endring
2022	214	975	1189	
2023	221	966	1187	Minus 2
Pr. 01.10.24	243	970	1213	Pluss 26

Grunnskoler

Rammene for skolene ble strammere i 2024 enn 2023 nivået. For 2025 legges det opp til ytterligere innstramming når det tas hensyn til lønn- og prisstigningen. Ressursallokeringsmodellen for grunnskolene ble evaluert og justert i 2023. Det resulterte i at ny intern fordeling gir mer til barne- og ungdomsskolene og mindre til grunnskolen. Flere av skolene slet med å få til et realistisk budsjett i balanse for 2024 med de rammer som ble tildelt, og disse skolene har nå prognose på merforbruk ved årets slutt.

Kravet til å ta ned og endre driften, samt å endre spesialundervisningen mot mer tilpasset opplæring, har vist seg å være tidkrevende, men større søkelys på inkluderende praksis viser nå at det skjer en positiv utvikling på dette feltet. Det må presiseres at det fortsatt er mange elever med vedtak om spesialundervisning. Til dette brukes både pedagoger og annet personell avhengig av behovet. Noen skoler har fortsatt valgt å beholde miljøarbeidere for å møte tilrådingene fra PPT. Dette har da gått på bekostning av å innfri minstenorm for lærertetthet. Der er stadig en uønsket utvikling knyttet til elever med helseutfordringer. På den annen side har antall elever med høyere skolefravær blitt redusert fra 2023 til nå i 2024. Det er for tidlig å si noe om årsakene til dette, men skolene har jobbet målrettet med temaet og nye retningslinjer er tatt i bruk. Likeledes er det mye som tyder på at tverrfaglig samarbeid og samhandling har blitt bedre, selv om dette er «ferskvare» og må ha et kontinuerlig fokus. Ny opplæringslov som tredde i kraft 01. august 2024, presiserer kravene knyttet til individuell opplæring, personlig assistanse og fysisk tilrettelegging

og tekniske hjelpemidler. Særlig vil nye kompetansekrav til individuell tilrettelagt opplæring kunne føre til endringer av nåværende praksis og utfordre de økonomiske rammene ytterligere. Implementering av den nye loven er i full gang.

Rektorene har stått overfor svært krevende prioriteringer når ulike lovkrav settes opp mot hverandre innenfor stramme økonomiske rammer. Dette vil bli ytterligere forsterket i 2025 og skjerpet styring og lederstøtte kan bli avgjørende for at skolene fremover skal evne å levere innenfor tildelte rammer. Eksempler på dette er å innfri enkeltvedtak til spesialundervisning, innfri minstenorm for lærertetthet, ha oppdatert læreverk og hensiktsmessig og effektiv organisering. Rektorene på de minste enhetene tar selv mange vikartimer for å holde lønnskostnadene nede.

For å synliggjøre et aktuelt dilemma med de rammer som er tildelt skolene, vil for eksempel Fevik skole (1-10 skole) måtte redusere med ca. 6 årsverk. Innenfor dette skal også minstenorm til lærertetthet innfris. På den annen side dersom det i stedet kuttes ytterligere på annet personell, vil en konsekvens kunne bli at lovkrav knyttet til enkeltvedtak (elever) brytes.

Tabellen under viser utvikling av elever i Grimstad fra 2020 til 2024.

Årstall	Kommunale skoler	Drottningborg U.skole	Hesnes Montessori B. skole	Totalt	Endring
2020	2842	146	67	3055	
2021	2855	156	66	3077	
2022	2902	150	66	3118	
2023	2900	168	68	3136	
2024	2888	178 (157 fra Grimstad)	63	3129	Pluss 74 fra 2020

Kvalifiseringstjenesten

Kvalifiseringstjenesten består av flyktningstjenesten og voksenopplæringen.

Hovedmålsetning til flyktningstjenesten er at den enkelte flyktning skal bli selvhjulpent og innlemmet i lokalsamfunnet. Flyktningstjenesten har ansvaret for bosetting og integrering av flyktninger, og følger opp flyktningebefolkningen innenfor en fem-års plan. Takket være fleksible og kompetente medarbeidere og en svært god tverrfaglig samhandling, har Grimstad kommune håndtert den uventede og krevende flyktningsituasjonen de tre siste årene på en særdeles god måte. Signalene fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er at Grimstad får anmodning om å motta noen færre flyktninger i 2025 enn i 2024.

Med flyktningstjenesten i førersetet planlegges det nå for å kunne møte anmodningen. For å lykkes med det, vil det være en forutsetning at tjenestene rigges med nødvendige ressurser. Det kreves rett kompetanse for å ta imot nye flyktninger og samtidig håndtere de ca. 600 personene som per nå er i femårsperioden, og det må skaffes egnede boliger. Dersom flyktningene ikke kommer ut i arbeid innen utgangen av integreringsperioden, kan det medføre økte og langvarige både personlige og samfunnsøkonomiske kostnader.

Voksenopplæringen tilbyr norskopplæring for nyankomne flyktninger og innvandrere, komprimert grunnskole for voksne og spesialundervisning for voksne med behov for vedlikehold og opplæring i grunnleggende ferdigheter.

Kvalifiseringstjenesten yter også service til innbyggere med behov for å dokumentere norskferdigheter for å kunne søke statsborgerskap og permanent opphold, realkompetansevurdering på grunnskolens område, veiledning, samarbeid med andre kommunale og eksterne aktører.

De statlige midlene består av integreringstilskuddet og midler til norskopplæring. I tillegg søkes det hvert år om eksterne midler.

Barn, unge og familie (BUF)

Barn, unge og familie ble etablert som ny enhet i oppvekstsektoren fra og med 2022.. Det tar tid før nye tjenester og kulturer finner sin plass i en ny organisasjon, men det arbeidet som har blitt gjort og erfaringene til nå synliggjør at dette har vært et riktig grep.

Fellesområdet for BUF

Fellesområdet i enhetens ramme inneholder i tillegg til lønnskostnader til ledelse blant annet post for spesialpedagoger for barnehagene, familiesenteret og samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak og forebyggende arbeid mot mobbing, utenforskap og psykiske vansker (SLT/MOT). Økonomien knyttet til fellesområdet er oversiktlig, siden det i hovedsak dreier seg om faste lønnsutgifter.

Spesialpedagoger for barnehager

Spesialpedagoger for barnehagene yter bistand etter vedtak til alle barn i førskolealder i Grimstad kommune. Dette gjelder barn i kommunale og

private barnehager, og til barn som ikke går i barnehager.

Som nevnt i avsnittet for sektorens fellesområde som gjelder Tilskudd knyttet til enkeltvedtak for barn med særlige behov, skilles det på behov for spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging av barnehagetilbudet. Selv om tjenestene knyttet til enkeltvedtak utføres av enhet barn, unge og familie, så belastes kostnadene for enkeltvedtak sektorens fellesområde.

Familiesenteret

Grimstad Familiesenter er et forebyggende tilbud til barn og ungdom 0-18 år som hører hjemme i Grimstad, deres familier og øvrig nettverk med en målsetting om å kunne tilby tjenester raskt. Tilbudet er gratis. I tillegg til samtaler, gis ulike gruppetilbud for foreldre og ungdom, kurs for par, fagseminarer og veiledning. Familiesenteret har det eneste tilbudet knyttet til psykisk helse og rus for unge. Det tilstrebes å ha en vid og åpen samarbeidsprofil i forhold til frivillige og andre offentlige tjenestetilbud. Noe av tjenestetilbudet i familiesenteret er ikke direkte lovpålagt, men har vist seg å være et enkelt, effektivt og forebyggende tilbud.

I nasjonal veileder har kommunene fått et tydelig definert krav om å ha en egen tjeneste for kartlegging og behandling av barn og unge med psykiske helseutfordringer. Kompetansenettverkene som nå skal hjelpe kommunene med å utvikle denne tjenesten foreslår at det tas utgangspunkt i familiesenteret i de kommunene som har det.

SLT/MOT

Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak og forebyggende arbeid mot mobbing, utenforskap og psykiske vansker (SLT/MOT) er tjenester som ivaretas og koordineres av en enkelt stilling. Som det kommer frem av innholdet gjøres dette i tett samarbeid med øvrige tjenester rettet mot barn, unge og deres familier. Disse tjenestene er heller ikke lovpålagte, men har i over 20 år vist seg å være svært viktig i det tverrfaglige samarbeidet rettet mot barn, unge og deres familier.

Avdeling Barneverntjenesten i BUF

Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under uheldige og skadelige forhold får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barneverntjenesten skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstsvilkår. I ny barnevernlov har det blitt en ytterligere styrking av barnets perspektiv og økt vekt på forebygging og tidlig innsats. Det vil si å sikre at barn og unge får rett hjelp, til rett tid, på rett sted. Hovedformålet med endringen er å understreke og styrke kommuneledelsens ansvar for den overordnede styringen av barneverntjenesten. Som følge av barnevernreformen, har statlige fosterhjem blitt faset ut. Kommunen har overtatt ansvaret alene for de fosterbarna som har mest krevende behov. Det betyr at tjenesten får flere frikjøpte fosterhjem som krever tett oppfølging. Det å skaffe nok fosterhjem har vist seg å være svært krevende.

Plassering av ungdom i institusjon har variert de siste fem årene. De økonomiske rammene for egenandel til kommunen har økt betraktelig. Fra en egenandel på kr. 75 000 pr. måned i 2021 til en egenandel på ca. kr. 175 000 pr. måned nå. Barneverntjenesten i Grimstad jobber kontinuerlig med å forebygge at barn må plasseres i institusjoner. Styrking og videreføring av tiltaksteamet «Hjemme hos», har bidratt til å avverge skjevutvikling og forebygge omsorgsovertakelser. Per nå har Grimstad to barn/unge plassert i institusjoner.

Avdeling Helsekepleier- og jordmortjenesten i BUF

Helsekepleier- og jordmortjenesten består av helsestasjon, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, jordmortjeneste og flyktinghelsetjeneste med base på Dømmesmoen.

Fra ca. 2019 kom det midler fra sentralt hold til styrking av helsestasjon og skolehelsetjenesten. Selv med denne styrkingen er tjenesten fortsatt under norm. Midlene som ble tilført var ment å skulle gjennomføres i ordinær drift, og tilskuddsbeløpet har derfor blitt redusert for hvert år. I 2024 var det usikkert om kommunen kom til å motta tilskudd som det ble søkt om, og kommunestyret vedtok for budsjett 2024 derfor å legge inn kr. 2,5 millioner. Da det viste seg at Grimstad likevel fikk tilskuddsmidlene fra Helsedirektoratet, ble kr. 2,5 millioner trukket ut av ramme til BUF ved første tertialrapport. Også for 2025 søker tjenesten om tilskuddsmidler. Dersom søknaden ikke innvilges står tjenesten i samme situasjon som ved inngangen til 2024. En reduksjon for

2025 vil kunne medføre at kr. 2,5 millioner vil forsvinne og tjenesten må reduseres tilsvarende 4-5 årsverk. Når budsjett for 2025 behandles vet kommunen fortsatt ikke om tilskuddet vil vedvare.

Arbeidet som gjøres på helsestasjonen for barn og unge i tillegg til skolehelsetjenesten er enkle og gode hjelpetiltak som fanger opp barna på et tidlig tidspunkt i livet. Tjenesten er lovpålagt og helt i tråd med og avgjørende for å nå målene i kommunens forebyggende plan for barn og unge.

Avdeling PPT i BUF

Pedagogisk-, psykologisk tjeneste (PPT) hjelper barnehager og skoler med å legge til rette for barn og elever med behov for tilrettelegging. Hensikten er at de får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud.

I Grimstad har PPT en sentral rolle i arbeidet med å endre spesialundervisningen i skolen, samt å få til mer veiledning i barnehagene. Satsingen knyttet til kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er godt i gang og vil bli svært viktig fremover. Grimstad kommune er med i «tilskuddsordningen» i regi av Østre Agder kommunene og Universitet i Agder, hvor kompetanseutvikling i barnehager og skoler er helt sentralt.

Oppgaveendringer som følge av statsbudsjettet

I statsbudsjettet ble moderasjonsordninger knyttet til skole- og fritidsordningen (SFO) utvidet til også å innebære kjernetid for elever i 3. trinn, og det ble innført ytterligere redusert oppholdsbetaling i barnehagene. Grimstad kommune fikk overført midler, som er ment å dekke disse endringene. Statens tildeling vil imidlertid ikke være tilstrekkelig for å dekke de faktiske kostnadene som de ulike SFOene i Grimstad har.

Som følge av deflatorendringer for utvalgte poster har sektoren blitt tilført midler for å dekke inn enkelte nødvendige endringer tilsvarende kr.12 206 000.

Forslag til innsparinger og kutt

For å møte de økonomiske utfordringer som Grimstad kommune står overfor, må alle sektorene legge inn store kutt i sine rammer. Kuttene vil smerte for alle tjenestene, og det er ikke til å unngå at det medfører noen negative konsekvenser for alle berørte.

I tidligere budsjettprosesser har enhetene blitt bedt om å melde inn både nye behov og forslag til kutt. I inneværende budsjettprosess var bestillingen til enhetslederne utelukkende å komme med forslag til kutt og innsparinger.

På grunn av den svært krevende økonomiske situasjonen, ble det foretatt flere runder og salderinger i prosessen i den hensikt å komme frem realistiske rammer.

Det legges til rette for å gjennomføre en intern prosess i sektoren knyttet til de foreslåtte kuttene. Etter kommunestyrets behandling og vedtak, må kuttene deretter gjennomføres fortløpende fra starten av 2025.

Tabellene under viser hvordan oppvekstsektoren har planlagt å møte krav om nye kutt. Siden alle kutt vil få en konsekvens, er de konsekvensene som kan få mest betydning beskrevet i tabellen.

BARN, UNGE OG FAMILIER (BUF)				
Belastes	Tjeneste- område	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
BUF		800 000	Reversert i 2024	Fjerner et effektivt forebyggende tilbud til ungdom som hjelper alle, og samtidig fanger opp de få som har behov for tidlig innsats for å hindre utenforskap og å havne i uheldige ungdomsmiljøer.
Sektorens felles-område			Men ikke fra 2025 MOT/SLT Ligger allerede inne som kutt i ramma	
Sektorens felles-område		2 000 000	Ytterligere kutt i oppgaver f.eks. familiesenteret, hjemmekonsulenter	Hjemmekonsulenter er det tidligste forebyggende arbeid vi gjør. Det kan hindre at mødre blir syke, og bidrar til raskt tilbake i jobb og utdanning Barn og familier får sen og mindre hjelp, eller ikke hjelp i det hele tatt. Må regne med en sideforskyving av henvendelser til andre tjenester, som f.eks. psykisk helse og rus.
BUF	BUF		Det foreslås BUF skal kutte kr. 800 000 fra 2026	Uansett hvor kuttet tas i BUF, vil det få konsekvenser for barn, unge og deres familier
	SUM	2 800 000	Som beskrevet over er allerede noen kutt lagt inn i ramma	BUF ble etablert for å møte barnevernreformen / oppvekstreformen på best mulig måte. Det har vist å være et positivt grep. Kommunens plan for forebyggende arbeid legges til grunn for arbeidet. Det blir viktig å ha nødvendige ressurser og kompetanse for å møte de utfordringene som er kjent rettet mot barn, unge og deres familier.

SKOLENE				
Belastes	Tjeneste-område	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Skolene	Fjerne videreutdanning i skolene	2 500 000	Reversert kr. 1 mill i 2024, men ikke fra 2025 Fjerne det som gjelder studiepoenggivende videreutdanning	<ul style="list-style-type: none"> Alle kommuner konkurrerer om lærerutdannet personell. Stadige utfordringer og nye krav, tilsier at kommunen og skolene må være oppdaterte. Ved å fjerne videreutdanning, vil det være en risiko for å bli hengende etter, samt å være en mindre attraktiv arbeidsplass.
Skolene	Ingen ansatte som deltar under 17.maitog	300 000	Legges i ressursfordelings-modellen	<ul style="list-style-type: none"> 17. mai tog må organiseres av foreldre og frivillighet. Kan bli et omdømmetap.
Skolene	Kutte deltakelse i åpen-skole arrangementer på kveldstid	500 000	Legges i ressursfordelings-modellen	<ul style="list-style-type: none"> Evt. arrangementer må organiseres av foreldre og frivillighet. Ved bortfall, kan viktige møteplasser forsvinne. Kan bli et omdømmetap.
Skolene	Kutte skyss til aktiviteter i skoletiden	50 000	Legges i ressursfordelings-modellen Halvårsvirkning 2025	De mest sårbare elevene mister et viktig tiltak, og kan bidra til mer utenforskap.
Skolene	Kutt i funksjoner knyttet til kontakt-lærer og sosiallærer	200 000	Legges i ressursfordelings-modellen Halvårsvirkning 2025	Andre funksjoner må ta over oppgaver knyttet til elevrådet og barnehage- og skolemiljøet generelt og til enkelt barn og elever spesielt ved behov.
Skolene	Kutt i leksehjelp	200 000	Legges i ressursfordelings-modellen Halvårsvirkning 2025	De mest sårbare elevene mister et viktig tiltak, og kan risikere å bli hengende (mer) etter og kan bidra til mer utenforskap.
Skolene	Hommedal skolegård	500 000	Kutte kjøp av tjenester Halvårsvirkning 2025 Skolen har vært en suksess for de som har benyttet seg av tilbudet og har i tillegg fått gode forskningsresultater.	<ul style="list-style-type: none"> En alternativ opplæringsarena forsvinner for de elevene som har behov for «et pusterom» og en ekstra motivator for å komme på skolen og skolearbeid generelt. Ved ikke å benytte Hommedal, kan det tvinge seg frem behov for å benytte andre alternative opplæringsarenaer.
Skolene	Ytterligere generelt kutt for grunn-skolene	1 000 000	Kutt må baseres til årsverk, f.eks. miljøarbeidere Legges i ressursfordelings-modellen Ekstrakostnader for Grimstadelever til Langemyr fordeles etter ressursfordelings-modellen	<ul style="list-style-type: none"> Kutt i skolenes rammer vil bli svært krevende knyttet til å innfri minstekrav til lærenorm, kunne innfri enkeltvedtak og kunne ta imot elever med spesielt store hjelpebehov. Færre årsverk vil nødvendigvis medføre en større belastning på de som blir igjen. Skoleeier i samråd med skolelederne må vurdere hvilke oppgaver som må parkeres ut fra hva som smerter minst og får minst konsekvenser for elevene.
	SUM	5 250 000	Fordeles i ressursfordelingsmodellen	

SEKTORENS FELLESONMRÅDE				
Belastes	Tjeneste-område	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Sektorens felles-område	Redusere styrkings-tiltak i barne-hagene	2 000 000	Reversert i 2024 Men ikke fra 2025 Færre henvisninger og vedtak	Dette rammer de aller yngste og mest sårbare barna
Sektorens felles-område	Fjerne støtte til åpne barnehager	400 000	Halvårsvirkning 2025	
Sektorens felles-område	Hommedal skolegård	800 000	GK kjøp av tjenester og 1 pedagog Halvårsvirkning 2025	<ul style="list-style-type: none"> Hommedal skolegård må antakelig nedlegges. Elevene mister et viktig tilbud og skolene må evt. vurdere andre alternativ dersom sakkyndig vurdering åpner for det.
	Redusere antall telletids-punkt fra 4 til 1	3 000 000	Kommunestyrevedtak om fjerde telletidspunkt 2023 reverseres pluss at det kuttes i ytterligere to telletidspunkt	<ul style="list-style-type: none"> Vil medføre mindre forutsigbarhet og et dårligere tilbud for foreldre og barn. Barn må vente på barnehageplass, og foreldre må finne alternative løsninger, evt. vente med å komme tilbake til arbeidslivet. Kan gjøre Grimstad til en mindre attraktiv kommune for barnefamilier.
	Generelt kutt på ramma	400 000	Det finnes ingen «buffer» i ramma. Generelle kutt må vurderes fortløpende.	
	SUM	6 600 000	Det er den posten som allerede har størst merforbruk knyttet til barn med særskilte behov	

KVALIFISERINGSTJENESTEN				
Belastes	Tjeneste-område	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
	Generelt kutt voksen-oppl. (VO)	1 000 000	<ul style="list-style-type: none"> Flyktningetjenesten finansieres gjennom IMDi midler. Derfor foreslås kutt i voksenopplæringen. VO i Grimstad har et godt omdømme og har vist seg å være effektiv. 	<ul style="list-style-type: none"> Reduksjon med færre årsverk betyr at det kan tas inn færre elever eller må etableres større grupper. Gruppene i VO er allerede store, så det er lite å gå på her. Spesialundervisning for voksne er basert på sakkyndige vurderinger Tilbudet til sårbare voksne blir redusert. Deltakelse i arbeidsliv og høyere/annen utdanning kan bli forsinket og kan medføre økonomiske tap både for enkelte grupper og samfunnet. Med mindre tilbud og oppfølging er det økt risiko for økt utenforskap blant voksne
	SUM	1 000 000		

SAMLET FORSLAG TIL KUTT

SUM	KUTT	14 850 000
-----	------	------------

Skolestruktur - Eide skole

Kommunestyret har de to siste årene behandlet flere saker knyttet til behovet for å endre skolestruktur i kommunen. I forbindelse med bygging av de to nye barneskolene på Fjære og i Holviga vil det bli ytterligere reservekapasitet på elevplasser for kommunen totalt sett. De økonomiske forholdene tilsier at skolestruktur og elevplasser på best mulig måte må tilpasses behovet nå og samtidig være tilstrekkelig sterk for endringer i behovet for nye elevplasser fremover.

Eide skole har hatt synkende elevtall de siste årene, og det er nå i underkant av 100 elever ved skolen. Selv om trinn slås samme i mange timer, klarer ikke skolen å holde sine økonomiske rammer. De ansatte strekker seg svært langt og jobber på tvers av både trinn og fag.

I forbindelse med arbeidet med budsjett- og økonomiplanen har det derfor blitt sett på hvilke økonomiske gevinster en avvikling av Eide skole kan gi.

For å komme frem til den beste beslutningen, vil det kreve en mer omfattende utredning, som må sees i sammenheng med hele skolestrukturen i kommunen.

En avvikling av Eide skole vil påvirkes av mange faktorer, og under synliggjøres fire ulike type kostnader som kan få betydning for kommunen.

Noen vil inntreffe med det samme, mens andre først vil få full effekt over tid. Hver av disse kostnadstypene må imidlertid analyseres og kvantifiseres for seg. I denne korte fremstillingen er ikke andre faktorer som for eksempel konsekvenser for nærmiljøet med mer tatt med i vurderingen.

- 1.Reduserte personalkostnader
Det vil i hovedsak gjelde kutt i skoleadministrasjon. Over tid må det forventes at også et samlet antall ansatte i kommunes skoler kan reduseres gjennom effekten av større og mer fullsatte klasser.
2. Reduserte driftskostnader ved skolebygg
Det må forventes at utgifter knyttet til renhold, strøm, vedlikehold og lignende på skolebygningen vil reduseres eller bortfalle helt ved en nedleggelse av skolen.
3. Reduserte finanskostnader:
Dersom skolen og eiendommen/tomta selges etter en nedleggelse, vil det redusere kommunens netto finanskostnader. Det samme vil gjelde et eventuelt investeringsbehov i skolen ved en videreføring. I en komparativ analyse som viser besparingseffekter ved nedleggelse sammenlignet med videreføring, vil det være relevant å ta hensyn til slike kostnader.

4. Økte skysskostnader

Ved en nedleggelse av Eide skole kan flere elever få behov for, samt ha krav på skoleskyss til ny skole på grunn av større avstand til den nye skolen. Selv om et stort antall av elevene ved Eide skole allerede benytter skoleskyss i dag på grunn av farlig skolevei, er det grunn til å anta at utgifter til skoleskyss vil øke noe. Dette påvirkes av forventet antall elever det gjelder, og hvor stor del av disse kostnadene som skal belastes kommunens regnskap.

På bakgrunn av de fire punktene over viser tabellen under et estimert kostnadsbilde.

Arlige kostnadseffekter ved avvikling av Eide skole	Mill kr.
Reduserte personkostnader	1,30
Reduserte driftskostnader	1,60
Økte skysskostnader	-0,70
Samlet årlig driftskostnad	2,20
Tilleggseffekter ved sag av eiendommen	
Reduserte kapitalkostnader fra salg av skoletomt	0,68
Reduserte kapitalkostnader fra salg av skolebygning	0,79
Samlet årlig kostnadsbesparelse	1,47
Samlet årlig estimert besparelse	3,67

Tabellen under viser prognose for den kapasitet som er til rådighet ved Holviga barneskole (modul skole) og Eide skole nå og ved sammenslåing av de to skolene. En slik flytting anbefales derfor ikke i 2025.

	Holviga barneskole	Eide skole	Totalt	Kapasitet
Trinn 1	58	14	72 (24-24-24)	Utfordrende med tanke på muligheter for lekbasert læringsmiljø
Trinn 2	48	11	59 (19-20-20)	Utfordrende med tanke på muligheter for lekbasert læringsmiljø
Trinn 3	58	12	70 (23-23-24)	
Trinn 4	71	16	87 (29-29-29)	Svært utfordrende utfra elevtall. Ikke gjennomførbart med hensyn til elevenes arbeids- og læringsmiljø i klasserommene
Trinn 5	58	12	70 (23-23-24)	Mulig å gjennomføre
Trinn 6	64	16	80 (26-27-27)	Mulig å gjennomføre
Trinn 7	68	14	82 (27-27-28)	Mulig å gjennomføre
			= 520	

Som nevnt over, så vil endring av skolestruktur kreve enn ordentlig utredning og prosess. Kommunedirektøren anbefaler derfor at det blir gjennomført en utredning som vurderer fordeler og ulemper knyttet til avvikling av Eide skole i løpet av våren 2025, inkludert vurdering av muligheten for å flytte kun 5.- 7. trinn.

Utviklingstrekk for sektoren

Barnevernreformen (oppvekstreformen)

Fra og med 2022 ble oppvekstsektoren tilført flere tjenester i den hensikt å få til bedre tverrfaglig samordning og samhandling og dermed mer effektiv drift både for de som mottar tjenestene og for kommunens tjenesteleveranse. Hovedintensjonen med denne organisasjonsendringen er mer forebygging og tidlig innsats, helhetlig tjenestetilbud, samarbeid og samhandling på tvers av enheter og sektorer. Dette er helt i tråd med hensikten i endringen i barnevernloven og barnevernsreformen (omtalt som oppvekstreformen).

Barnevernloven presiserer kommunens overordnede ansvar særlig knyttet til kommunens ansvar for å sørge for å samordne tjenestetilbudet til barn og familier. I § 3-1 fremkommer det at kommunestyret selv skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet. Hovedhensikten med planen er å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker hos barn og unge. Planen skal beskrive kommunens overordnede mål og strategier for tidlig innsats og forebyggende arbeid, hvordan ansvar og oppgaver skal fordeles og hvordan samarbeid og samhandling skal foregå. Planen skal altså bidra til å styrke og gi retning for kommunens innsats. Kommunestyret i Grimstad vedtok planen 07.11.23.

Endring og omorganisering krever både tid og tålmodighet. Det tar tid å endre praksis, og før denne atferdsendringen skjer må alle involverte og berørte forstå hensikten og gevinstene av hvorfor endring er nødvendig. Et suksesskriterium for å lykkes godt med dette, vil være å prioritere og investere i barn og unge slik at de kommer seg

gjennom oppveksten og utdanningsløpet uten å falle utenfor. På den måten sikres neste generasjons arbeidskraft. Noe som blir viktigere enn noen gang for å møte demografiutviklingen- og prognosene.

Rapporteringer

Tilstandsrapport for barnehagene, grunnskolene og barnevernet i Grimstad gir en beskrivelse av tilstanden for de tre tjenestene, og er ment å gi et helhetlig bilde av oppvekstsektoren i kommunen og hvordan tjenesteleveransene vurderes for barn og unge.

I tillegg til jordmor- og helsesykepleiertjenesten, er det disse tre tjenestene som er de største tjenestene som retter seg direkte til barn og unge og deres familier.

Demografiutviklingen i Norge tilsier at den eldre delen av befolkningen øker og motsatt for den yngre delen. For Grimstad er heldigvis denne utviklingen noe mindre markant enn for mange kommuner. Grunnskolens informasjonssystem (GSI), som Utdanningsdirektoratet (Udir) fører, synliggjør den årlige utviklingen. For Grimstad kommune er det en økning av grunnskoleelever fra 2020 til 2024 (se tabellen under grunnskoler). For førskolebarn er utviklingen omtrent tilsvarende. Barnetallet minker ikke i Grimstad slik demografiprognosene for landet tilsier.

Arbeidet med tilstandsrapportene pågår nå, og vil komme til politisk drøfting og behandling i desember.

Utfordringer

I fjorårets budsjettokument ble det pekt på fem utfordringsområder for barn og unge. De fem samme kan nevnes også for 2025 og perioden fremover.

Derfor gjentas punktene med noen justeringer. Det blir i tillegg beskrevet de satsingene som er påbegynt eller planlagt knyttet til utfordringene. Det er imidlertid stor usikkerhet til om sektoren evner å gjennomføre satsingene med de ressursene som er til rådighet.

1. Møte et økt behov hos barn og unge med ulike utfordringer (uhelse, utenforskap, atferd)

Dessverre viser levekårsutviklingen at flere unge enn tidligere nå faller utenfor både utdanning og jobb, og flere blir unge uføre. Det er mange årsaker til dette, men utenforskap, mobbing, lav opplevelse av livsmestring, manglende grunnleggende ferdigheter og kunnskap og høyt skolefravær er noen eksempler.

Antallet unge som ikke fullfører utdanningsløpet og som allerede er og kan bli unge uføre sett opp mot demografiutviklingen vil utfordre samfunnets evne til å møte fremtidens behov for arbeidskraft. Det i tillegg til de store personlige og samfunnsøkonomiske konsekvenser utenforskap og uhelse kan føre til. Barn er avhengig av omsorg for å mestre livet. Det må tilrettelegges slik at barn med utfordringer oppdages tidlig, og riktige tiltak blir iverksatt tidlig nok. Det gjelder både rent pedagogiske utfordringer, så vel som utfordringer knyttet til helse, adferd og relasjoner. For å møte denne utfordringen, må det settes inn rett

kunnskap og kapasitet for barn og unge nå. Det kan bli svært kostbart å vente. En slik investering i tidlig innsats og forebyggende, kan vise seg å bli en suksessfaktor for å i det hele tatt evne å ha tilstrekkelig arbeidskraft innen få år.

Satsinger og tiltak knyttet til denne utfordringen

Grimstad kommune har takket ja til å være med i folkehelseprosjektet «Helsefremmende skoler og barnehager» i regi av Fylkeskommunen. Prosjektet er helt i startfasen og satsingene er aktivitet, kosthold og sosial/emosjonell kompetanse. Grimstad har valgt å sette søkelyset på aktivitet og skal ha leken som hovedsatsing i barnehager og skoler.

De ulike tjenestene i oppvekstsektoren forsøker å se de ulike utfordringene i sammenheng, og derfor bryte de overordnede målsettinger og tiltak ned slik at hver tjeneste kan jobbe konkret med utfordringene.

Til dette punktet knyttes derfor disse satsingene og tiltakene:

- Tilskuddsordningene i regi av Østre Agder kommunene og UiA:
  - Kompetanseheving særlig relatert til inkluderende praksis og spesialpedagogikk
- Folkehelseprogrammet «Helsefremmende skoler og barnehager» i regi av Fylkeskommunen

- BUF koordinerer prosjekt relatert til psykisk helse og rus
  - Flere av tjenestene er i gang med å jobbe etter metodikken i «Mitt valg»
- En av risikofaktorene i kommunens plan for forebyggende arbeid er levekårsutfordringer
  - Det jobbes på både universelt, selektivt og indikert nivå knyttet til dette
  - Innen dette temaet er det behov for ytterligere spissing for møte en uheldig utvikling
- God implementering av Grimstad kommunes retningslinjer over arbeid med skolenærver og skolefravær

2. Følge kommunens plan for forebyggende arbeid rettet mot risikoutsatte barn og unge, samt evne å iverksette nødvendige tiltak

Som nevnt er det et krav i barnevernloven § 3-1 at kommunestyret selv skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet særlig rettet mot risikoutsatte barn og unge. Grimstad kommune vedtok sin plan 07.11.23.

Det stilles særlig krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelsen i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Planen skal altså bidra til å styrke og gi retning for kommunens innsats. Likeledes er planen ment å være et godt verktøy for å sikre forpliktende og systematisk innsats for å legge til rette for et helhetlig tjenestetilbud.

Planen ble iverksatt etter kommunestyrets vedtak og den begynner å bli gjennomført i de ulike tjenestene. Høsten 2024 ble det gjennomført en evaluering av planen og resultatet og revidering

vil bli fremlagt i egen sak for kommunestyret i desember.

Det er viktig å presisere at det gjøres mye godt arbeid knyttet til barn, unge og deres familier i kommunens enheter og på tvers av sektorer. Det som blir viktig fremover, og som kommunens plan for forebyggende arbeid skal bidra til, er å sette inn tiltak rettet mot de utfordringene og problemstillingene som ikke fungerer bra nok og som må bli bedre.

Det må jobbes bedre på tvers av fag og profesjoner og kunnskap basert på å redusere risikofaktorene og øke beskyttelsesfaktorene må bli bedre. Det å jobbe forebyggende basert på kunnskap og dermed sette inn målrettede og riktige tiltak tidlig nok blir avgjørende for å lykkes. Derfor må forebyggende tiltak være en viktig del av ressursprioriteringen.

Tiltak knyttet til punkt 1 over inngår som et av de viktigste i den forebyggende planen. I tillegg til endring av praksis må det settes av ressurser til for eksempel å hindre bekymringsfullt skolefravær, foreldreveiledning, kompetanseutvikling, tilbud om gratis fritidsaktiviteter, støttetiltak til lavinntektsfamilier og økt voksentetthet i barnehager og skoler.

Satsinger og tiltak knyttet til denne utfordringen

Evaluerings, aktiv bruk og oppfølging av kommunens plan for forebyggende arbeid rettet mot barn og unge. Det å kunne jobbe kunnskapsbasert, ha rett kompetanse og nok kapasitet vil imidlertid være avgjørende for å lykkes i det forebyggende arbeidet knyttet til barn, unge og deres familier.

3. Ha riktige og gode læremidler i barnehager og skoler

Det er fortsatt et stort behov for utskifting av digitale verktøy som smartboard, skjermer og lignende i skolene etter 10-15 år med tilnærmet samme utstyr. Denne utskiftningen blir svært kostbar for skolenes driftsbudsjetter og vil gå på bekostning av annet viktig skoledrift- og innkjøp. Det var lite eller ikke rom for et slik løft i fjorårets budsjett, og utsiktene til utskiftninger er enda mindre i inneværende enhetsbudsjetter. Det blir derfor utfordrende å foreta fornying som vil gi et likeverdig tilbud til alle elevene i Grimstad skolene. Lisenser til ulike lære- og administrative programmer kommer i tillegg. Likeledes har de kommunale barnehagene svært lite eller ingen slike digitale hjelpemidler. Samme problemstilling knyttet til innkjøp er derfor gjeldende for barnehagene.

Den nasjonale debatten knyttet til bruken av digitale og analoge læremidler er også Grimstad kommune opptatt av. Skolene i Grimstad har en god kombinasjonsbruk av både digitale hjelpemidler og lærebøker. Det ble bevilget mer til lærebøker gjennom både budsjettet for 2023 og gjennom nasjonale overføringer. For Grimstad tilsvarer det nasjonale tilskuddet en bok per elev.

Behovet er mye større, og utskiftingstempoet må økes dersom elevene skal ha oppdaterte lærebøker.

Når det gjelder de yngste elevene planlegger Grimstad kommune å redusere, og i noen grad fjerne digitale læringsmidler både av hensyn til hva som ansees for å oppnå best læringsutbytte og av økonomiske hensyn.

Satsinger og tiltak knyttet til denne utfordringen

I samarbeid med Østre Agder kommunene og IKT Agder følger Grimstad aktivt med i den digitale utviklingen og sektorens digitaliseringsrådgiver har en sentral rolle i dette samarbeidet.

4. Møte et økt behov for plass- og romkapasitet i skolene og gode leke- og utearealer i barnehager og skoler

Skolestruktur har blitt behandlet i kommunestyret ved flere anledninger i 2023 og 2024. Det er vedtatt å legge ned Frivoll skole. Sak knyttet til videre bruk av lokaler på Frivoll skole til skoledrift og endelige skolekretsgrenser vil bli behandlet av kommunestyret på et senere tidspunkt.

Under årets budsjettprosess har spørsmålet knyttet til avvikling av Eide skole også vært tema. Det vises til eget punkt om dette.

Elev- og romkapasiteten ved barneskolene på Frivoll og Jappa og Grimstad ungdomsskole er nå helt sprengt. For å møte problemstillingen har noen elever fått tildelt skoleplass ved andre skoler.

Barnehagene og skolenes leke- og utearealer har med noen unntak stort behov for oppgradering av både utstyr og sikringstiltak.

Satsinger og tiltak knyttet til denne utfordringen

Gjennom prosjektet «Helsefremmende skoler og barnehager» har Fylkeskommunen fått på plass en sum til utstyr til fordeling på de fire prosjektkommunene. Barnehagene og skolene har meldt inn ønsker og behov knyttet til hva midlene kan brukes til. Det er imidlertid usikkert hvor mye som tilfaller Grimstad, men alle bidrag hjelper litt.

Den nye friluftsgruppa i Storgaten barnehage kan være et eksempel på hvordan relativt enkle grep og bruk av naturen kan bli en veldig god arena for lek og læring.

5. Møte et økt behov for å ta imot flere flyktninger

Ukrainasituasjonen medførte at Grimstad kommune har tatt imot svært mange flyktninger på kort tid. Takk være fleksible og kompetente medarbeidere og en svært god tverrfaglig samhandling, har Grimstad kommune håndtert den uventede og krevende situasjonen på en god måte. Grimstad kommune foretok en rask behandling av disse sakene og vedtok å ta imot 150 flyktninger i 2022. For 2023 ble antallet på bosatte flyktninger ca. 200, og kommunen har sagt ja til å bosette ytterligere 195 personer i 2024.

Det vil bli gjort grundige vurderinger når ny anmodning kommer fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Dersom Grimstad skal

fortsette å ta imot et stort antall flyktninger, blir det viktig å rigge tjenestetilbudet og leveranser innen helse, boliger, jobbmuligheter, sosiale forhold, opplæring og integrering med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet.

Satsinger og tiltak knyttet til denne utfordringen

- Følge opp målene i kommunens plan for forebyggende arbeid gjennom målrettede tiltak i de ulike tjenestene
- Samarbeid og samhandling på tvers av tjenester og profesjoner er og blir en suksessfaktor for å lykkes i arbeidet med å bosette, innlemme, inkludere og få flyktningene raskt ut i jobb og utdanning
- Det blir svært viktig (avgjørende) å kontinuerlig opprettholde (beholde) kompetanse og videreføre kunnskap knyttet til flyktningarbeidet

Sektorens overordnede mål

Oppvekstsektoren legger kommuneplanens satsinger og hovedmål og kommunens plan for forebyggende arbeid til grunn for egne satsinger og målsettinger. Disse har blitt brutt ned til sektorens mål for 2025. Det blir sektorlederens oppdrag å følge disse opp i egen linje ved å bryte målene ned på tjeneste, virksomhet og avdelingsnivå.

Sektorens rammeforutsetninger har blitt mye strammere, og forventningene må derfor avpasses ytterligere de faktiske realiteter. Men uavhengig av rammebetingelsene blir det likevel viktig med tydelige målsettinger. Krav til resultatoppnåelse må imidlertid tilpasses virkeligheten.

Nummer	Mål	Måleindikator	Kontroll	Resultat
1.	Økonomisk kontroll	Årsprognose på driftsresultat skal være som budsjettet	Månedlig oppfølging og kontroll Første tertial	Balanse
2.	Følge kommunens plan for forebyggende arbeid	Realistiske tiltak i tjenestenes virksomhetsplaner	Månedlig oppfølging og kontroll	Vise til konkrete resultater ihht tiltakene
3.	Reduksjon i antall bekymringsfulle skolefravær	Konkrete tiltak ihht retningslinjene	Månedlig oppfølging og kontroll	Færre enn 30 elever som har bekymringsfullt skolefravær
4.	Mer inkluderende praksis i barnehager og skoler	<ul style="list-style-type: none"> Realistiske tiltak i tjenestenes virksomhetsplaner Oppfølging gjennom «tilskuddsordningen» i regi av Østre Agder samarbeidet Bruk av veiledere 	Månedlig oppfølging og kontroll	Færre enkeltvedtak enn i 2024
5.	Gjennomføre vedtatte satsingsområder knyttet til Forebyggende plan: <ul style="list-style-type: none"> Folkehelseprogram Tilskuddsordningen Læringsmiljøprosjekt Psykisk helse og rus Systematisert foreldreveiledning 	Realistiske tiltak i tjenestenes virksomhetsplaner	Månedlig oppfølging og kontroll av virksomhetsplanene	Vise til konkrete resultater ihht tiltakene

KOSTRA – sammenligninger

Grunnskoler, barnehager, barnevern, helsesykepleier- og jordmortjenester ligger under sammenlignbare kommuner og landet ellers når det gjelder kostnader. Grimstad driver svært nøktern, noe som også merkes i tjenestene.

Under følger tabeller for utvalgte tjenester

Tabellen under viser at barnehagene i Grimstad bruker prosentvis mindre av kommunens totale nettoutgifter enn Kostragruppe 9. Barnehagene i Grimstad bruker også mindre penger per innbygger enn både Kostragruppe 9 og større kommuner, som det hadde vært naturlig å sammenligne oss med.

	Netto driftsutgifter i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter		Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	
	2022	2023	2022	2023
4202 Grimstad	14,0	14,2	177 797	192 470
4203 Arendal	13,3	13,5	191 540	212 692
4204 Kristiansand	14,4	14,8	181 501	196 415
4205 Lindesnes	11,3	12,4	184 276	200 672
EKG09 Kostra-gruppe 9	14,2	14,5	186 972	209 677

Tabellen under viser at grunnskolene i Grimstad bruker mindre penger per innbygger enn Kostragruppe 9 og større kommuner. Det er kun Arendal og Kristiansand som bruker litt mindre enn Grimstad per innbygger.

	Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgifter		Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202,215,222,223) per innbygger 6-15 år (kr)	
	2022	2023	2022	2023
4202 Grimstad	23,0	24,7	123 099,4	139 678,8
4203 Arendal	22,1	22,7	122 872,4	136 055,2
4204 Kristiansand	22,8	23,4	125 960,9	133 333,4
4205 Lindesnes	23,3	24,1	144 475,1	152 138,6
EKG09 Kostra-gruppe 9	23,5	24,1	130 134,3	144 364,9

Tabellen under viser at barnevernstjenesten i Grimstad drives billigere enn Kostragruppe 9 og større kommuner. Det er kun Kristiansand som bruker litt mindre enn Grimstad per innbygger.

	Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger (kr)		Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten, per innbygger 0-17 år (kr)	
	2022	2023	2022	2023
4202 Grimstad	2 259	2 552	10 415	11 939
4203 Arendal	2 397	2 547	11 871	12 782
4204 Kristiansand	2 252	2 264	10 561	10 698
4205 Lindesnes	4 256	3 764	19 723	17 628
EKG09 Kostra-gruppe 9	2 756	2 937	13 057	14 050

Tabellen under viser tjenester som er gitt av helsesykepleier- og jordmortjenesten i Grimstad. Det er vanskelig å finne gode og korrekte Kostra tabeller knyttet til økonomi, siden flere ulike helsetjenester ofte blandes sammen. Tabellen viser at Grimstad gir raske tjenester etter fødsel og flere undersøkelser for 1. trinns elever enn kommuner vi sammenligner oss med.

	Andel barn (prosent)		Barn (antall)	
	2022	2023	2022	2023
Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst				
4202 Grimstad	76,9	85,8	203	199
4203 Arendal	81,7	66,7	295	230
4204 Kristiansand	95,5	89,5	1 074	1 043
4205 Lindesnes	68,6	49,2	144	95
EKG09 Kostra-gruppe 9	59,0	59,4	3 601	3 643
Undersøkt grunnskole 1. trinn				
4202 Grimstad	149,1	120,0	436	354
4203 Arendal	95,7	98,5	475	489
4204 Kristiansand	85,1	99,8	1 181	1 385
4205 Lindesnes	109,4	107,2	313	284
EKG09 Kostra-gruppe 9	103,5	94,2	8 204	7 331

Risikomatrise

Den totale budsjetttrammen for oppvekstsektoren er mye strammere enn tidligere, og det er en stor risiko for ikke å klare å gjennomføre nødvendige forvaltningsoppgaver og tiltak innenfor tilgjengelige ressurser. Det er foreslått kutt innen tjenester som ikke er lovpålagte, men som vil ha direkte innvirkning på særlig risikoutsatte barn og unge, som har behov for ekstra hjelp. Det er i liten eller ingen grad tatt høyde for uforutsette hendelser. Sektoren og enhetene har ingen buffer for dette.

Erfaring tilsier at henvisninger knyttet til barn som har særskilte behov i barnehager, skoler og barnevern kommer fortløpende gjennom året. Nye oppgaver i forbindelse med barnevernreformen, kommunens plan for forebyggende arbeid, medfører ekstra kostnader, som ikke dekkes tilstrekkelig innenfor budsjettforslaget.

Under er det satt opp seks ulike risikoforhold, som viser en tendens for det sektoren anser som sannsynlig og som får store konsekvenser.

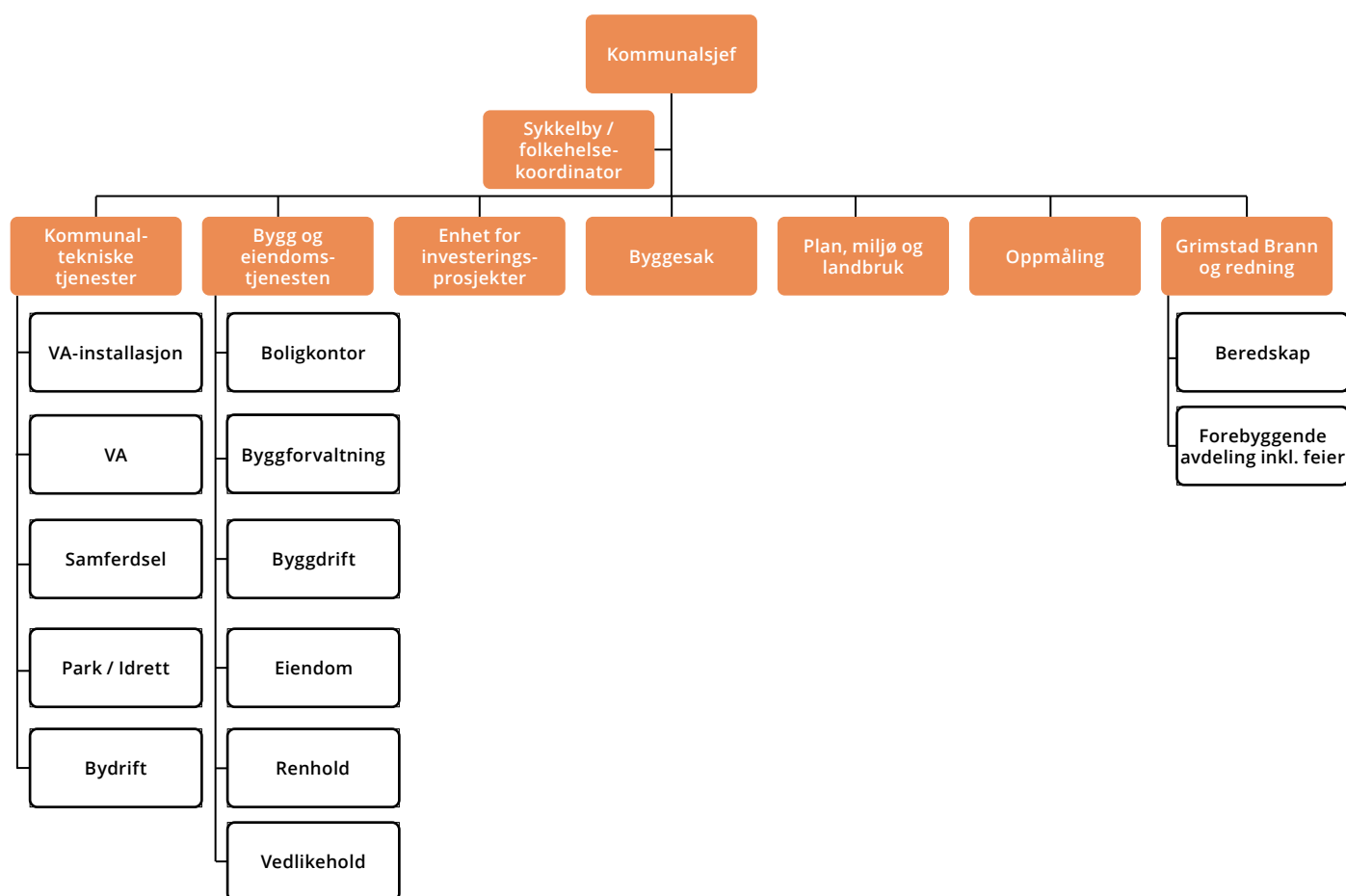
		0%	Sannsynlighet 50%	100%
Konsekvens	< 5 mill			1,2
	2-3 mill		6	4,5
	< 1 mill			

#	Risiko	Mulige tiltak
1	Tidlig innsats og forebyggende arbeid blir prat og ikke handling. Det settes ikke av ressurser til tiltak jfr. kommunens plan for forebyggende arbeid	Det må investeres i konkrete tiltak tidlig – dvs. økonomiske ressurser som vil gi besparelse på sikt (mobbing, utenforskap, unge uføre etc.)
2	For stramme økonomiske rammer hindrer ønsket forebyggende arbeid knyttet til enkeltvedtak og tilrettelegging for barn og elever med særskilte behov. Barn får ikke den hjelp de har rett og krav på til rett tid og sted.	Økonomiske rammer som ivaretar muligheten for å sette inn rett personell og tiltak ved enkeltvedtak, samtidig som ordinær drift kan ivaretas (også oppfylle minstenorm til lærertetthet)
3	Beholde og rekruttere sårbar og nødvendig kompetanse – særlig knyttet til <ul style="list-style-type: none"> Helsesykepleiere / jordmødre PPT rådgivere Utdanningspersonell / spesialpedagoger og barnehagelærere i barnehager Ansatte står allerede i mange krevende arbeids-situasjoner, og muligheten for å lette på dette blir mindre fremover	<ul style="list-style-type: none"> Forutsigbare og stabile arbeidsforhold – skape ro Være konkurransedyktig Tilby kompetanseutvikling etter behov Uheldig oppgavefordeling mellom profesjoner og fag kan utfordre både konkurransedyktighet og sårbar kompetanse særlig innen undervisning
4	Ikke å kunne ha gode og nødvendige læremidler og utstyr. Både læremidler og lekeutstyr er utsatt for stor slitasje. Manglende utskiftning og/eller vedlikehold av lekeapparater utfordre sikkerheten.	<ul style="list-style-type: none"> Må ta hensyn til at digitale læremidler er kostbart Utstyr til lek og inventar må kunne skiftes ut jevnlig og ved behov Mindre bruk av digitale læremidler medfører et større behov for analoge læremidler og bøker
5	Forutsigbare og kompetente vikarer <ul style="list-style-type: none"> Særlig sårbart for barnehager Det settes ikke inn tilstrekkelige ressurser til dekke vikarbehovet Tap av omdømme og attraktivitet	Sikkerhet i budsjettet
6	Tjenester for barn og unge og deres familier som svekkes slik at lovkrav ikke kan oppfylles, kan skape uheldig omdømmetap og medføre at barnefamilier velger andre kommuner å bosette seg i	Opprettholde tilstrekkelige økonomiske rammer som kan oppfylle kravet til gode nok tjenester innenfor gjeldende lovkrav

Samfunn og miljø

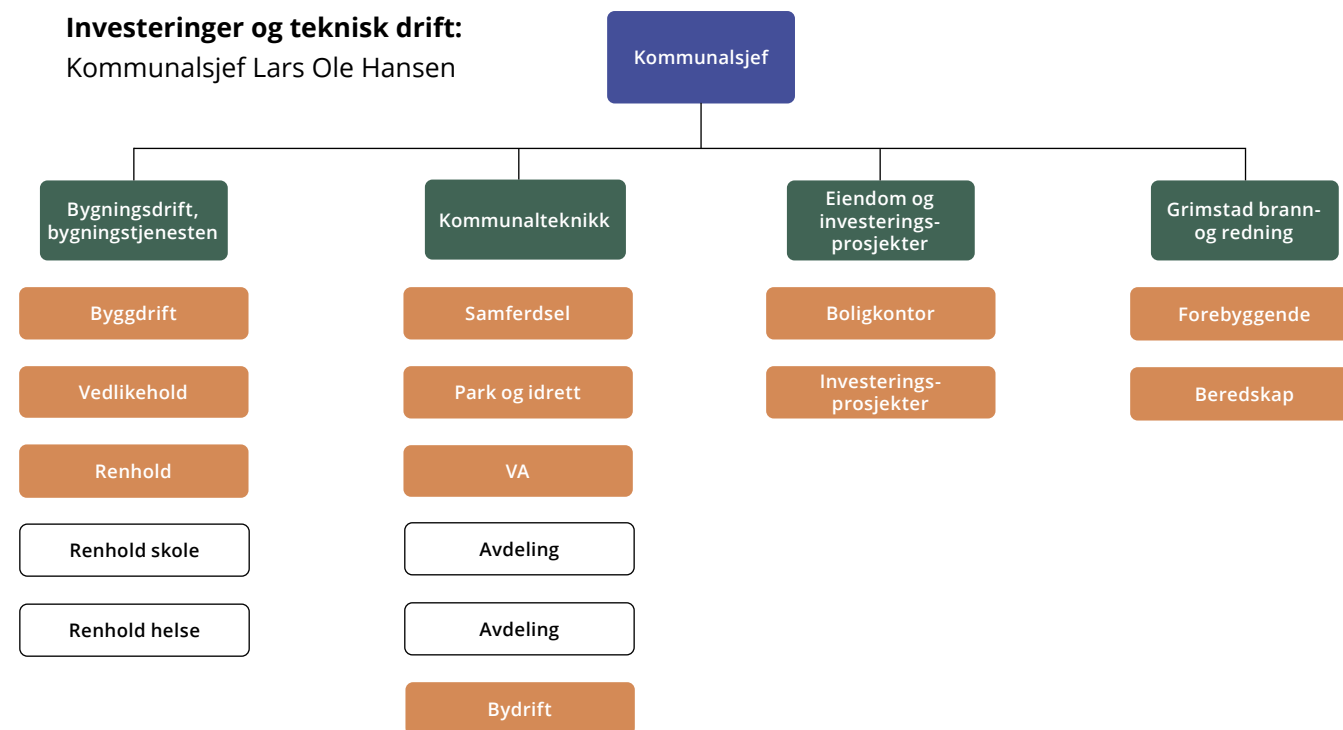
Organisasjonskart

Ved inngangen av 2024 var sektoren organisert på følgende måte:

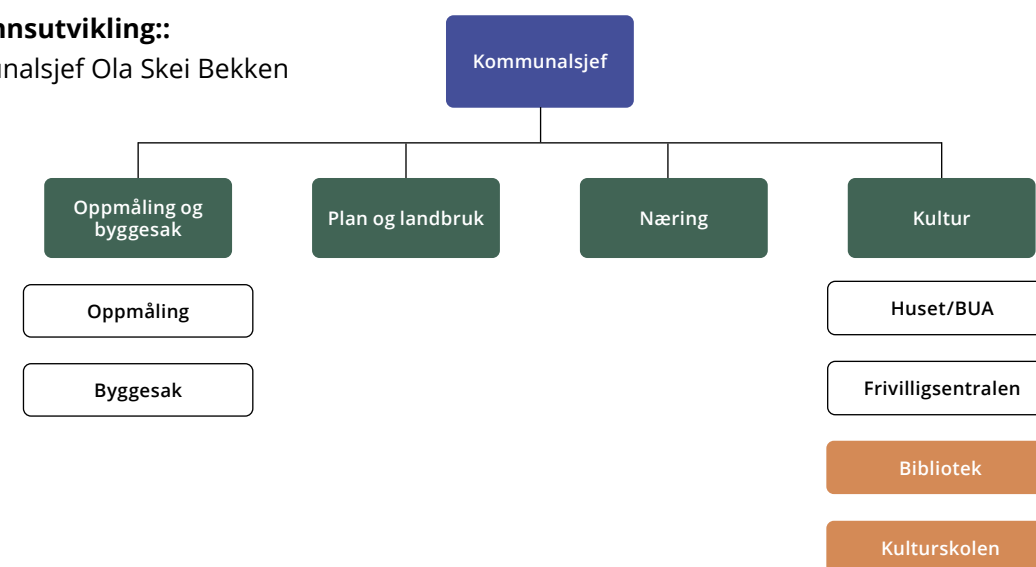
Ny organisering har gradvis blitt implementert gjennom 2024, og ser nå slik ut:

Investeringer og teknisk drift: Kommunalsjef Lars Ole Hansen

Samfunnsutvikling::

Kommunalsjef Ola Skei Bekken

Samfunnsplanlegging::

Heidi Sten-Halvorsen

Kommunalsjef

Det opprettes en ny stab for samfunnsplanlegging som skal jobbe sektorovergripende med bl.a. klima og miljø, FNs bærekraftsmål, folkehelse, samfunnsmedisin, innbyggerinvolvering, Bylab og kommuneplanen. Staben vil ha et ansvar for samfunnsanalyse og -planlegging og utarbeidelse og formidling av overordnede og langsiktige planer og strategier for kommunens utvikling.

Målsettingen med organisasjonsgjennomgangen

- Sikre at vi er organisert for å møte satsingsområdene med nok ressurser
  - Hente ut synergier gjennom tett samarbeid og samskaping, og styrke evnen til å samarbeide på tvers
  - Bygge opp endringskompetanse og gjennomføringsdyktighet
  - Øke tjenesteproduksjonen gjennom nye arbeidsmåter, verktøy og digitalisering
- For sektor samfunn og miljø er det gjennomført store endringer. Endringene i organisasjonen møter disse målsettingene slik:
- Satsingsområdene i kommuneplanen er grønnere hverdag, livsmestring i alle faser, kompetansebyen og næringsutvikling. Organisasjonsmessige grep som møter dette er:
    - Opprettelse av en egen stab for samfunnsplanlegging som skal jobbe sektorovergripende med bl.a. klima og miljø, folkehelse,
  - samfunnsmedisin, innbyggerinvolvering og kommuneplanen.
    - Opprettelse av en egen sektor for samfunn hvor både plan og landbruk, oppmåling og byggesak, næring og universitetsbyarbeid og kultur samles.
    - Opprettelse av en ny tjeneste for arbeid og aktivitet i helse og omsorg bidrar til satsing på livsmestring i alle faser.
  - Synergier gjennom tett samarbeid og samskaping og styrket evne til å jobbe på tvers møtes med følgende organisasjonsendringer:
    - Opprettelse av en egen stab for samfunnsplanlegging som skal jobbe sektorovergripende med planlegging og strategi og innbyggerinvolvering.
    - Opprettelse av en avdeling for innovasjon og organisasjonsutvikling i organisasjonsstaben som skal jobbe i alle sektorene med prosjektledelse og prosessledelse.

- Oppsplitting av samfunn og miljø i nye sektorer og oppsplitting av kommunikasjon, kultur og næring til sektor og staber reetablerer tidligere synergier. Sektor samfunnsutvikling samler forvaltnings- og utviklingsoppgaver innen plan og landbruk, oppmåling og byggesak, næring og kultur. Sektor investeringer og teknisk drift skaper en sektor med et smalere og tettere fokus på drift og investeringer.
- Organisasjonsstaben styrkes og tilføres utviklingsansvar. Økonomistaben styrkes og tilføres analyseansvar.
- Tilpasningsdyktig, endringskompetanse og gjennomføringsdyktig. Organisasjonsmessige grep som møter dette er:
  - Opprettelse av en avdeling for innovasjon og organisasjonsutvikling i organisasjonsstaben som skal jobbe i alle sektorene med prosjektledelse og prosessledelse.
  - Lavere lederspenn gjennom opprettelse av flere sektorer, flere tjenester og flere virksomheter gir færre ansatte per leder. Dette vil bidra til en mer proaktiv organisasjon som er tilpasningsdyktig, har mer endringskompetanse og er gjennomføringsdyktig.
  - Opprettelse av en stab for samfunnsplanlegging og tilføring av analyseansvar i økonomistaben vil bidra til at endringene som gjennomføres er mer kunnskapsbasert.

Økonomi

Budsjett	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Samfunns- og miljøsektoren	165 913	148 326	149 301
Samfunns- og miljøsektoren	2 365	3 185	4 901
Byggesaksenheten	2 986	250	193
Oppmålingsenheten	2 522	2 045	1 511
Plan-, miljø- og landbruksenheten	10 801	11 798	11 314
Grimstad brann og redning	23 392	24 480	26 346
Bygg- og eiendomstjenesten	91 526	75 313	75 113
Enhet for investeringsprosjekter	137	0	0
Kommunaltekniske tjenester	32 184	31 255	29 923

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M

IB 2024	148 326 000
Endringer ØP 2024-2027	1 675 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	6 200 000
Deflator	0
Kutforslag	-6 000 000
Økte inndekningbehov	-2 500 000
SUM ramme 2025	147 701 000

Belastes	Tjenesteområde	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Brann og redning	Utsette ansettelse av 4. mann kasernert til 1 Desember	kr 1 500 000,00		Ikke lovpålagt bemanning i store deler av 2024
Brann og redning	Utsette innkalling av mannskaper ved samtidige hendelser	kr 100 000,00		Brannstasjonen blir i perioder stående tom, avhengig av nabobrannvesen
Brann og redning	Systematisk vedlikehold og sjekk av brannkummer for VA	kr 100 000,00		Brann og Redning får større ansvar for at brannkummer er i orden. Dette blir dekket av selvfinansområdet,
Byggesak	Øke gebyrer byggesak	kr 300 000		konkurransedyktighet, omdømme
Byggesak	Omfordele inntekter meglerpakke	kr 400 000		Mer rettferdig fordeling, flytte penger fra selvfinans til "drift"
Byggtjenesten	Kutte ett årsverk byggtjenesten	kr 500 000		Lavere standard for drift av kommunens bygg.
Byggtjenesten - byggdrift	Økt gevinst på ENØK-pakken	kr 900 000,00	Krever Investering som vedtatt i investeringsbudsjettet.	Etter gjennomgang viser det seg at effekten av ENØK-pakken er enda større enn tidligere antatt. Usikkerhet rundt strømpris, men forbruket går ned.
Byggtjenesten - renhold	Fase ut sensorteknologi hos renhold	kr 150 000,00		Får mindre kontroll over faktisk utført arbeid. Renholdspersonalet gjør selv en vurdering på hva som er godt nok.
Byggtjenesten - renhold	Bytte FDV-system på renhold	kr 150 000,00		Mindre sporbarhet i renholdsarbeidet.
Byggtjenesten - renhold	Utsette ansettelse av andre avdelingsleder renhold til 2026	kr 100 000,00		Mindre nærhet av ledelse hos renhold.
Byggtjenesten	Redusere renhold	kr 500 000		Blir mer skittent.
Byggtjenesten	Redusere åpningstid i svømmehall	kr 300 000		Mindre tilgjengelighet for publikum
Eiendom - byggforvalter	Øke leieinntekter (stor usikkerhet med tanke på sum)	kr 200 000,00		Får mer rettferdig utlånsstrategi. Sørg for at flest mulig bygg leies ut.
Kommunalteknikk	Øke brukerbetaling til arrangement i byen fra 20 til 50%	kr 250 000,00		Dyrere for arrangører å gjennomføre sine arrangementer.
Kommunalteknikk	Redusere gratisparkering i Arresten	kr 650 000,00		Grimstad Min By ønsker gratis parkering for å trekke folk til byen
Kommunalteknikk	Privatisering av kommunale veier, avslutte brøyting på private veier	kr 100 000,00		Mer privat vedlikehold, øker kostnadene for innbyggerne
Kommunalteknikk	Redusere asfaltering fra 2 mill til 1,5 mill	kr 500 000,00	Denne posten ses i sammenheng med kommunens vintervedlikehold og tilpasses mot kostnadene for vintervedlikeholdet.	Øker etterslep, og kan risikere at det blir høyere investeringer senere.
Kommunalteknikk	Levermyr Idrettsklubbene må betale for all bruk utover breddeidrettsnivå.	kr 500 000,00	Kommunen holder banen og området på ett nivå som er godt nok for breddeidrett. Krav utover dette vil bli viderefakturert til idrettsklubbene.	Blir dyrere for toppidrettsklubber å drive. Klubbene kan/må også bidra mer med dugnad
Kommunalteknikk	Kutte ett årsverk samferdsel	kr 500 000		Mindre oppfølging av utbyggingsavtaler, lengre saksbehandlingstid.
Oppmåling	Øke gebyrer oppmåling	kr 300 000		konkurransedyktighet, omdømme
Plan, miljø og landbruk	Øke gebyrer reguleringsplaner	kr 500 000		konkurransedyktighet, omdømme
Plan, miljø og landbruk	Effekt nytt delegeringsreglement	kr 500 000		

Den økonomiske situasjonen til sektoren

Samfunns- og miljøsektoren har vært sammen-satt av forvaltningsområder som utarbeider og behandler planer og søknader for innbyggere og utbyggere, oppmåling av eiendommer og matrikkelføring. Videre inneholder sektoren driftsenheter som i stor grad jobber med tilrettelegging og yter tjenester for de øvrige enhetene i kommunen og for samfunnet. Nybygg, vedlikehold, byggdrift, renhold samt opparbeiding og vedlikehold av uteområder, er tjenester som gir rammer for kommunens øvrige tjenesteenheter og tjenesteleveranser. Budsjettet for 2025-2028 er utarbeidet med utgangspunkt i Samfunn- og miljøsektoren slik den har vært, så vil det beskrives til slutt i kapittelet hvordan de ulike enhetenes budsjetter fordeles i ny organisering.

Endringer i tabellen nedenfor viser hvilke tiltak som er prioritert, og hvilke reduksjoner som er nødvendige for å oppnå balanse i budsjettet. Det er foreslått vesentlige reduksjoner i driften for å bidra til et budsjett i balanse for kommunen samlet.

Budsjettrammene for tjenestene

I årets budsjett har sektoren fått ett oppdrag med å redusere driften tilsvarende 9 millioner. I praksis betyr dette at, prisstigning og volumøkninger må finansieres med ytterligere kutt, kostnadsreduksjoner og økte inntekter i sektorens øvrige drift. For å sikre en tilfredsstillende drift av de mest samfunnskritiske og prioriterte oppgavene er det nødvendig å redusere omfang av mange av tjenestene. Reduksjonene vil gi merkbare endringer på standard på drift av parker, plasser, veier, friluftsområder, vedlikehold og renhold av bygningsmasse.

Den største bidragsyteren til volumvekst er gjennomføring av private reguleringsplaner. For hvert område som ferdigstilles overtar kommunen alle offentlige arealer og anlegg til drift og vedlikehold.

På bygningssiden er den største bidragsyteren til volumøkningen endring av drift i andre tjenestesektorer, som f.eks når nye arealer tas i bruk eller bruken av eksisterende arealer endres. Eksempelvis kreves det mer renhold når omsorgsboliger tas i bruk som sykehjemsplasser. Driftsøkninger som følge av denne type endringer er i liten grad kompensert for, men innarbeidet ved omfordelinger i sektoren. I tillegg er en høy strømkostnad en usikkerhet for sektoren.

I budsjettforslaget er det lagt inn gebyrøkninger for plan, byggesak og oppmåling ut over prisstigningen, men gebyrnivået er likevel holdt på nivå med sammenlignbare kommuner. For byggesak er det tilført kr. 500 000 slik at det nå er inndekning for en større andel av oppgaver som ikke kan gebyrfinansieres. I budsjettforslaget er det ikke funnet plass til ny planstilling for stimulering til

økt bolig- og næringsutvikling jft. KS 23/34. Det vil likevel vurderes om det er mulig å tilsette i denne stillingen da det vil være et stort behov for denne kapasiteten på planområdet.

ENØK-pakken som ble vedtatt i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2024-2027 har hatt god effekt og gir en større kostnadsreduksjon enn beregnet. Den økte gevinsten er lagt inn i budsjettforslaget.

ENØK-pakken gir godt bidra for å oppnå kommuneplanens samfunnsdels satsingsområde "Grønnere hverdag" for kommunens egen drift.

Utviklingstrekk for sektoren

Sektoren opplever en høy aktivitet på alle områder. Den høye aktiviteten kommer av en befolkningsvekst og en stor tro i samfunnet og i næringslivet på videre vekst og utvikling. Det er positivt for utviklingen av Grimstad at det er så høy aktivitet og god framtidstro. Høy aktivitet og vekst forutsetter gode tjenester. Det har gjennom flere år vært en økning av omfang og volum i mange av oppgavene, særlig innenfor forvaltningsoppgavene. Bemanningen er økt på plan- og byggesak og det er nå en kapasitet som er mere tilpasset behovet. Det er likevel grunn til å følge utviklingen videre for å sikre tilstrekkelig kapasitet for å kunne gi gode tjenester til et samfunn i vekst. Dette gjelder særlig på planområdet der overordnet myndighets krav til dokumentasjon og utredningsomfang ser ut til å være i økning. I enhet for investeringsprosjekter har ny organisering ført til ansettelse av en ny tjenesteleder som har ansvar og investeringsprosjekter og eiendom, i tillegg er det ansatt en senior prosjektleder som gir verdifullt kompetanse inn i enheten (virksomheten i ny organisering).

Det er lagt inn en forventet besparelse som følge av nytt delegeringsreglement ved at det foreslås endringer som vil gi færre klagesaker til politisk behandling. Kommunedirektøren vil komme tilbake til denne problemstillingen i forbindelse med revisjon av delegeringsreglementet.

Innenfor området «overordnede planer» er det en økning som krever økte saksbehandlerressurser. E18-planlegging har allerede pågått i flere år, og nå pågår for fullt en rullering av arealdelen til kommunepanen. I tillegg er det i gang et arbeid med kommunedelplan for Fevik.

Det legges videre opp til et aktivt planarbeid på aktuelle områder for å tilrettelegge for en økt næringsutvikling.

De store driftsenhetene, kommunalteknikk og bygg- og eiendomstjenesten, har ikke hatt tilsvarende bemanningsøkning, selv om omfang av oppgaver har økt også i disse enhetene. I tillegg er det lagt inn en reduksjon tilsvarende 3 årsverk som vil gi reduksjon i tjenestenivået. Sektoren har flere satsingsområder for å kunne fortsette å utvikle og forenkle tjenestene innenfor stadig trangere rammer. I den operative driften er det også satset på automatisering innen park og idrett (f.eks. robotklippere) og renhold og byggedrift med gode resultater. Alle disse satsingene vil videreutvikles i året som kommer. Driften effektiviseres også gjennom økt digitalisering bla ved hjelp av «Driftsweb» for forvaltning og drift av kommunale veier og arealer.

Det foreslås en ramme for startlån på kr. 125 mil kr for 2025. Startlån hjelper til med å få sirkulasjon i boligmassen, som er helt nødvendig med det høye antall flyktninger Grimstad kommune har bosatt i 2023 og 2024.

I ROS-analysen for brannberedskap vurderes det at det er krav om økt kasertering av brannkonstabler. Foreslått budsjett legger opp til at andre trinn i en opptrapping kan gjennomføres i 2025, men virkningstidspunktet er utsatt til 01.12.25 for å belaste budsjett 2025 så lite som mulig da det er krevende å få budsjettet i balanse. En kommune i vekst vil også ha behovet for økte ressurser til brannforebyggende arbeid. Klimaendringer med sterkere nedbør og økt vindstyrke påvirker

også utstysbehovet i beredskapsavdelingen. Det er ikke funnet plass til disse økningene i budsjettforslaget.

Sykkelbyen Grimstad har hatt en god utvikling og har senest ført til gjennomføring av tiltak på Opplandsveien med utvidet fortau på broen over E18 og forbedret tilbud til gående og syklende. Det må tas stilling til om Grimstad skal søke om fortsatt å være en sykkelby, da avtalen går ut i 2024. Sykkelbyavtalen er sammensatt av både forebyggende og fysiske tiltak.

Rammeoppbygging pr enhet

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M	
Fellesområde S/M	
IB 2024	3 185 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	116 000
Deflator	0
Kuttforslag	0
Økte inndekningbehov	0
SUM ramme 2025	3 301 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M	
Byggesak	
IB 2024	250 000
Endringer ØP 2024-2027	-300 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	443 000
Deflator	0
Kuttforslag	-700 000
Økte inndekningbehov	500 000
SUM ramme 2025	193 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M	
Oppmåling	
IB 2024	2 045 000
Endringer ØP 2024-2027	-475 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	241 000
Deflator	0
Kuttforslag	-300 000
Økte inndekningbehov	0
SUM ramme 2025	1 511 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M	
Plan/Miljø og Landbruk	
IB 2024	11 798 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	516 000
Deflator	0
Kuttforslag	-500 000
Økte inndekningbehov	-500 000
SUM ramme 2025	11 314 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M	
Brann og redning	
IB 2024	24 480 000
Endringer ØP 2024-2027	2 500 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	1 066 000
Deflator	0
Kuttforslag	-1 000 000
Økte inndekningbehov	-700 000
SUM ramme 2025	26 346 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M	
Bygg/Eiendom	
IB 2024	75 313 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	2 600 000
Deflator	0
Kuttforslag	-1 500 000
Økte inndekningbehov	-1 300 000
SUM ramme 2025	75 113 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - S/M	
Kommunalteknikk	
IB 2024	31 255 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	1 218 000
Deflator	0
Kuttforslag	-2 000 000
Økte inndekningbehov	-500 000
SUM ramme 2025	29 973 000

Sektorens overordnede mål

- Vi skal ha en ledende rolle for å implementere kommuneplans samfunnsdel i kommuneorganisasjonen. Dette gjør vi ved å:
    - Ha gode leveranser gjennom god dialog og godt samspill med politikere, innbyggere og utbyggere.
    - Tilby prosessledelse til øvrige deler av organisasjonen ved utarbeidelse av f.eks temaplaner.
    - Sikre involvering og samskaping i plan- og utviklingsprosesser
    - Sikre god rolleforståelse og avklarte forventninger til tjenestene
      - Innbyggerne har høye forventninger til sektorens tjenester både når det gjelder nivå og omfang. Det er behov for bedre samordning og koordinering av ulike tjenester.
    - Gjennomføre rullering av kommuneplanens arealdel
    - Grimstad skal disponere arealbruken mot en grønnere hverdag. Vi skal
      - Planlegge og utvikle bolig – og næring på steder som gir korte og effektive reiser
      - Tilrettelegge og tilby varierte næringsarealer
      - Verne om dyrka mark
      - Sikre attraktive rekreasjonsarealer på land via kjøp/regulering
    - Sikre utbyggingsområder for vekst og utvikling samtidig med bevaring av verdifull natur og rekreasjonsområder.
 Kontroll: rapportering til 1.tertial og årsmelding
  - Det naturlige valget i Grimstad skal være grønt og bærekraftig
    - Grimstad kommune omstiller egen drift til lavere energiforbruk ved å investere i LED-lys, varmepumper, etterisolering og fortsetter jakten på energyvener.
    - Grimstad gir rom for alle generasjoner i en klimaklok kommune med særpreg og godt bymiljø hvor det er enkelt å velge miljøvennlig transport.
    - Grimstad har god tilgang på turmuligheter som er tilgjengelige for alle
    - Grimstad har en arealutvikling som reduserer behov for biltransport og gir rom for gode hverdagsliv.
    - Implementere nytt klimabudsjett i 2025.
 Kontroll: rapportering til 1.tertial og årsmelding
  - Vi skal gjennomføre investeringsbudsjettet i henhold til vedtatt frist. Vi skal gjennomføre politiske vedtak i henhold til vedtatt frist.
    - Investeringsbudsjettet vurderes og justeres ved 1.tetialbehandling og ved utarbeidelse av budsjett.
    - Investeringene vurderes hver måned for kost, fremdrift og risiko.
 Kontroll: rapportering til 1.tertial og årsmelding
- Målene er utarbeidet for tidligere Samfunn- og miljø-sektor og vil endres og tilpasses ny organisering tidlig i 2025.

Budsjettet vil endres for å tilpasses ny organisering på følgende måte:

Sektor for Investering og teknisk drift:

Enhetene Bygg- og eiendomstjenesten, Grimstad brann og redning, kommunalteknikk og enhet for investeringsprosjekter inngår i ny sektor med komplette budsjetttrammer. Detaljbudsjettering innenfor sektoren vil gjennomføres tidlig i 2025.

Sektor for Samfunnsutvikling:

Enhetene Oppmåling og byggesak inngår i ny sektor med komplette budsjetttrammer. Når det gjelder Plan, miljø og landbruk vil landbruk og behandling av reguleringsplanområdet overføres sektor for samfunnsutvikling sammen med kultur og næring fra Sektor for Kommunikasjon, kultur og næring. Klima og miljø og kommunepplanområdet overføres til ny stab for samfunnsplanlegging.

Detaljbudsjettering innenfor sektoren vil gjennomføres tidlig i 2025.

Stab for samfunnsplanlegging:

Klima og miljø, kommuneplan og folkehelse overføres til ny stab sammen med en delt ressurs for samfunnsmedisin fra sektor for Helse og omsorg.

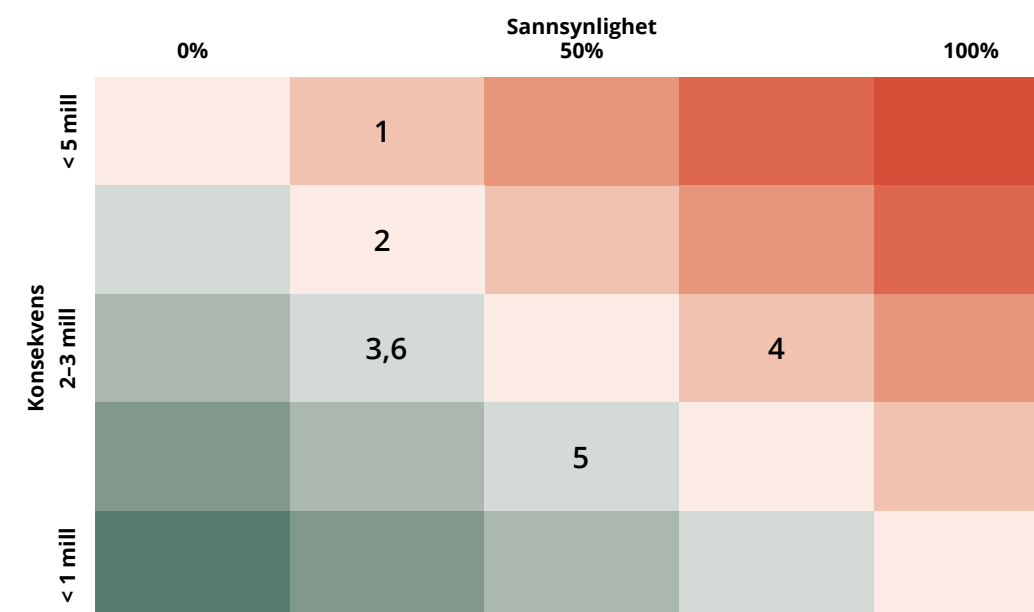
Detaljbudsjettering innenfor sektoren vil gjennomføres tidlig i 2025.

KOSTRA-tabeller

12303: Gebyrsatser for byggesøknader, opprettelse og endring av eiendommer og detaljreguleringsplaner, etter region, statistikkvariabel og år			
Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kroner)			
Kommune	2021	2022	2023
4202 Grimstad	22000	22000	24000
4203 Arendal	35900	35900	35900
4204 Kristiansand	29000	29000	30000
4205 Lindesnes	19600	19600	19600
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	23801	24753	21824
Gebyr for opprettelse av grunneiendom (kroner)			
4202 Grimstad	20500	20500	20500
4203 Arendal	16000	16000	18000
4204 Kristiansand	25500	26300	27500
4205 Lindesnes	23292	23292	24154
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	25611	25727	27472
Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kroner)			
4202 Grimstad	118558	121984	150498
4203 Arendal	132000	115000	150000
4204 Kristiansand	199000	199000	199000
4205 Lindesnes	123163	175000	203490
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	163386	175028	170511
12559: Hovedøkonomi for kommunal eiendomsforvaltning, etter art, funksjon, region, statistikkvariabel og år			
Netto driftsutgifter på funksjon/tjeneste - Utgifter for bygg fordelt per innbygger (kroner)			
130 Administrasjonslokaler			
4202 Grimstad	331,40	485,00	557,90
4203 Arendal	415,00	482,20	473,70
4204 Kristiansand	498,60	487,70	476,70
4205 Lindesnes	364,60	493,30	269,10
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	422,00	438,50	460,70
221 Barnehagelokaler og skys			
4202 Grimstad	3 276,70	3 205,00	3 762,00
4203 Arendal	4 626,20	13 101,90	14 714,20
4204 Kristiansand	9 122,80	8 964,70	9 000,30
4205 Lindesnes	9 242,70	7 496,10	7 735,70
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	8 819,00	8 927,10	9 662,80
222 Skolelokaler			
4202 Grimstad	16 299,20	17 776,50	20 505,40
4203 Arendal	16 264,20	18 918,80	18 657,70
4204 Kristiansand	18 694,40	18 442,30	19 275,50
4205 Lindesnes	21 301,00	22 967,60	19 780,10
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	21 252,40	22 309,40	23 922,00
261 Institusjonslokaler			
4202 Grimstad	18 446,10	19 241,70	21 806,40
4203 Arendal	35 599,40	41 834,90	45 475,10
4204 Kristiansand	24 840,60	26 399,60	24 427,60
4205 Lindesnes	27 869,70	31 068,20	30 721,60
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	21 441,90	23 947,00	23 497,40

11791: Utvalgte nøkkeltall for kommunalt drikkevann, etter region, statistikkvariabel og år			
Selvkostgrad (prosent)			
Kommune	2021	2022	2023
4202 Grimstad	100	91	100
4203 Arendal	100	100	100
4204 Kristiansand	100	100	100
4205 Lindesnes	100	100	100
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	101	100	100
Arsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr)			
4202 Grimstad	1 964,00	2 243,00	2 878,00
4203 Arendal	2 437,00	2 649,00	3 591,00
4204 Kristiansand	1 851,00	2 045,00	2 132,00
4205 Lindesnes	2 617,00	2 763,00	3 250,00
EKG09 KOSTRA-gruppe 9	3 048,00	3 334,00	4 090,00

Risikomatrise

#	Risiko	Mulige tiltak
1	Økte strømpriser. Det er svært vanskelig å forutse de endelige kostnadene for energi det neste året. Økte strømpriser ut over budsjetttramme. Energikontoret følger planen for kontroll og effektivisering av forbruk, men kostnaden på strøm er utenfor vår kontroll.	Reduksjon i energibruk. (ENØK-pakke) Øke kapasitet på «energijegere» (Energikontoret) Avsette sikkerhetsbuffer.
2	Rekruttere og beholde medarbeidere med riktig kompetanse i ledige og opprettede stillinger. Det har vist seg å være krevende å rekruttere til enkelte stillinger. Manglende rekrutering vil øke utfordringene i enhetene.	Styrke rekrutteringsarbeidet. Matche vilkårene til kommunene rundt.
3	Fall i aktivitet som gir sviktende gebyrinntekter. Det er for tiden stor aktivitet i anleggsbransjen, og vi har ingen klare indiksjoner på at dette endrer seg vesentlig ilet. 2025, men det er knyttet usikkerhet til om aktivitetsnivået vil holde seg.	Sikre saksbehandling innenfor saksbehandlingsfristene for å unngå bortfall av gebyr. Har liten påvirkning av tilfang av innsendte planer og søknader til behandling.
4	Sektoren får tilført flere oppgaver enn det er kapabilitet til å gjennomføre.	Begrense driftsoppgavene til tilgjengelig kapasitet, forventningsstyring.
5	Økte utbetalinger for saksomkostninger knyttet til klagebehandling av byggesaker	Endring av delegeringsreglementet
6	Uforutsette hendelser knyttet til klimaendringer <ul style="list-style-type: none"> ▪ skogbrann ▪ -flom og overvann ▪ -vind 	Forebygge flomskader, samarbeide med nabobrannvesen ved skogbrann, informasjon om farer

Stab og støtte

Budsjett	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Stab og støtte	30 940	38 317	33 921
Kommunedirektør	2 563	9 841	2 843
Organisasjonsavdelingen	13 779	13 805	13 876
Økonomiavdelingen	14 598	14 671	17 202

Stab og støtte består av tre områder:
kommunedirektør, økonomistaben og
organisasjonsstaben

Staben har måttet kutte i likhet med de andre
tjenestene. Staben fikk et kutt på 1 mill. kroner
i 2024. Dette er fordelt på kommunedirektør,
økonomistaben og organisasjonsstaben. Staben
har fått ytterligere en million i kutt i 2025.

Kommunedirektørområdet består av ett årsverk
og noe driftsmidler

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Stab og støtte

Sektorbudsjett	
IB 2024	38 317 000
Endringer ØP 2024-2027	-7 345 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	1 501 000
Deflator	0
Kuttforslag	-1 000 000
Overført juss 2 årsverk	2 448 000
SUM ramme 2025	33 921 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Stab og støtte

Kommunedirektør	
IB 2024	9 841 000
Endringer ØP 2024-2027	-7 031 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	124 000
Deflator	0
Kuttforslag	-91 000
Overført juss 2 årsverk	0
SUM ramme 2025	2 843 000

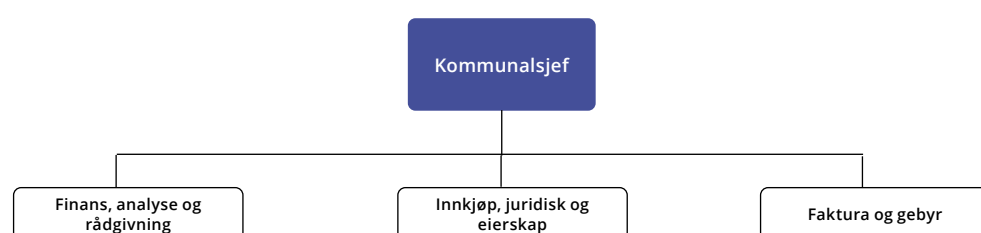
Rammeoppbygging budsjett 2025 - Stab og støtte

HR	
IB 2024	13 805 000
Endringer ØP 2024-2027	-152 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	664 000
Deflator	0
Kuttforslag	-441 000
Overført juss 2 årsverk	0
SUM ramme 2025	13 876 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Stab og støtte

Økonomi	
IB 2024	14 671 000
Endringer ØP 2024-2027	-162 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	713 000
Deflator	0
Kuttforslag	-468 000
Overført juss 2 årsverk	2 448 000
SUM ramme 2025	17 202 000

Økonomistaben

Økonomi, finans og analyse

har controlleransvar for drift og investering og i tillegg et årsverk til finansforvaltning og analyse samt et årsverk til systemansvar for økonomi- og HR-systemet

Hver sektor har en egen økonomirådgiver som følger opp økonomien i sektoren og i enhetene. Enhet for investeringsprosjekter disponerer et årsverk til å følge opp investeringene. Avdelingen er ansvarlig for utarbeidelse av måneds-, tertial og årsrapport samt budsjett og økonomiplan. Tilbakemeldingen fra organisasjonen er at enhetsledere og merkantilt ansatte kunne tenkt seg mer oppfølging og løpende analyser utover det avdelingen har kapasitet til i dag. Økonomistaben har fått et kutt på i underkant av 0,5 mill kroner i 2025. Kuttet løses ved å holde økonomirådgiverstilling vakant. Dette vil gå utover kapasiteten til å gi mer oppfølging og løpende analyser til enhetene.

Innkjøp, juridisk og eierskap

består av fire årsverk. To jurister er overført fra kommunikasjonsavdelingen første september 2024.

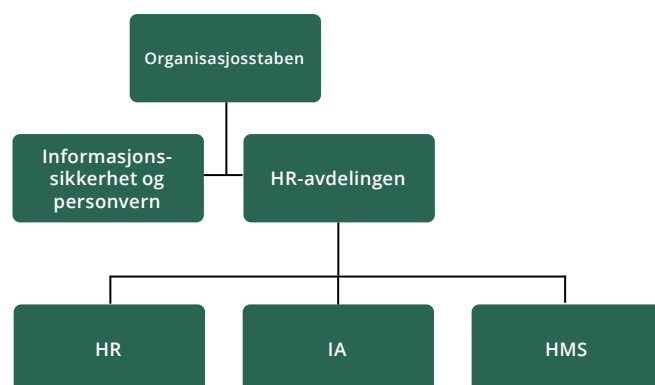
Innkjøpsavdelingen har i tillegg til anskaffelser viktig arbeid i forbindelse med leverandørkontroll, bidrag til grønne anskaffelser og prosjektleder for ehandelsløsning. Grimstad kommunes totale innkjøp av varer og tjenester er i størrelsesorden 350 MNOK pr år, hvor drift utgjør 230 MNOK og investering 120 MNOK. Vi gjennomfører 35-50 anskaffelser i året. Alle offentlige oppdragsgivere plikter å ta samfunnsansvar ved gjennomføring av sine anskaffelser. Plikten er hjemlet i anskaffelsesloven. Vi plikter å ivareta følgende konkrete samfunnshensyn; menneskerettigheter, universell utforming, miljø, arbeidsforhold, sosiale forhold, arbeidslivskriminalitet, begrense antall ledd i leverandørkjeden, lønns- og arbeidsvilkår, og stille krav om bruk av lærlinger ved gjennomføring av offentlige kontrakter. Vi skal også legge til rette for utvikling og innovasjon.

Faktura og gebyravdelingen

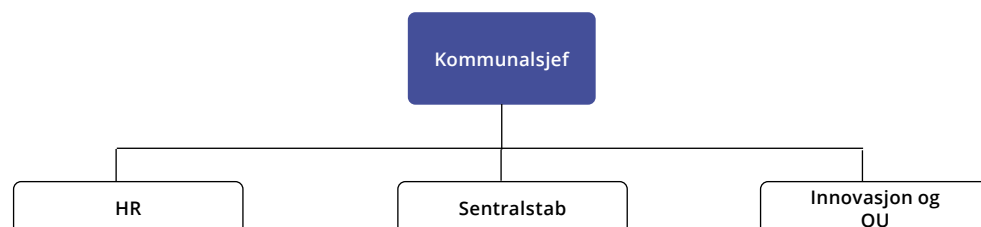
består av fem årsverk. Faktureringsoppgavene ble samlet i et eget fagmiljø i 2009 for å sikre kommunens inntektsside gjennom korrekt håndtering av gebyrer og eiendomsskatt og andre kommunale inntekter. Faktura – og gebyravdelingen ivaretar nå nesten all fakturering i kommunen. Avdelingen sender ut ca 170.000 fakturaer i året og er et viktig kontaktpunkt for innbyggerne våre. I økonomiplanen er det i 2026 lagt inn en besparelse på 500.000 kroner grunnet mer digitalisering og automatisering på avdelingen.

Organisasjonssenheten

Figur som viser 2024 organisering.

Figur som viser ny 2025 organisering.

Organisering av organisasjonsenheten i 2025:

I 2025 vil organisasjonsenheten bestå av tre hovedområder: HR (samme som i 2024), Sentralstab og Innovasjon/Organisasjonsutvikling (OU).

Sentralstab:

Sentralstab blir en egen avdeling under organisasjonsenheten og vil inkludere funksjoner som tidligere lå under Kommunikasjon, Kultur og Næring (KKN) i 2024. Kultur og Næring flyttes til kommunalsjefområdet for Samfunnsutvikling som en del av omorganiseringen fra januar 2025. Sentralstab vil omfatte fagområdene: Politisk sekretariat, kommunikasjon, innbyggjerservice, beredskap, informasjonssikkerhet og personvern.

Stab og støtte				
Belastes	Tjeneste-område	Beløp 2025 (2026)	Merknad	Konsekvens
Sentralstab	Diverse, Innbyggjerservice og kommunikasjon	700000	Kutt i publikumstjenester og kommunikasjon	Redusert åpningstid i resepsjon, m.m.
Sentralstab	Informasjonssikkerhet og personvern	400000	Dekkes inn gj. "salg av timer" til ØA kommuner	Redusert støtte til sektorene

Innovasjon og Organisasjonsutvikling:

Innovasjon og OU vil bli vurdert nærmere i første halvår 2025, med fokus på å styrke organisasjonens evne til langsiktige, kostnadsreducerende tiltak, fra digitaliseringsprosjekter til større omorganiseringer. Eventuelle midler og årsverk tildeles i 1. tertial 2025, med forventet oppstart etter sommeren.

HR-avdelingen:

Organisasjonsavdelingen har i 2024 totalt 8,8 årsverk, inkludert organisasjonssjef og en senior-rådgiver for informasjonssikkerhet og personvern. Av disse er 6,8 årsverk knyttet til HR-avdelingen, som består av HR-sjef, HR-rådgivere/konsulenter, IA-rådgiver og HMS-rådgiver.

Budsjettprioriteringer og konsekvenser for 2025

I 2025 får organisasjonsenheten, slik den ser ut i 2024 (uten Sentralstab og Innovasjon/OU), et kutt på ca. 0,5 årsverk, tilsvarende kutt på 6 %.

Enhetens opprinnelige ønske om å styrke HR med 2,5 årsverk, inkludert 1 årsverk for IA-arbeid og 0,5 årsverk for lærlingearbeid, kunne ikke gjennomføres. Det samme gjelder forslagene om 1 årsverk til IKT-kostnadsstyring og 0,5 årsverk til «Inn i jobb»-satsingen. Alle kommunale enheter må redusere sine budsjetter i 2025.

For å tilpasse oss budsjettet skjermer vi HR-avdelingen fra kutt, men uten noen styrking. Kuttet på 0,5 årsverk tas derfor fra området informasjonssikkerhet og personvern. Vi søker å dele denne funksjonen med andre kommuner i Østre

Agder-samarbeidet slik at 0.5 årsverk dekkes ved «salg av» timer til de øvrige kommunene.

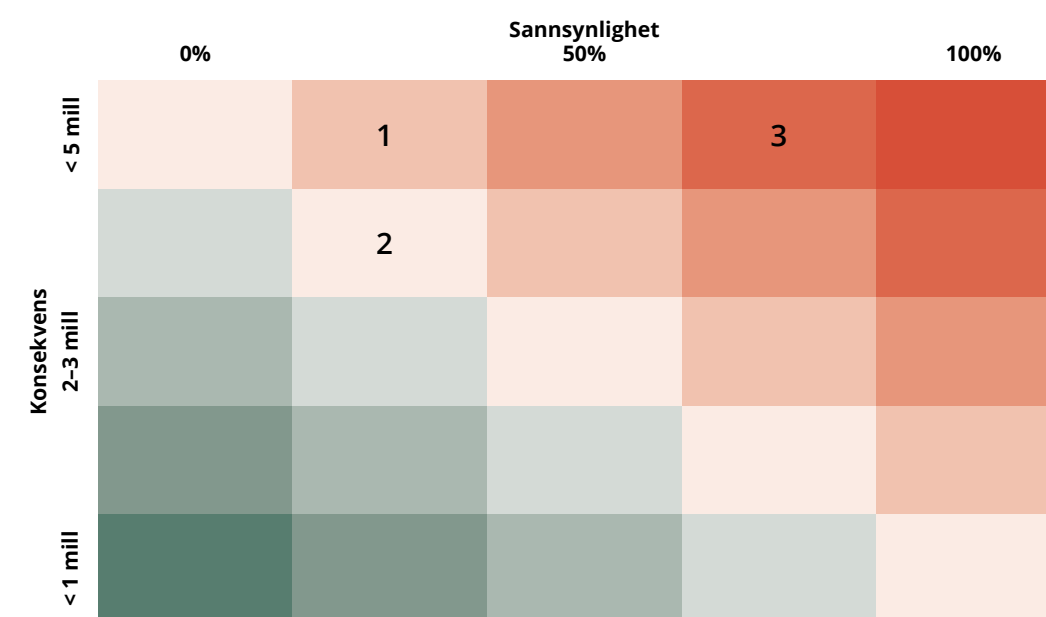
Andre begrensninger i 2025-budsjettet:

- Hovedverneombudet reduseres til 50 % stilling, hvor den øvrige 50% stillingen brukes på lærlingearbeidet.
- IA-arbeidet styrkes ikke som foreslått.
- 50% reduksjon i informasjonssikkerhet og personvern-funksjonen.
- IKT Agder-kostnadskontrollen intensiveres ikke, men følges opp innenfor den enkelte sektor (som i 2024).
- «Inn i jobb» videreføres ikke.

Dersom vi ved 1. tertial ser at disse tiltakene ikke gir ønsket effekt, kan det bli nødvendig å vurdere ytterligere kutt, inkludert frikjøp av tillitsvalgte.

Risikovurdering:

Kutt innen HR eller Informasjonssikkerhet (INFOSEC) kan medføre at øvrige fagpersonell slutter, særlig i et marked med høy etterspørsel etter kompetanse innen HR og INFOSEC. Dette kan svekke HRs kapasitet til forebyggende arbeid som sykefraværsreduksjon, lederstøtte og HMS. Et bortfall av INFOSEC-rollen øker risikoen for at Grimstad kommune ikke overholder krav til informasjonssikkerhet og personvern.

#	Risiko	Mulige tiltak
1	Vi mister dyktige HR medarbeidere	
2	Vi mister den strukturerte tilnærmingen til arbeidet med informasjonssikkerhet	
3	Vi oppnår ikke reduksjon i sykefraværet	

Fellesområdet

Rammeoppbygging budsjett 2024			
	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Fellesutgifter	79 157	132 039	150 383
Politikere	7 511	5 775	7 101
Diverse felleskostnader	14 566	58 965	68 585
Felles IKT	38 742	48 044	54 445
Lærlinger	15 467	15 921	16 915
Kontrollutvalget	2 871	3 334	3 337

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Fellesområdet	
Fellesområdet	
IB 2024	132 039 000
Endringer ØP 2024-2027	950 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	7 323 000
Deflator	7 901 000
Kuttforslag	-1 500 000
Rammejustering	3 670 000
SUM ramme 2025	150 383 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Fellesområdet	
Politikere	
IB 2024	5 775 000
Endringer ØP 2024-2027	1 000 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	326 000
Deflator	0
Kuttforslag	0
Rammejustering	0
SUM ramme 2025	7 101 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Fellesområdet	
Felles	
IB 2024	58 965 000
Endringer ØP 2024-2027	-50 000
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	6 000 000
Deflator	0
Kuttforslag	0
Rammejustering	3 670 000
SUM ramme 2025	68 585 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Fellesområdet	
IKT	
IB 2024	48 044 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	0
Deflator	7 901 000
Kuttforslag	-1 500 000
Rammejustering	0
SUM ramme 2025	54 445 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Fellesområdet	
Lærlinger	
IB 2024	15 921 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	994 000
Deflator	0
Kuttforslag	0
Rammejustering	0
SUM ramme 2025	16 915 000

Rammeoppbygging budsjett 2025 - Fellesområdet	
Kontrollutvalg/revisjon	
IB 2024	3 334 000
Endringer ØP 2024-2027	0
1.tertial 2024	0
Lønnsoppgjør 2024	3 000
Deflator	0
Kuttforslag	0
Rammejustering	0
SUM ramme 2025	3 337 000

Vedlegg

Bevilgningsoversikt A

Bevilgningsoversikt A	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	ØP 2026	ØP 2027	ØP 2028
Rammetilskudd	-805 307	-801 452	-931 333	-926 766	-936 649	-949 570
Inntekts- og formuesskatt	-761 169	-867 050	-839 251	-875 375	-885 724	-895 547
Eiendomsskatt	-75 509	-77 000	-82 000	-82 000	-82 000	-82 000
Andre generelle driftsinntekter	-96 639	-108 601	-137 072	-137 072	-137 072	-137 072
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-1 738 624	-1 854 103	-1 989 656	-2 021 213	-2 041 445	-2 064 189
Sum bevilgninger drift, netto	1 694 750	1 791 378	1 892 586	1 892 586	1 892 586	1 892 586
Avskrivinger	96 219	84 223	103 682	103 682	103 682	103 682
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	1 790 969	1 875 601	1 996 268	1 996 268	1 996 268	1 996 268
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	52 345	21 498	6 612	-24 945	-45 177	-67 921
Renteinntekter	-58 156	-69 575	-67 319	-62 015	-64 235	-71 689
Utbytter	-45 635	-35 000	-49 502	-26 208	-30 569	-34 948
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-1	0	0	0	0	0
Renteutgifter	86 589	124 022	151 873	151 723	144 723	150 723
Avdrag på lån	75 234	83 950	86 199	101 771	115 120	123 773
NETTO FINANSUTGIFTER	58 032	103 397	121 251			
Motpost avskrivinger	-96 219	-84 178	-103 682	-103 682	-103 682	-103 682
NETTO DRIFTSRESULTAT	14 158	40 717	24 181			
Overføring til investering	571	0	0			
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	3 826	-346	4 348			
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-19 598	-41 679	-31 070			
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0			
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-15 202	-42 025	-26 722			
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	-1 022	-1 308	-2 541			

Bevilgningsoversikt B

Bevilgningsoversikt B	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	ØP 2026	ØP 2027	ØP 2028
Grimstad kommune						
Driftsinntekter	-576 647	-451 208	-462 894	-462 894	-462 894	-462 894
Driftsutgifter	2 272 419	2 243 894	2 358 021	2 354 971	2 357 471	2 356 471
Netto	1 695 773	1 792 686	1 895 127	1 892 077	1 894 577	1 893 577
Stab og støtte						
Driftsinntekter	-1 839	-1 098	-1 098	-1 098	-1 098	-1 098
Driftsutgifter	33 138	39 415	35 019	34 519	34 519	34 519
Netto	31 299	38 317	33 921	33 421	33 421	33 421
Oppvekstsektoren						
Driftsinntekter	-154 238	-130 463	-134 504	-134 504	-134 504	-134 504
Driftsutgifter	851 133	850 698	884 786	883 986	883 986	883 986
Netto	696 895	720 235	750 282	749 482	749 482	749 482
Samfunns- og miljøsektoren						
Driftsinntekter	-85 504	-52 171	-54 867	-54 867	-54 867	-54 867
Driftsutgifter	255 221	204 197	207 168	206 418	206 418	206 418
Netto	169 717	152 026	152 301	151 551	151 551	151 551
Selvfinansierende tjenester						
Driftsinntekter	-81 206	-92 144	-86 279	-86 279	-86 279	-86 279
Driftsutgifter	55 016	61 503	56 230	56 230	56 230	56 230
Netto	-26 189	-30 641	-30 049	-30 049	-30 049	-30 049
Fellesutgifter						
Driftsinntekter	-16 576	-8 654	-8 754	-8 754	-8 754	-8 754
Driftsutgifter	98 785	140 693	159 137	159 987	162 487	161 487
Netto	82 209	132 039	150 383	151 233	153 733	152 733
Kommunikasjon, kultur og næring						
Driftsinntekter	-13 929	-3 172	-4 465	-4 465	-4 465	-4 465
Driftsutgifter	88 257	75 456	73 403	72 603	72 603	72 603
Netto	74 328	72 284	68 938	68 013	68 013	68 013
Finansområdet						
Driftsinntekter	-22 046	-6 662	-4 962	-4 962	-4 962	-4 962
Driftsutgifter	-38 063	38 345	77 131	77 131	77 131	77 131
Netto	-60 109	31 683	72 169	72 169	72 169	72 169
Helse- og omsorgssektoren						
Driftsinntekter	-201 309	-156 843	-167 965	-167 965	-167 965	-167 965
Driftsutgifter	928 931	833 586	865 147	864 097	864 097	864 097
Netto	727 622	676 743	697 182	696 132	696 132	696 132

Økonomisk oversikt budsjett og økonomiplan

Linjenavn	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	ØP 2026	ØP 2027	ØP 2028
Rammetilskudd	-805 307	-801 452	-931 333	-926 766	-936 649	-949 570
Inntekts- og formuesskatt	-761 169	-867 050	-839 251	-875 375	-885 724	-895 547
Eiendomsskatt	-75 509	-77 000	-82 000	-82 000	-82 000	-82 000
Andre skatteinntekter	-234	-205	-205	-205	-205	-205
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-96 405	-108 396	-136 867	-136 867	-136 867	-136 867
Overføringer og tilskudd fra andre	-368 172	-240 322	-260 836	-260 836	-260 836	-260 836
Brukerbetalinger	-51 904	-55 926	-49 979	-49 979	-49 979	-49 979
Salgs- og leieinntekter	-156 571	-154 961	-152 079	-152 079	-152 079	-152 079
SUM DRIFTSINTEKTER	-2 315 270	-2 305 311	-2 452 550	-2 484 107	-2 504 339	-2 527 083
Lønnsutgifter	1 163 833	1 133 999	1 188 321	1 186 736	1 189 000	1 187 924
Sosiale utgifter	268 480	298 747	308 786	308 786	308 786	308 786
Kjøp av varer og tjenester	692 663	659 077	676 644	676 644	676 644	676 644
Overføringer og tilskudd til andre	147 443	152 070	184 270	184 270	184 270	184 270
Avskrivninger	96 219	84 223	103 682	103 682	103 682	103 682
SUM DRIFTSUTGIFTER	2 368 638	2 328 117	2 461 703	2 460 118	2 462 382	2 461 306
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	53 368	22 806	9 153	-23 989	-41 957	-65 777
Renteinntekter	-58 156	-69 575	-67 319	-62 015	-64 235	-71 689
Utbytter	-45 635	-35 000	-49 502	-26 208	-30 569	-34 948
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	21	0	0	0	0	0
Renteutgifter	86 589	124 022	151 873	151 723	144 723	150 723
Avdrag på lån	75 234	83 950	86 199	101 771	115 120	123 773
NETTO FINANSUTGIFTER	58 054	103 397	121 251	165 271	165 039	167 859
Motpost avskrivninger	-96 219	-84 178	-103 682	-103 682	-103 682	-103 682
NETTO DRIFTSRESULTAT	15 203	42 025	26 722	37 600	19 400	-1 600
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0			
Overføring til investering	571	0	0			
Avsetninger til bundne driftsfond	14 657	355	5 024			
Bruk av bundne driftsfond	-10 832	-701	-676			
Avsetninger til disposisjonsfond	11 129	0	0			1600
Bruk av disposisjonsfond	-30 727	-41 679	-31 070	-37 600	-19 400	
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0			
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-15 202	-42 025	-26 722			
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	1	0	0	0	0	0

Oppgaveendringer

	I makro	Grimstad
Samlet korleksjon (1000 2024-kroner)	3 125 878	14 191
Elever statlige og private skoler	-125 599	-606
Grensejustering	0	0
Gratis timer SFO	1 068 188	5 153
Gevinstuttak ny prøve-/eksamensløsning	-5 400	-26
Overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem	8 198	36
Økt minsteytelse kvalifiseringsstønad	16 500	72
Økte utgifter til sosialhjelp	30 000	130
Ny opplæringslov	58 309	281
Pensjon for fosterforeldre	60 999	268
Voksen vaksinasjons-program	190 490	834
Redusert makspris barnehage	1 543 400	7 075
Nominell videreføring makspris barnehage	166 734	764
Endring i tabell C-saker knyttet til barnehage	68 390	0
Teknisk korleksjon makspris barnehage	45 669	209

Tabell per enhet og sektor

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	ØP 2026	ØP 2027	ØP 2028
Kommunedirektør	2 563	9 841	2 843	2 843	2 843	2 843
Organisasjonsavdelingen	13 779	13 805	13 876	13 876	13 876	13 876
Økonomiavdelingen	14 598	14 671	17 202	16 702	16 702	16 702
Stab og støtte	30 940	38 317	33 921	33 421	33 421	33 421
Oppvekstssektoren - administrasjon	264 407	288 650	303 364	303 364	303 364	303 364
Markveien kulturbarnehage	11 390	9 583	12 946	12 946	12 946	12 946
Hausland barnehage	10 121	10 694	10 884	10 884	10 884	10 884
Storgaten barnehage	9 600	9 327	11 896	11 896	11 896	11 896
Eide barnehage	10 456	9 898	10 455	10 455	10 455	10 455
Grimstad ungdomsskole	36 839	37 545	39 053	39 053	39 053	39 053
Fevik skole	59 531	57 952	59 526	59 526	59 526	59 526
Eide skole	11 210	10 275	10 611	10 611	10 611	10 611
Jappa skole	29 114	27 825	29 074	29 074	29 074	29 074
Frivoll skole	15 476	16 329	16 771	16 771	16 771	16 771
Landvik skole	33 275	34 338	35 449	35 449	35 449	35 449
Holviga barneskole	34 183	36 852	37 959	37 959	37 959	37 959
Holviga ungdomsskole	17 663	17 334	18 041	18 041	18 041	18 041
Fjære barneskole	26 426	24 670	25 919	25 919	25 919	25 919
Langemyr skole og ressurscenter	0	0	0	0	0	0
Kvalifiseringstjenesten	22 439	20 471	20 854	20 854	20 854	20 854
Fevik Maritime Leirskole	0	0	0	0	0	0
Barn, unge og familie	102 185	107 091	107 480	106 680	106 680	106 680
Oppvekstssektoren	694 315	718 834	750 282	749 482	749 482	749 482
Samfunns- og miljøsektoren	2 365	3 185	4 901	4 901	4 901	4 901
Byggesaksenheten	2 986	250	193	193	193	193
Oppmålingsenheten	2 522	2 045	1 511	1 511	1 511	1 511
Plan-, miljø- og landbruksenheten	10 801	11 798	11 314	11 314	11 314	11 314
Grimstad brann og redning	23 392	24 480	26 346	26 346	26 346	26 346
Bygg- og eiendomstjenesten	91 526	75 313	75 113	74 613	74 613	74 613
Kommunaltekniske tjenester	32 184	31 255	29 923	29 673	29 673	29 673
Samfunns- og miljøsektoren	165 776	148 326	149 301	148 551	148 551	148 551
Felievesen	44	0	0	0	0	0
Kommunalteknikk VA	2 085	0	0	0	0	0
Selvfinansierende tjenester	2 129	0	0	0	0	0
Fellesutgifter	79 157	132 039	150 383	151 233	153 733	152 733
Kirke og trossamfunn	18 989	19 189	18 249	18 249	18 249	18 249
Kommunikasjonsavdelingen	11 407	11 252	8 643	8 643	8 643	8 643
Næring	8 561	7 033	6 799	5 999	5 999	5 999
Bibliotek	6 594	6 605	6 501	6 501	6 501	6 501
Kulturtenesten	26 760	28 080	28 621	28 621	28 621	28 621
Kommunikasjon, kultur og næring	72 311	72 159	68 813	68 013	68 013	68 013
Finansområdet	-1 770 464	-1 786 418	-1 849 882	-1 846 832	-1 849 332	-1 848 332
Fellesområdet	6 243	7 142	1 016	-34	-34	-34
Innovasjon og forvaltning	44 582	41 345	41 285	41 285	41 285	41 285
Helsestjenesten	50 750	48 049	52 999	52 999	52 999	52 999
Enhet for psykisk helse og rus	39 717	42 261	39 128	39 128	39 128	39 128
NAV	85 118	60 090	59 791	59 791	59 791	59 791
Hjemmetjenester og rehabilitering	169 330	155 425	164 553	164 553	164 553	164 553
Enhet for habilitering	172 470	168 628	178 712	178 712	178 712	178 712
Enhet for omsorgssentre	126 523	125 919	126 069	126 069	126 069	126 069
Arbeid og aktivitet	30 968	27 884	33 629	33 629	33 629	33 629
Helse- og omsorgssektoren	725 701	676 743	697 182	696 132	696 132	696 132

Prioriteringer og kutt

		2025	2026	2027	2028
Helse og omsorg	Deflator	3 000	3 000	3 000	3 000
Helse og omsorg	Oppgaveendringer	73	73	73	73
Helse og omsorg	BPA, habilitering	4 750	4 750	4 750	4 750
Helse og omsorg	Kutt	-18 151	-19 201	-19 201	-19 201
Sum helse og omsorg		-10 328	-11 378	-11 378	-11 378
KKN	Deflator	400	400	400	400
KKN	Kutt	-3 138	-3 938	-3 938	-3 938
KKN	Flytte juridisk avdeling	-2 448	-2 448	-2 448	-2 448
Sum KKN		-5 186	-5 986	-5 986	-5 986
Oppvekst	Deflator	12 206	12 206	12 206	12 206
Oppvekst	Oppgaveendringer	13 108	13 108	13 108	13 108
Oppvekst	Kutt	-19 350	-20 150	-20 150	-20 150
Sum oppvekst		5 964	5 164	5 164	5 164
Samfunn og miljø	Kutt	-8 500	-9 300	-9 300	-9 300
Sum samfunn og miljø		-8 500	-9 300	-9 300	-9 300
Stab og støtte	Kutt	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Stab og støtte	Overført juridisk avdeling	2 448	2 448	2 448	2 448
Sum stab og støtte		1 448	948	948	948
Fellesutgifter	IKT-Agderøking	6 401	8 251	10 001	10 001
Fellesutgifter	Valg	1 000		1 000	
Fellesutgifter	Deflator og lønnsoppgjør	9 620	9 620	9 620	9 620
Sum fellesutgifter		17 021	17 871	20 621	19 621

Grimstad